

TÜRKİYE CUMHURİYETİ
ANKARA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
BİLGİ VE BELGE YÖNETİMİ
ANABİLİM DALI

GÖRSEL VE İŞİTSEL ARŞİVLER KAPSAMINDA ELE ALINAN
TELEVİZYON ARŞİVLERİ:
TBMM TV ÖRNEĞİ

Yüksek Lisans Tezi

GÖZDE ÖZCAN

Ankara – 2020

TÜRKİYE CUMHURİYETİ
ANKARA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
BİLGİ VE BELGE YÖNETİMİ
ANABİLİM DALI

GÖRSEL VE İŞİTSEL ARŞİVLER KAPSAMINDA ELE ALINAN
TELEVİZYON ARŞİVLERİ:

TBMM TV ÖRNEĞİ

Yüksek Lisans Tezi

GÖZDE ÖZCAN

TEZ DANIŞMANI

PROF. DR. HAKAN ANAMERİÇ

ANKARA, 2020

TÜRKİYE CUMHURİYETİ
ANKARA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
BİLGİ VE BELGE YÖNETİMİ
ANABİLİM DALI

GÖRSEL VE İŞİTSEL ARŞİVLER KAPSAMINDA ELE ALINAN TELEVİZYON
ARŞİVLERİ: TBMM TV ÖRNEĞİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Tez Danışmanı: Prof. Dr. Hakan ANAMERİÇ

Tez Jürisi Üyeleri

Adı ve Soyadı

İmzası

Prof. Dr. Fatih RUKANCI

.....

Prof. Dr. Hakan ANAMERİÇ

.....

Doç. Dr. Halit Buluthan ÇETİNTAŞ

.....

.....

.....

.....

.....

Tez Sınavı Tarihi : 22.12.2020

T.C.
ANKARA ÜNİVERSİTESİ
Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürlüğü'ne,

Prof. Dr. Hakan ANAMERİÇ danışmanlığında hazırladığım “Görsel ve İşitsel Arşivler Kapsamında Ele Alınan Televizyon Arşivleri: TBMM TV Arşivi (Ankara,2020) ” adlı yüksek lisans - doktora/bütünleşik doktora tezindeki bütün bilgilerin akademik kurallara ve etik davranış ilkelerine uygun olarak toplanıp sunulduğunu, başka kaynaklardan aldığım bilgileri metinde ve kaynakçada eksiksiz olarak gösterdiğimi, çalışma sürecinde bilimsel araştırma ve etik kurallarına uygun olarak davrandığımı ve aksinin ortaya çıkması durumunda her türlü yasal sonucu kabul edeceğimi beyan ederim.

12.01.2021

Gözde ÖZCAN

ÖNSÖZ

Günümüzde en yaygın kullanılan görsel ve işitsel medya türlerinden birini televizyon oluşturmaktadır. Televizyonun bulunmasından sonra televizyon yayıncılığı ve teknolojinin gelişmesiyle kayıt ortamları ortaya çıkmıştır. Buna bağlı olarak televizyon arşivleri ortaya çıkmış, bu arşiv türünün geçmişinin yakın olmasına rağmen, teknolojik gelişmelerin hızlanmasıyla arşiv malzemelerinin, arşiv politikalarının ve kayıt araçlarının, arşiv programlarının farklılaştığı ve geliştiği görülmektedir.

Televizyonla birlikte televizyon yayıncılığı gelişmiş televizyon kanalları ortaya çıkmıştır. Gerek güncel bilginin yayımında, kültür sanat alanında, eğlence sektöründe, habercilikte televizyon yayınları oldukça tercih edilmektedir. Televizyon yayıncılığının gelişmesi ve çeşitlenmesiyle tematik kanallar ortaya çıkmış, birden çok yayın türü yerine bu kanallar tek tip yayın yapmaya odaklanmıştır.

Tez kapsamında Türkiye'nin tematik televizyon kanallarından olan "TBMM TV" ele alınmış, daha önce Türkiye'de ele alınmamış ve henüz bir araştırmada bulunulmamış tezin örneğini oluşturan TBMM TV Arşivi detaylı bir şekilde incelenmiştir. TBMM TV ve TBMM TV Arşivi'nin "meclis televizyonu" açısından sunduğu televizyon ve arşiv hizmetlerinin değerlendirilebilmesi için; İngiltere, A.B.D., Fransa ve Almanya olmak üzere dört batı ülkesinin meclis televizyonlarının kullanıcılara İnternet üzerinden sunduğu arşiv hizmetleri incelenmiştir. Ayrıca Türkiye'nin ilk televizyon kanalı olan ve TBMM TV kurulana kadar Türkiye Büyük Millet Meclisi'nin yayınlarını doğrudan yapan TRT'nin arşivi de incelenmiştir. Bu incelemelerin sonucunda;

TBMM TV Arşivi'nde yeterli hizmet sunulmakta mıdır?

TBMM TV Arşivi'nin arşiv politikaları nasıldır?

TBMM TV Arşivi'nde ne gibi değişiklikler yapılmalıdır?

Meclis televizyonu arşivi açısından TBMM TV'nin Internet ortamında sunduğu hizmetler yeterli midir ve ne gibi değişiklikler yapılmalıdır?

soruları ortaya çıkmıştır. Bu açılardan TBMM TV Arşivi'nin yeterli ve eksik olan yönleri ortaya koyulmuş, önerilerde bulunulmuştur. Bu çalışmanın hem televizyon arşivleri hem de meclis televizyonu arşivleri; aynı zamanda bu arşivlerde sunulabilecek arşiv hizmetleri, geliştirilecek arşiv politikaları açısından araştırmacılara faydalı olabileceğini düşünüyorum.

Bu çalışmaya başlamamda büyük katkısı olan, hayatım boyunca yaşam boyu öğrenmeyi amaçlamamda ve yaşam boyu öğrenmemde büyük emeği geçen değerli Ankara Üniversitesi Bilgi ve Belge Yönetimi Anabilim Dalı'nda eğitim veren hocalarıma, çalışmam süresince yardım ve desteğini eksik etmeyen değerli tez danışmanım Prof. Dr. Hakan Anameriç'e, tez savunmamda bulunarak katkılar sağlayan değerli hocam Prof. Dr. Fatih Rukancı ve Doç. Dr. Halit Buluthan Çetintaş'a çok teşekkür ederim.

Bunun yanında, benim hayatımı değiştiren ve bu çalışmaya başlamamda büyük katkısı olan Prof. Dr. Erhan Bilir ve Prof. Dr. Gökhan Kurt hocama, tez çalışmam boyunca bilgisini ve desteğini esirgemeyen TBMM TV ve değerli mesai arkadaşlarım TBMM TV Arşivi ekibine, ayrıca bana azim veren ve desteğini her zaman yanımda hissettiğim değerli aileme sonsuz sevgi ve teşekkürlerimi sunarım.

Gözde

ÖZCAN

ANKARA, 2020

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ	I
İÇİNDEKİLER.....	III
RESİMLER.....	VII
TABLOLAR.....	X
KISALTMALAR.....	XII
1.BİRİNCİ BÖLÜM: GİRİŞ	1
1.1. Konunun Önemi.....	2
1.2. Araştırmanın Amacı	3
1.3. Varsayımlar	3
1.4. Kapsam	4
1.5. Yöntem.....	5
1.6. Düzen.....	7
1.7. Terimler	8
1.8. Kaynaklar	9
2. İKİNCİ BÖLÜM: GÖRSEL VE İŞİTSEL ARŞİVLER	11
2.1. Görsel ve İşitsel Medya.....	11
2.2. Görsel ve İşitsel Arşivler	12
2.3. Görsel ve İşitsel Arşiv Türleri.....	14
2.3.1. Fotoğraf Arşivleri	14
2.3.2. Mikroform Arşivleri.....	17
2.3.3. Film Arşivleri	19
2.3.4. Videobant Arşivleri	21
2.3.5. Plak ve Ses Kaseti Arşivi.....	23
2.4. Görsel ve İşitsel Arşivler İçin Oluşturulan Uluslararası Kuruluşlar.....	26
2.4.1. International Federation of Film Archives (FIAF)	26
2.4.2. International Federation of Television Archives (FIAT / IFTA)	28
2.4.3. International Association of Sound and Audiovisual Archives (IASA).....	29
2.4.4. Coordinating Council of Audiovisual Archives Associations (CCAAA)	30
2.4.5. The International Press Telecommunications Council (IPTC).....	31
3. ÜÇÜNCÜ BÖLÜM: TELEVİZYON ARŞİVLERİ	34
3.1. Televizyon Kavramı.....	34
3.2. Tematik Televizyon Yayıncılığı	36
3.2.1. Haber Kanalları.....	37
3.2.2. Müzik Kanalları.....	37

3.2.3.	Spor Kanalları	37
3.2.4.	Belgesel Kanalları.....	38
3.3.	Televizyon Arşivi Kavramı	38
3.4.	Televizyon Arşivlerinin Oluşumu.....	40
3.5.	Televizyon Arşivlerinin Özellikleri	41
3.6.	Televizyon Arşivlerinin Ortamı.....	43
3.6.1.	Analog Ortam	44
3.6.2.	Dijital Ortam.....	45
3.7.	Televizyon Arşivlerinin Politikası	46
3.7.1.	Tasnif	47
3.7.2.	Düzenleme	48
3.7.3.	Kataloglama	49
3.7.4.	Restorasyon	51
3.7.5.	Koruma ve Erişim	53
3.8.	Günümüzde Televizyon Arşivi Faaliyetlerinde Kullanılan Materyaller ..	54
3.8.1.	Donanım	55
3.8.2.	Yazılımlar	56
3.9.	Televizyon Arşivlerinde Kullanılan Standartlar	56
3.9.1.	MPEG Standartları.....	57
3.9.1.1.	MPEG-1.....	59
3.9.1.2.	MPEG-2.....	60
3.9.1.3.	MPEG-4.....	61
3.9.1.4.	MPEG-7.....	62
3.9.2.	IPTC.....	63
3.9.2.1.	Photo Metadata.....	64
3.9.2.2.	Video Metadata Hub	66
3.9.3.	EBUCore	67
3.10.	Televizyon Arşivlerinde Kullanılan Programlar	69
3.10.1.	METUS.....	69
3.10.2.	Archware	77
3.10.3.	Avid Interplay	82
3.11.	TRT (Türkiye Radyo Ve Televizyon Kurumu) ve TRT Arşivi	85
4.	DÖRDÜNCÜ BÖLÜM: MECLİS TELEVİZYONLARI.....	95
4.1.	Meclis Televizyonları.....	95
4.2.	Dünyadaki Örnekleriyle Meclis Televizyonları	95
4.2.1.	İngiltere	96
4.2.2.	Amerika Birleşik Devletleri (ABD).....	98
4.2.2.1.	Temsilciler Meclisi (United States House Of Representatives)	98

4.2.2.2. Senato (United States Senate)	100
4.2.3. Fransa	102
4.2.4. Almanya.....	104
4.2.4.1. Almanya Federal Meclisi (Deutscher Bundestag)	105
4.2.4.2. Almanya Federal Konsey (Deutscher Bundesrat)	107
4.3. Türkiye Büyük Millet Meclisi ve TBMM TV	108
4.3.1. TBMM TV ve TBMM TV'nin Alt Birimleri	110
4.3.1.1. TBMM TV'nin Görevleri	112
4.3.1.2. TBMM TV Alt Birimleri ve Görevleri	113
4.3.1.2.1. Yapım ve Haber Grubu	114
4.3.1.2.2. Yayın ve Arşiv Grubu	115
5. BEŞİNCİ BÖLÜM: TBMM TV ARŞİVİ	120
5.1. TBMM TV Arşivi.....	120
5.1.1. TBMM TV Arşivi'ni Kapsayan Mevzuat Düzenlemeleri.....	121
5.1.1.1. Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığı İdari Teşkilatı Kanunu	122
5.1.1.2. Türkiye Büyük Millet Meclisi Televizyonu Yönetmeliği	123
5.1.1.3. Yayın Danışma Kurulu Kararları	126
5.1.1.4. 2954 Sayılı Türkiye Radyo Ve Televizyon Kanunu.....	128
5.1.2. TBMM TV Arşivi'nde Uygulanan Standartlar	129
5.1.3. TBMM TV Arşivi'nde Dijital Arşiv Oluşumu.....	130
5.1.4. TBMM TV Arşivi'nde Verilen Hizmetler	132
5.1.4.1. YASAVİZYON	133
5.1.4.2. TBMM TV Görüntü Gönderme Uygulaması	142
5.1.4.3. EDIUS Programının Kullanımı	145
5.1.4.4. TBMM Dışından Görüntü Çekme Ve Gönderme Uygulaması (FileZilla) 148	
5.1.4.5. TBMM TV Arşivi'nde Arşiv Politikası	149
5.1.4.5.1. Videokasetlerin Arşivlenmesi.....	150
5.1.4.5.1.1. Tasnif ve Düzen.....	150
5.1.4.5.1.2. Niteleme / Kataloqlama	152
5.1.4.5.1.3. Koruma.....	153
5.1.4.5.1.4. Erişim.....	156
5.1.4.5.2. Dijital Ortamdaki Görüntülerin Arşivlenmesi.....	159
5.1.4.5.2.1. Tasnif ve Düzenleme.....	158
5.1.4.5.2.2. Niteleme / Kataloqlama	159
5.1.4.5.2.3. Koruma.....	160
5.1.4.5.2.4. Erişim.....	162
5.1.5. TBMM TV Arşivi'nden Yararlanma	163

SONUÇ	1666
ÖNERİLER.....	1722
KAYNAKÇA.....	1755
ÖZET	1833
SUMMARY	1844

RESİMLER

Resim 1: Türkiye Büyük Millet Meclisi (TBMM) Fotoğraf Arşivi Fotoğraf Filmleri Örneği...	16
Resim 2: Büyük Saray Mozaikleri Müzesi (Bizans Anıtları Fotoğraf Arşivi, 2019).	17
Resim 3: Mikrofilm Örneği (Mikrofilm, 2020).....	18
Resim 4: Film Arşivi Örneği	20
Resim 5: TBMM Fotoğraf Arşivi Fotoğraf Filmlerinin Arşiv Ortamı Örneği	21
Resim 6: Videokaset Kayıt Cihazları Örneği (Videoteyp, 2020).	22
Resim 7: Plak Örneği (Plak, 2020).....	24
Resim 8: Kaset Örnekleri (Kaset, 2020).....	25
Resim 9: Kataloglaması Yapılmış Plak Örneği (İTÜ Plak Arşivi, 2020).....	25
Resim 10: John Logie Baird (John Logie Baird, 2019).....	34
Resim 11: Video Metadata Hub Özelliklerinin Mevcut Video Standartlarıyla Etkileşimi (IPTC Video Metadata Hub, 2020).....	67
Resim 12: METUS MAM Arşivi	71
Resim 13: METUS MAM'ın Yapısı (METUS MAM, 2019).....	73
Resim 14: METUS MAM Sistemindeki Alanlar.....	74
Resim 15: METUS INGEST'in Uygulama Alanı (METUS INGEST Introduction, 2019).....	76
Resim 16: Archiware P5 Arşivleme Modeli (Sunucu, LTO, Bulut Depolama) (Archiware P5 Archive, 2019).....	77
Resim 17: Archiware P5 Video Arşivi (Archiware Video Archive, 2019).	80
Resim 18: Archiware P5 (Archiware, 2019).	81
Resim 19: Archiware P5 Video Görüntü Tanımlama (Archiware, 2019).	82
Resim 20: Avid Interplay Yazılımı (Avid Interplay, 2020).	83
Resim 21: TRT Arşivi (TRT Arşiv, 2020).	85
Resim 22: TEDIAL Yazılımı Üzerinde İçerik Tanımlaması Yapılmış Görüntülerin Örneği	88
Resim 23: TRT TEDIAL Yazılımı Üzerinde TRT Kimlik Bilgisi ID Kodu Oluşturma Bölümü	89
Resim 24: TEDIAL Yazılımı İçerik Tanımlama Örneği.....	90
Resim 25: TRT Arşivi İnternet Sayfası Erişime Açılan Görüntü Örnekleri.....	93

Resim 26: Paliamentlive TV (Parliament TV, 2019).....	96
Resim 27: Parliament TV Arama Motoru (Parliament TV Search, 2019).	97
Resim 28: ABD Temsilciler Meclisi Televizyonu (ABD Temsilciler Meclisi Televizyonu, 2019).	99
Resim 29: ABD Temsilciler Meclisi Televizyonu Arama Motoru ve Günlük Veri Girilmiş Görüntü Listesi (ABD Temsilciler Meclisi Televizyonu, 2019).....	100
Resim 30: ABD Senatosu Televizyonu (ABD Senatosu Televizyonu, 2019).....	101
Resim 31: Fransa Ulusal Meclisi Televizyonu (Fransa Ulusal Meclisi Televizyonuu, 2019).	103
Resim 32: Fransa Ulusal Meclisi Televizyon Arşivi Arama Motoru (Fransa Ulusal Meclisi Televizyonu, 2019).	104
Resim 33: Alman Federal Meclisi Televizyon Arşivi (Alman Federal Meclisi Mediathek,2019).	105
Resim 34: Alman Federal Meclisi Televizyon Arşivi Arama Motoru (Alman Federal Meclisi Mediathek, 2019).	106
Resim 35: Alman Federal Konseyi Televizyon Arşivi (Almanya Federal Konseyi Mediathek, 2019).	108
Resim 36: İkinci TBMM Binası Atatürk ve Milletvekilleri	109
Resim 37: TBMM TV Amblemi	110
Resim 38: TBMM TV İnternet Sayfası (TBMM TV İnternet Sayfası, 2019).....	111
Resim 39: TBMM TV Reji Bölümü.....	116
Resim 40: TBMM TV Arşivi Sunucu Odası	132
Resim 41: YASAVİZYON Görüntü rneği	134
Resim 42: YASAVİZYON Gelişmiş Arama Veri Alanları 1.....	135
Resim 43: YASAVİZYON Gelişmiş Arama Veri Alanları 2.....	136
Resim 44: YASAVİZYON Görüntü ve Ses Kaydı Oluşturma Alanı.....	137
Resim 45: YASAVİZYON İçerik Tanımlamada Kullanılan st Veri Alanları rneği	140
Resim 46: YASAVİZYON İçerik Tanımlaması Yapılan Görüntünün Video Depolama ve İndirme Alanı	141
Resim 47: TBMM TV Görüntü Gönderme Uygulamasında Yapılan Talep rneklere	143

Resim 48: TBMM TV Görüntü Gönderme Uygulamasında Gönderilen Talep Örnekleri	144
Resim 49: EDIUS Programı Üzerinde Görüntü Kesme Örneği	145
Resim 50: EDIUS Programı Üzerinde Bir Basın Toplantısı Görüntüsünün Düzenlenmesi ve Görüntü Tanımlamada Girilen Veri Örneği	147
Resim 51: FTP ile Kurumlara, Ajanslara ve Kanallara Görüntü Gönderme Uygulaması	149
Resim 52: Analog Ortamda Bulunan TBMM TV Arşivi'nde Genel Kurul Videokasetlerinin Tasnif ve Düzeni	151
Resim 53: Videokaset Niteleme Alanı Örneği	153
Resim 54: TBMM TV Arşivi Analog Ortam 1	154
Resim 55: TBMM TV Arşivi Analog Ortam 2	155
Resim 56: Videokaset Kataloğundan Arama Sonucu Örneği	156
Resim 57: Dijital Ortamda Yapılmış Arşivleme Örneği	160
Resim 58: Sunucuların Bulunduğu Odanın Kapısı ve Güvenlik Sistemi	162

TABLÖLAR

Tablo 1: Dijital ve Analog (Kimyasal ve Optik) Restorasyon Süreci	52
--	----

KISALTMALAR

- ABD** : Amerika Birleşik Devletleri
- ANPA** : Alliance Européenne des Agences de Presse (Avrupa Birliği Basın Ajansları)
- BBC** : British Broadcasting Company
- BFI** : British Film Institute
- CCAAA** : The Coordinating Council of Audiovisual Archives Associations
(Görsel – İşitsel Arşiv Dernekleri Koordinasyon Kurulu)
- CD** : Compact Disc
- DAM** : Digital Asset Management (Sayısal Varlık Yönetimi)
- DAS** : Direct Attached Storage (Doğrudan Bağlantılı Depolama)
- DDL** : Description Definition Language (Tanımlama Dili)
- DVD** : Dijital Versatile Disc (Çok Amaçlı Sayısal Disk)
- EBU** : The European Broadcasting Union (Avrupa Yayın Birliği)
- FIAF** : International Federation of Film Archives (Uluslararası Film Arşivleri Federasyonu)
- FIAT/IFTA** : International Federation of Television Archives (Uluslararası Televizyon Arşivleri Federasyonu)
- FTP** : File Transfer Protocol (Dosya Transfer Protokolü)
- GIF** : Graphics Interchange Format
- IASA** : International Association of Sound and Audiovisual Archives
(Uluslararası Ses ve Görsel-İşitsel Arşivler Derneği)
- ICA** : International Council on Archives (Uluslararası Arşiv Konseyi)

ID	: Identification Number (Kimlik Numarası)
IEC	: International Electrotechnical Commission (Uluslararası Elektroteknik Komisyonu)
IFLA	: The International Federation of Library Associations and Institutions (Uluslararası Kütüphane Dernekleri ve Kurumları Federasyonu)
IPTC	: The International Press Telecommunications Council (Uluslararası Basın Telekomünikasyon Konseyi)
ISO	: International Organization for Standardization (Uluslararası Standartlar Teşkilatı)
İTÜ	: İstanbul Teknik Üniversitesi
JPEG	: Joint Photographic Experts Group (Birleşik Fotoğraf Uzmanları Grubu)
KHK	: Kanun Hükmünde Kararname
LC	: Library of Congress (Kongre Kütüphanesi)
LTO	: Linear Tape Open
MAM	: Media Asset Management (Medya Varlık Yönetimi)
MB	: Megabyte
MoMA	: Museum of Modern Art
MPEG	: Moving Picture Experts Group (Hareketli Görüntü Uzmanları Grubu)
MXF	: Material Exchange Format (Malzeme Değişim Formatı)
NAS	: Network Attached Storage (Ağ Bağlantılı Depolama)
PNG	: Portable Network Graphics (Taşınabilir Ağ Grafiği)
PVC	: Polyvinil Chloride (Polivinil Klorür)
RAI	: Radiotelevisione Italiana
SAS	: Sayısal Arşiv Sistemi

- SD** : Secure Dijital (Güvenli Sayısal)
- TBMM** : Türkiye Büyük Millet Meclisi
- TBMM TV** : Türkiye Büyük Millet Meclisi Televizyonu
- TIFF** : Tagged Image File Format (Etiketli Görüntü Dosyası Formatı)
- TRT** : Türkiye Radyo Televizyon Kurumu
- TS** : Türk Standardı
- TV** : Televizyon
- UNESCO** : United Nations Educational Scientific and Cultural Organization
(Birleşmiş Milletler Eğitim, Bilim ve Kültür Kurumları)
- VHC** : Video Cassette Recorder (Videokaset Kaydedici)
- VCR** : Video Cassette Recorder (Videokaset Kaydedici)
- VTR** : Video Tape Recorder (Videokaset Kaydedici)
- WAN** : Wide Area Network (Geniş Alan Ağı)
- WAN/IRFA** : World Association of News Publishers (Dünya Haber Yayıncıları Birliği)

1.BİRİNCİ BÖLÜM

GİRİŞ

Tarihten günümüze kadar üretilen bilgi, insanlar tarafından yazının bulunmasıyla birlikte kil tabletten sanal ortama uzanarak, çağın koşullarına göre farklı ortamlara kaydedilmiştir. Farklı ortamlara kaydedilen bilginin geleceğe aktarılabilmesi için korunması, saklanması, gerektiğinde tekrar erişilebilmesi, bunun için de belirli bir düzende tasnifi gerekmiştir. Bu gibi ihtiyaçlar toplumlarda Yunanca “arkheion” ve Latince “archivum” kelimelerinden türeyen “arşiv” kavramının doğmasını sağlamıştır.

Bilgi toplumunda, teknolojinin devamlı ilerlemesiyle bilgi kayıt ortamlarına Dijital Versatile Disc (DVD – Çok Amaçlı Sayısal Disk), videobant, kaset, fotoğraf, hard disk, sunucu vb. materyallerin eklenmiş, bilgi kayıt ortamları çeşitlilik göstermeye başlamıştır. Böylece arşiv kavramı teknolojik gelişmelere göre çeşitlenen materyallerin türüne uygun ortamın hazırlandığı, saklandığı, tasniflendiği, erişime sunulduğu, korunduğu yerler haline gelmiştir. Ayrıca bu materyallerin çoğalması arşivlerin türlere ayrılmasına neden olmuştur.

Görsel ve işitsel arşivler, arşiv türlerinden görsel ve işitsel öğelerin kullanılarak üretildiği materyallerden oluşmaktadır. Bunlar arasında fotoğraf arşivleri, film arşivleri, televizyon arşivleri, kaset arşivleri sayılabilir. Bu arşivlerde görsel ve işitsel arşiv malzemelerini oluşturan video görüntüler, fotoğraflar, videokasetler, ses kasetleri vb. materyaller bulunmaktadır.

Bu çalışmada görsel ve işitsel arşiv türlerinden “televizyon arşivleri” ele alınmış, bu konu TBMM TV Arşivi örneği üzerinden incelenmiştir. TBMM TV Arşivi'nin çalışma kapsamında hem televizyon arşivleri açısından, hem de meclis televizyonlarında sunulan hizmetler açısından kapsamlı bir şekilde değerlendirmesi yapılmıştır.

1.1. Konunun Önemi

Bu çalışmada radyo ve fotoğraf makinesinin bulunmasıyla başlayıp televizyonla devam eden ve teknoloji geliştikçe kullanılan cihazların çeşitliğinin arttığı, çok yakın bir geçmişe sahip görsel ve işitsel arşivlerin oluşumu ve türlerine değinilmiştir.

Görsel ve işitsel arşivler içerisinde değerlendirilen televizyon arşivleri, klasik tip belgelerin bulunduğu arşivlerin öneminin yanında, diğer arşiv türlerinden farklı olarak geleceğe geçmişle ve günümüzle ilgili görsel ve işitsel deliller sunmaktadır. Bu açıdan bakıldığında arşivleme politikaları ve yöntemleri, kullanılan cihazlar ve yazılımlarla televizyon arşivleri ayrı bir öneme sahiptir. Bu çalışmada arşivlemede kullanılan materyallerin ve saklama yöntemlerinin gelişen teknolojiyle birlikte devamlı değişim ve gelişme gösterdiği, teknolojik değişimin ve uyumun en çabuk sağlanması gereken televizyon arşivleri incelenmiştir.

Diğer yandan uluslararası çapta görsel ve işitsel arşivler için önemli olan kuruluşlar ele alınmış, bunların önemi ve yaptığı faaliyetlere değinilmiştir. Bu bağlamda çalışma kapsamında örnek olarak seçilen ve Türkiye'nin parlamento televizyon kanalını oluşturan Türkiye Büyük Millet Meclisi Televizyonu'nun (TBMM TV) çalışma kapsamında ele alınan bu kuruluşlara üye olup olmadığı incelenmiştir. Televizyon arşivciliği açısından önemli olan görüntü sıkıştırma standardı ve videoların, ses ve görüntü unsurlarının içeriğinin tanımlanmasını sağlayan meta veri standartları, sonrasında TBMM TV'de ve TBMM TV Arşivi'nde kullanılan standartlar ve incelenen standartlardan burada hangilerinin kullanıldığı ele alınmıştır.

Yurt dışında yayın yapan, çalışma kapsamında seçilen gelişmiş dört batı ülkesinin Internet ortamından meclis televizyonları ve o televizyonların Internet ortamından sunduğu arşiv hizmetleri de incelenmiştir. Ayrıca Türkiye'nin en önemli televizyon

kanallarından ve Türkiye’de televizyon arşivciliği açısından en önemli kurum olan, 1994 yılında kurulan TBMM TV yayına başlamadan önce TBMM TV’nin görevlerini de yerine getiren, Türkiye Radyo ve Televizyon Kurumu (TRT) Arşivi yapılan görüşme ve gözlem yöntemleriyle incelenmiştir.

Çalışma kapsamında seçilen dört batı ülkesinin meclis televizyonları ve TRT Arşivi ile kıyaslanarak, uluslararası kuruluşlar ve standartlarla bağlantısı incelenerek, belirli bir konuya ve seyirci kitlesine yönelik yayın yapan, tematik televizyon kanallarından biri olan TBMM TV’nin ayrıntılı olarak televizyon arşivciliği ve meclis televizyonları açısından inceleme ve değerlendirmesi yapılmıştır.

1.2. Araştırmanın Amacı

Tezin ana konusunu görsel ve işitsel arşivler kapsamında ele alınan televizyon arşivleri oluşturmaktadır. Ana konu kapsamında yapılan incelemeyle bu tezde, “TBMM TV’nin işleyişini sağlayan TBMM TV Arşivi’nin; arşiv politikası açısından mevcut durumunun ortaya koyulması, verdiği hizmetlerin incelenmesi ve dayandığı yasal düzenlemelerin ortaya çıkarılması, meclis televizyonları açısından değerlendirmesinin yapılması, verdiği hizmetlerin ve sisteminin geliştirilmesine yönelik önerilerde bulunmak” amaçlanmıştır.

1.3. Varsayımlar

Yapılan literatür taramasında, hızla gelişen televizyon arşivleri üzerine dünyada birçok akademik ve bilimsel çalışma yapıldığı görülmüştür. Türkiye’de de televizyon arşivleri alanında akademik araştırmalar yapılmıştır. TBMM TV üzerine ise siyasi yayın

organı açısından değerlendirilmesinin dışında, TBMM TV’de teknik açıdan televizyonculuğun, televizyon arşivciliğinin ve meclis televizyonlarında arşiv hizmetlerinin nasıl uygulandığını detaylı bir şekilde gösteren çalışmaya rastlanmamıştır.

Yapılan bu çalışmada TBMM TV Arşivi’nde işleyen bir sistemin olduğu görülmüştür. Bu sistem analog ve dijital ortam olmak üzere iki farklı ortamdır. Bu sistemin işlemesine rağmen, zaman zaman aksaklıklar görülmektedir. Bunun için sistemin aksaklıklarının giderilmesi gereklidir. Ayrıca meclis televizyonları açısından değerlendirildiğinde, Yayın Danışma Kurulu Kararı’na göre TBMM TV Internet sayfasında sadece televizyon yayını hizmeti verildiği, TBMM TV Arşivi’nin Internet ortamından kamuoyuna hizmet vermediği, bu hizmetin sadece TBMM bünyesinde milletvekillerine ve yayın organlarına, TBMM mensuplarına verildiği görülmektedir. Bu doğrultuda yapılan çalışmanın varsayımları (hipotezi) olarak şu çıkarımda bulunulabilir:

“TBMM TV Arşivi’nde arşiv hizmetlerinin yürütülmesinde kullanılan mevcut arşiv sisteminin yeterli olmaması, benzer nitelikteki TV arşivlerinin dâhil olduğu uluslararası birliklerde yer almaması ve arşiv materyalinin tanımlanması amacıyla üstveri standartları kullanmaması nedenleriyle yeterince geniş kapsamlı hizmet verememekte, teknik donanım olanakları fazla olmasına rağmen bu olanaklarını verimli bir biçimde arşiv materyalinin organizasyonu ve erişimi için yeterli düzeyde kullanamamaktadır.”

1.4. Kapsam

Bu çalışmanın alanını, tezin adının “ Görsel ve İşitsel Arşivler Kapsamında Ele Alınan Televizyon Arşivleri: TBMM TV Örneği” olması dolayısıyla, görsel ve işitsel arşiv türleri arasında değerlendirilen televizyon arşivleri oluşturmaktadır.

Televizyon arşivleri konusu, tez kapsamında TBMM TV Örneği içerisinde değerlendirilmiştir. TBMM TV'nin tematik bir televizyon kanalı olması dolayısıyla verdiği arşiv hizmetleri ve arşiv sisteminin; genel alanda yayın hizmeti sunan televizyon kanalları ve meclis televizyonları açısından değerlendirmesi amaçlanmıştır. Bunun için tez kapsamında TBMM TV Arşivi'nde verilen arşiv hizmetleri, arşiv politikası ve sistemi, arşiv yapısı ile birlikte;

Türkiye'nin ilk televizyon kanalı olan TRT'nin arşivi olan TRT Arşivi, Batı ülkelerinde meclis televizyonlarının benzer arşiv hizmetleri verdiklerinden yola çıkarak;

- İngiltere
- ABD
- Almanya
- Fransa

olmak üzere dört batı ülkesinin meclis televizyonları ve verdikleri arşiv hizmetleri ele alınmıştır.

Bu kapsamda TRT Arşivi'nin yapılan görüşme ile genel anlamda arşiv sistemi ve verdiği hizmetler; İngiltere, ABD, Almanya ve Fransa'nın Internet ortamından televizyon yayınıyla birlikte sunduğu arşiv hizmetleri; TBMM TV ve TBMM TV Arşivi'nin tüm iş akışı detaylı bir şekilde incelenmiştir.

1.5. Yöntem

Tezin hazırlanmasında, bilimsel araştırmalarda özellikle sosyal bilimler alanında kullanılan araştırma yöntemlerinden, Yıldırım ve Şimşek (2008, s. 39) tarafından "*gözlem, görüşme ve doküman analizi gibi nitel veri toplama tekniklerinin kullanıldığı, alguların ve olayların doğal ortamda gerçekçi ve bütüncül bir biçimde ortaya konmasına*

yönelik nitel bir sürecin izlendiği araştırma” şeklinde ifade edilen “nitel araştırma yöntemi” kullanılmıştır. Bu yöntemin uygulanması için literatür taraması, görüşme ve yerinde gözlem yapılarak veri toplanmıştır.

Literatür taraması yapılarak arşiv, görsel ve işitsel arşiv, televizyon arşivlerini doğrudan ve dolaylı olarak ilgilendiren standartlar, televizyon arşivi ve TBMM ile ilgili kaynaklar, televizyon arşivciliğinde kullanılan örnek yazılımlar, meclis televizyonları arasında örnek seçilen dört ülkenin sunduğu televizyon arşivi hizmetleri, TBMM TV ile ilgili mevzuat düzenlemeleri taranmış ve incelenmiştir. Bu incelemeyle, tez konusu ile ilgili yaşanan tarihsel gelişim ve mevcut durum ortaya koyulmuştur.

Araştırmaya örnek oluşturan mekânın ya da olayın doğal ortamı içinde incelendiği araştırmacının izlenimlerini, incelemelerini dâhil olmadan yaptığı yerinde gözlem yöntemi kullanılarak, TBMM TV’de yayın sırasında iş akışının nasıl sağlandığı, TBMM TV Arşivi’nde, tezin ana konusunu oluşturan, televizyon arşivciliğinin nasıl uygulandığı, TBMM TV Arşivi’nin yerine getirdiği görevler, kullandığı araçlar, programlar, iş akışı incelenmiştir. Ayrıca, TBMM TV’de yerinde gözlem yapılarak mevcut durumu, televizyonun işleyişi, TBMM TV Arşivi’nde analog ve dijital ortamdaki arşiv, verilen arşiv hizmetleri, uygulanan arşiv politikaları ortaya çıkarılmıştır.

TBMM TV’de her birimin personeli ile sorumlu oldukları görevleri üzerine görüşme yapılmıştır. Böylece birim personelinin görevleri ile ilgili yerinde gözlemlenemeyen bilgilerin toplanması sağlanmıştır. Bu görüşmelerle TBMM TV’nin işleyişi ortaya koyulmuştur. Araştırma süresince tüm bu yöntemler kullanılarak, TBMM TV Arşivi’nin mevcut durumuyla ilgili bir çıkarımda ve değerlendirmede bulunulmuştur. Bu yöntemlerle TBMM TV’nin incelemesinden önce, TBMM TV kurulmadan önce TBMM TV’nin rolünü üstlenen, TRT’nin arşivi de incelenmiştir.

1.6. Düzen

Tez, beş bölümden oluşan konulara ayrılmış bir düzene sahiptir. Birinci bölüm tezin giriş kısmını oluşturmaktadır. Bu bölümde tez kapsamında seçilen konunun önemi, araştırmanın amacı, varsayımı, kapsamı, araştırmada kullanılan araştırma yöntemleri, tezin düzeni anlatılarak teze giriş yapılmıştır.

İkinci bölümde, televizyon arşivlerinin de içinde yer aldığı görsel ve işitsel arşivlerin ortaya çıkışı, bu arşiv türlerinin neler olduğu, görsel ve işitsel arşivler için kurulan uluslararası kuruluşlar ele alınmıştır.

Üçüncü bölümde, televizyon kavramına, televizyon yayıncılığı ve televizyon kanallarının türlerine değinilmiştir. Televizyon arşivi konusu detaylı bir şekilde ele alınmış, bu arşivlerin politikası, televizyon arşivciliği alanında kullanılan standartlar, programlar ile TBMM TV açısından oldukça önemli olan TRT ve TRT Arşivi incelenmiştir.

Meclis televizyonları konusunun ele alındığı dördüncü bölümde, İngiltere, A.B.D., Fransa ve Almanya olmak üzere meclis yapısı farklı olan dört batı ülkesinin, İnternet ortamında hizmet veren meclis televizyonları ve bu kanallarda uygulanan televizyon arşivi hizmetleri, tezin örneğini oluşturan TBMM TV Arşivi'ne geçmeden önce TBMM ve TBMM TV incelenmiştir.

Tezin beşinci bölümünde ise TBMM TV Arşivi incelenmiş, verdiği hizmetler, arşivcilik uygulamaları, analog ve dijital ortamda bulunan arşivi incelenmiş ve arşiv politikası açısından değerlendirmesi yapılmıştır.

Bunun dışında tezin sonuç kısmında bir değerlendirme yapılmış, öneri kısmında ise değerlendirme neticesinde TBMM TV Arşivi'nin daha iyi bir arşiv yapısı oluşturması ve hizmet verebilmesi için öneride bulunulmuştur. Tezin sonundaysa tezde kullanılan ve atıf yapılan kaynakların listesi olarak kaynakça, tezin özeti yer almaktadır.

Tezin yazımı, Ankara Üniversitesi Tez Yazım Yönergesi kurallarına uygun bir şekilde yapılmıştır. Atıfların yapılması ve kaynakçanın oluşturulmasında, APA Style kurallarına uyulmuştur.

1.7. Terimler

Bu çalışmada kullanılan terimler şunlardır:

Analog ortam: Ses ve görüntülerin elektrik akımı gibi değişken sinyaller aracılığıyla üretildiği ortamdır.

Bulut Depolama: Web tabanlı uygulamalar ile online ortam üzerinde veri saklama yöntemidir.

Dijital Ortam: Ses ve görüntülerin 0 ve 1'den oluşan sayısal değerlerin kullanılarak üretildiği ortamdır.

Görsel ve işitsel arşiv: Görsel ve işitsel belgelerin; içeriğini anlatan bilgilerinin tanımlandığı, tasnifi ve düzenlemesinin yapıldığı, gerekli hallerde restorasyona ve yeni materyallere aktarıma tabi tutulduğu, koruma altına alındığı ve erişime sunulduğu organizasyondur.

Görsel ve işitsel medya: Görme ve işitme duyularını aynı anda etkileyen mesajların iletilmesinde kullanılan araçlardır.

LTO (Linear-Tape Open): Yüksek kapasite, maksimum depolama yoğunluğu ve performans için optimize edilmiş güçlü, ölçeklenebilir, uyarlanabilir bir açık bant formatıdır.

Sunucu: Yazılım ve programların kurulduğu, çalıştırıldığı, depolama alanlarının oluşturulduğu, kullanıcıların veri paylaşımını sağlayan dijital sistemdir.

Televizyon: Bir vericiden dalgalar halinde yayınlanan ses ve görüntünün elektronik alıcılar aracılığıyla ses ve görüntüye çevrilmesini sağlayan araçlardır.

Televizyon arşivi: Televizyon kanallarında yapılan yayınların kaydedilmesiyle üretilen ürünlerin arşivlenmesini sağlayan görsel ve işitsel arşiv türüdür.

Tematik televizyon Kanalları: Belirli bir alanda (haber, müzik, yarışma...), belirli bir seyirci kitlesine hitaben yayın yapan televizyon kanallarıdır.

Videobant: Televizyon yayınlarının kaydedildiği, bir kasete sarılı şerit (Videobant, 2020).

1.8. Kaynaklar

Bu çalışmanın kapsamıyla ilgili konular hakkında bilgi edinebilmek için yerli ve yabancı veri tabanları ile elektronik ortamda ve basılı bilgi kaynakları taranmıştır. Genel olarak İnternet ortamından faydalanılan yerli ve yabancı bilgi kaynakları ve veri tabanları şunlardır:

Ankara Üniversitesi Çevrimiçi Kataloğu,

Milli Kütüphane Çevrimiçi Kataloğu,

TO-KAT (Ulusal Toplu Katalog),

Türk Kütüphaneciliği Dergisi (Web Sayfası),

Bilgi Dünyası Dergisi (Web Sayfası),

TBMM ve TBMM TV (Web Sayfası),

TBMM Kanun Sorgu Formu,

Google Akademik Arama Motoru,

Dergi Park Sitesi,

Televizyon arşivleriyle ilgili uluslararası kuruluşların web sayfaları,

Archiware, METUS, AVID medya arşiv yazılımlarının web sayfaları,

İngiltere, ABD, Fransa ve Almanya ülkelerinin meclis televizyonu web sayfaları.

2. İKİNCİ BÖLÜM

GÖRSEL VE İŞİTSEL ARŞİVLER

2.1. Görsel ve İşitsel Medya

İnsanlık tarihinde sözlü olarak başlayan bilginin aktarımı, yazının bulunmasıyla birlikte kayıt altına alınmaya başlamış, günümüze kadar birçok farklı iletişim aracı kullanılarak devam etmiştir. Bu aktarımda kullanılan tüm kitle iletişim araçları medyayı oluşturmaktadır.

Latince “medius” kelimesinden türeyen medya, oldukça geniş bir tanımlama alanına sahiptir. Teknolojide yaşanan gelişmelere paralel anlam aralığı değişen medya, Dil Derneği tarafından yayınlanmış Türkçe Sözlükte (2018) “*yazılı, sesli ya da görsel tüm kitle iletişim araçları, basın yayın*” olarak tanımlanmaktadır.

Dictionary of Information Science and Technology’de Khosrow-Peur tarafından (2006) yapılan tanımlamaya göre ise; “*Medya, yüz yüze, yazılı, e-posta, sesli, yazılı gibi mesajların iletildiği çeşitli araçlardır*”.

Bu konuda ele alınan görsel ve işitsel medyada görme ve duyma duyularının kullanımıyla iletimi sağlanan görsel ve işitsel iletişim araçları ele alınmaktadır. Bu araçlar Sinema ve Televizyon Terimleri Sözlüğü’nde (1981, s.133) “*hem görme hem işitme duyularını aynı zamanda etkileyen, görsel – işitsel eğitimde kullanılan araçlar*” olarak tanımlanmıştır.

Görsel ve işitsel medya; “*fiziksel biçimine ve kayıt tekniğine (filmler, film şeritleri, mikrofilmler, slaytlar, bantlar, diskler, vb.) bakılmaksızın, televizyonda, perdede ya da başka biçimlerde halkın ulaşabilmesi ve yararlanması için hazırlanmış görsel kayıtlar ve ses kayıtlarından oluşur*” (Kofler’den aktaran İnceoğlu, 2008, s. 1466).

Sinema ve Televizyon Terimleri Sözlüğü'nde (1981, s.133) belirtildiğine göre “*bunların başında sesli filmler (sinema) ve televizyon yayını (televizyon) gelir. Alıcı, almaç, gösterici, fotoğraf, saydam resim, saydam resim kuşağı, video aygıtı, radyo, kapalı yayın düzeni, ses aygıtı, tekerçalar, dil işlemeliği, film kutucuğu, video kutucuğu, sayısal video tekeri, görsel – işitsel eğitim araçlarının en önemlileridir*”.

Gelişen teknolojiyle ortaya çıkan fotoğraflar, negatifler, kasetler, mikrofilmler, CD ve DVD'ler, dijital ortamda üretilen video görüntüler, ses belgeleri, çeşitli programlarda yapılan hareketli görüntüler diğer görsel-ışitsel medya örnekleri arasında sıralanabilir.

Edmondson (2004, s. 23) tarafından belirtildiğine göre “*Görsel-ışitsel medya, bir taşıyıcı üzerinde somutlaşan, yeniden üretilebilen görüntü ve/veya ses çalışmalarını kapsar. Bunların:*

Kayıt edilmesi ve algılanması teknolojik bir araç gerektirir,

Görsellikle ve/veya ses dalgalarıyla ilgili içeriği doğrusal bir sürece sahiptir,

Amacı, malzemenin içeriğinin (görüntü/ses) iletişimidir”.

Görsel ve işitsel medya oldukça geniş bir alanı oluşturmaktadır. Teknolojinin gelişmesiyle hızla yeni medya türlerinin ortaya çıkmaktadır. Bunların arşivlerine geldiğimizde her medya türü için farklı bir arşiv ortamının kurulması, farklı düzenleme yöntemlerinin oluşturulması, kataloglamasının yapılmasında farklı tanımlama unsurlarının kullanılması, restorasyonunun da medya türüne göre farklı yöntemlerle yapılması gerekli olmaktadır.

2.2. Görsel ve İşitsel Arşivler

Son yüzyıllarda bilginin hızlı bir şekilde yayılması sonucunda, teknoloji gelişmiş, hızla bilginin iletileceği yeni kitle iletişim araçları ortaya çıkmıştır. Bu durum görsel ve işitsel medya üzerinde etkili olmuş, bu etkiler arşiv alanına da yansımıştır. Yani yeni bilginin üretilmesi, yeni buluşların ortaya koyulmasıyla birlikte yazılı ve basılı kağıt ortamında üretilen belgelerin yanına, devamlı olarak yeni arşiv belge türleri eklenmiştir. Dolayısıyla görsel ve işitsel medyanın ortaya çıkması bu alanda arşivlerin oluşumunu başlatmıştır. Tarihsel gelişimine baktığımızda görsel ve işitsel arşivlerin oluşumu, görsel ve işitsel medyanın ortaya çıkması ile görsel ve işitsel kayıt ortamlarının oluşumuyla başlamıştır. Bu da 19. yüzyılın sonlarına denk gelmektedir.

Görsel ve işitsel arşivler Ataman (1995) tarafından “*Formatına bakılmaksızın sesli ve görüntülü her türlü evrakları/arşivleri ile bunların ilgili metinsel evrakları/arşivleri*” şeklinde tanımlanmıştır. Edmondson (2004, s. 29) tarafından yapılan tanımlaya göre ise görsel ve işitsel arşivler “*yasal sebeplerle veya başka yetkilerle, biriktirme-toplama, yönetme, koruma, tanıtma yoluyla görsel-işitsel belgelere ve görsel-işitsel kültüre erişimi sağlayan organizasyon ya da bu organizasyonun bir bölümü*” dür.

Bu arşivler özellikle iki açıdan önem göstermektedir. Bunlar;

Görsel ve işitsel medyanın tarihini, gelişimini, kullanım amacını yansıtmaktadır.

Yaşanılan döneme ait yaşanan olaylarla ilgili kanıt oluşturmaktadır. Bu arşivlerden yararlanarak bir döneme ait toplumsal bilgiye erişim sağlamaktadır.

2.3. Görsel ve İşitsel Arşiv Türleri

Görsel ve işitsel arşivler, materyal türü olarak sadece görsel-işitsel arşiv malzemelerinden oluşmaktadır. Bu sebepten dolayı görsel ve işitsel arşivler diğer arşiv türlerinden ayrılmaktadır. Bu arşiv türünde kullanılan arşiv malzemeleri için Edmondson tarafından şunlar belirtilmiştir (2004):

*“Kayıt, aktarma, algılama ve kavrama noktalarında genellikle teknolojik bir alete ihtiyaç olduğu,
Görsel ve/veya işitsel içeriklerinin lineer (doğrusal) olduğu,
Teknolojinin bu alandaki kullanımının sadece içeriğin bildirilmesine / iletilmesine yaradığı açıktır”.*

Görsel ve işitsel arşiv türleri, medya türlerine bağlı olarak gelişim göstermiştir. Görsel ve işitsel arşivler, her bir görsel ve işitsel medyanın türüne göre farklı bir arşiv malzemesine, farklı arşiv ortamına (raf ölçüleri ve türleri, havalandırma, koruyucu malzeme, nem vb.), restorasyon türüne, saklama koşullarına, farklı yöntemlerle dijital ortama ya da güncel medya türlerine aktarım ve kullanıcılara sunma şekline sahiptir. Yaşanan teknolojik gelişmelerle birlikte medya türleri çeşitlenmeye başlamış ve medya türünün kullanımında bu değişim aktif olarak devam etmektedir.

Görsel ve işitsel materyaller kendi içinde farklı oluşum ve özelliklere sahiptir. Materyallerin kendi içinde farklılıklar yaratması arşiv alanına yansımış, materyalin türüne göre arşivler oluşmuştur. Bu tür içinde ele alınabilecek arşivler; fotoğraf arşivleri, film arşivleri, mikroform arşivleri, videobant arşivleri, plak ve ses kaseti arşivleridir.

2.3.1. Fotoğraf Arşivleri

Foto ve graph sözcüklerinin birleşimiyle oluşmuş fotoğraf, “görüntüyü ışığa karşı duyarlıklı (cam, kağıt gibi) bir yüzey üzerinde özel makineyle saptama yöntemi, bu yöntemle saptanan, çoğaltılan resim” dir (Türkçe Sözlük, 2018).

A Glossary of Archival and Records Terminology’de (2005, s.295) yapılan tanıma göre ise fotoğraf; “optik bir sistem kullanılarak ışığa duyarlı bir yüzeyde oluşan ve fotokimyasal bir işlemle sabitlenmiş sabit bir resim, bir kamera kullanılarak oluşturulan görüntü”dür.

Fotografik malzemelerin temel fiziksel formları (Roberts’tan aktaran Şentürk, 2013, s. 624):

“Baskılar (montajsız, monte edilmiş, çerçevesiz veya kapalı)

Negatifler (cam plakalar, ceketli veya ceketli esnek negatifler) ve

*Asetatlar (fener slaytları, 35mm projeksiyon slaytları, büyük slaytlar)”*dır.

Fotoğraf arşivleri yukarıda bahsedilen ve teknolojik gelişmelerle çeşitlenen fotografik malzemelerin arşivlenmesiyle oluşmaktadır. A Glossary of Archival and Records Terminology’de (2005, s.295) fotoğraf arşivi ile ilgili tanıma bakıldığında “bireysel, aile veya kuruluş tarafından işlerin yürütülmesi sırasında yapılan veya alınan ve bu kayıtlarda yer alan bilgilerin kalıcı değerlerinden dolayı korunan diğer formatlardaki materyallerle birlikte bir fotoğraf koleksiyonu” olarak tanımlanmaktadır.

Fotoğraf arşivlerinde fotoğrafların (pozitif olarak da adlandırılmaktadır) yanı sıra, fotoğrafın elde edilmesinde kullanılan malzemeler bulunabilir. Bunlar fotoğraf makineleri, fotoğrafın bulunduğu negatifler yani filmlerdir. Bu malzemelerin üretiminde plastik ve selüloz asetat kullanılmıştır. Bu nedenle malzemenin uzun süre dayanabileceği, filmlerin ve fotoğrafların yapışmasını ve kırılmasını engelleyecek iklimlendirme

elemanlarının bulunduğu, ışık görmeyen ortamlar oluşturulmalıdır. Fotoğrafçılık alanında dijital ortama geçilmesiyle birlikte arşivleme şekli de değişiklik göstermiştir.

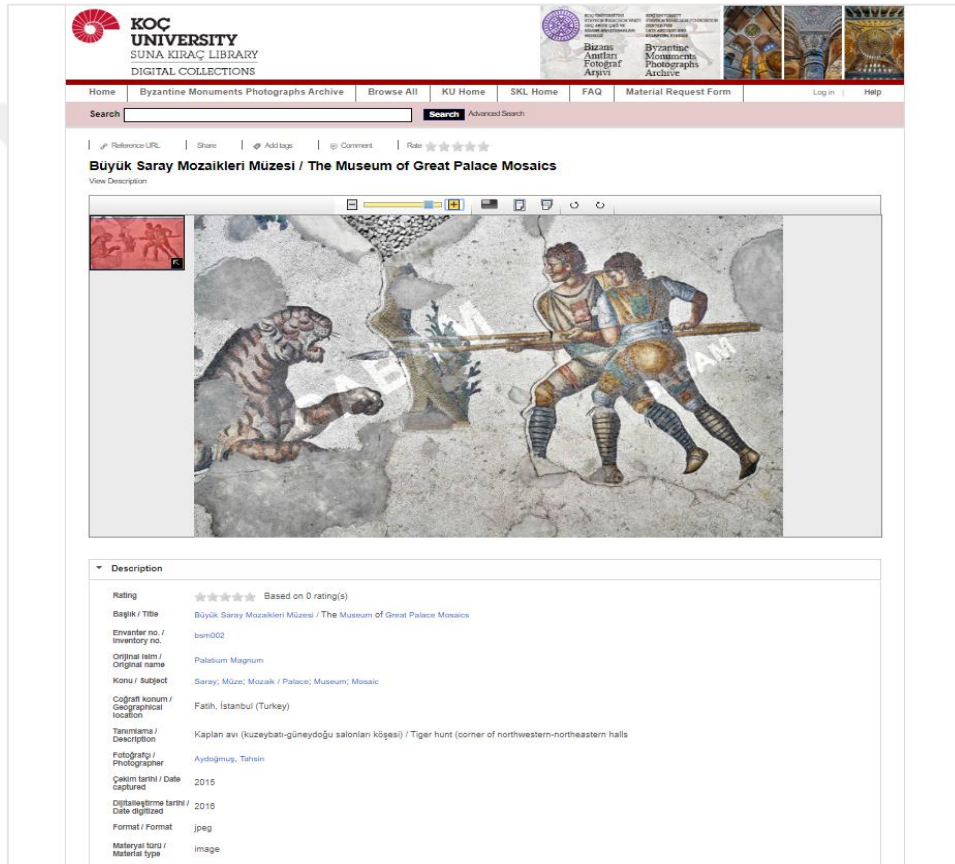

Resim 1: Türkiye Büyük Millet Meclisi (TBMM) Fotoğraf Arşivi Fotoğraf Filmleri Örneği

Önceleri analog ortamda çekilen fotoğraflar, genellikle filmlerden ve basılı fotoğraf kağıdından oluşuyordu, dolayısıyla fotoğraf arşivinde bu materyaller bulunuyordu.

1975 yılında Kodak firmasının bir çalışanı olan Staven Sasson tarafından yapılan dijital fotoğraf makinesi ile fotoğrafçılık alanında yeni bir devir başlamıştır. Son 15 yılda fotoğrafçılık alanında yaşanan hızlı gelişmelerle, dijital fotoğraf makineleri yaygın olarak kullanılmaya başlanmış, belirli sayıda fotoğrafın sığabileceği tek kullanımlık filmlere kaydedilmek yerine, birçok defa silinip yerine yeni fotoğrafların kaydedilebildiği, çok fazla fotoğrafı bir arada depolayabilen SD kartlara kaydedilmeye başlanmıştır. Fotoğraflar baskı tekniği kullanılarak çoğaltılmaktan çok, dijital ortama ve hafıza kartlarına kaydedilmeye başlanmış, bu gelişmeler fotoğraf arşivinin ortamına da yansımıştır.

Fotoğraf arşivleri alanında günümüzde dijital ortamda arşiv oluşumları görülmektedir. Koç Üniversitesi Stavros Niarchos Vakfı Geç Antik Çağ ve Bizans Araştırmaları Merkezi'nin (GABAM) yapmış olduğu Bizans Anıtları Fotoğraf Arşivi buna örnek verilebilir. Kullanıcıların arama yaparak kolay ve hızlı erişim sağlayabileceği arama motorunun oluşturulduğu ve arşive eklenen fotoğrafların tanımlanmasının yapıldığı bu dijital arşivden kullanıcılar kolaylıkla yararlanabilmekte, fotoğraflara hızlı bir şekilde erişim sağlayabilmektedir.

Resim 2: Büyük Saray Mozaikleri Müzesi (Bizans Anıtları Fotoğraf Arşivi, 2019).

2.3.2. Mikroform Arşivleri

Mikroformlar iletim, depolama, okuma ve yazdırma amacıyla yapılmış, tipik olarak film ya da kağıt olmak üzere belgelerin küçültülmüş çoğaltmalarıdır. Mikroform

görüntüleri genellikle orijinal belge boyutunun yaklaşık yirmi beşte birine küçültülür. Özel amaçlar için daha büyük optik indirgemeler kullanılabilir. Tüm mikroform görüntüleri daha sık olarak pozitif veya negatif olarak sağlanabilir (Mikroform, 2019).

Ataman (1995) tarafından yapılan tanıma göre ise mikroform, “*mikro görüntülerin üzerinde kaydedildiği her türlü ortam ve bu tür kayıtların sonucunda ortaya çıkan ürünler.*” olarak tanımlanmaktadır.

Üç biçim yaygındır. Bunlar:

Mikrofilm (makaralar),

Mikrofiş (düz sayfalar)

Diyafram kartları.

Resim 3: Mikrofilm Örneği (Mikrofilm, 2020).

Mikroform, saydam ya da opak malzeme üzerine, aktarılmak istenen resim, belge vb. bilgi kaynağının küçültülmüş halinin bulunduğu görüntülerdir. Burada büyüteç gibi malzemelere gerek duymadan, yararlanacak kişilerin görebileceği şekilde resim, fotoğraf, yazılı belge, el yazması eserlerin fotografik teknikler kullanarak görüntü haline

getirilmesi sağlanır. Mikroformun ilk oluşumu, 1839'da bir kaynağın fotoğraflarını küçülterek yayınlanmasını sağlayan John Benjamin Dancer tarafından gerçekleştirilmiştir.

Mikroformlar üretildiği malzemenin niteliğine göre çeşitli türlerden oluşur. Bunlar arasında en bilineni mikrofilmlerdir. Bunun dışında mikrofişler, ultrafişler, apertür kartlar, mikroopak kartlar mikroform türleri arasındadır. Bu türlerin aktarımı gerçekleştirilecek arşiv malzemesinin boyutu, önemine bağlı olarak kullanımı sağlanır. Mikroform arşivleri, zamanla üretilen mikroformların üretilen belgelere göre farklı bir ortamda korunması, yararlı bilgi haline getirilmesi için kataloglarının oluşturulması ve erişime sunulması amacıyla oluşmuştur.

2.3.3. Film Arşivleri

Fotoğraf Terimleri Ansiklopedik Sözlüğü'nde (Film, 2019) geçen tanıma göre film *“objektiften geçen görüntünün kalıcılığının sağlanabilmesi amacıyla saydam bir taşıyıcı ve üzeri ışığa duyarlı maddeden oluşan şerit”* ve Dil Derneği çıkarılan Türkçe Sözlük'te (2018) ise *“fotoğrafçılıkta, radyografide ve sinemacılıkta resim çekmek için kullanılan, selülozdan, saydam, bükülebilir şerit”* olarak tanımlanmıştır.

Film arşivleri Sinema ve Televizyon Terimleri Sözlüğü'nde (1981, s. 34) *“film belgeliği”* terimi altında yer almış *“filmlerin gereğinde çeşitli işlerde kullanılmak üzere belge olarak saklandığı yer”* olarak ifade edilmiştir. Ataman (1995, s.39) tarafından yapılan tanıma göre ise film arşivi; *“provenansına ve/veya arşivsel niteliğine bakılmaksızın sinema filmlerinin ve bunların ilgili malzemesinin çoğaltımı, korunması ve yaygınlaştırılmasıyla yükümlü kurum”* olarak tanımlanmıştır.

Resim 4: Film Arşivi Örneği

Film arşivlerinde;

Uygun ortamlarda toplanan filmlerin türlerinin (belgesel, haber, tv programı vb.) ve film üzerinde görüntünün oluşturulma amacının (bilimsel, eğitimsel, eğlence vb.) belirlenmesi,

Film bantlarının zarar görmeden saklanabilmesi için gerekli olanların restorasyona tabi tutulması, şekline ve niteliğine göre uygun malzemelerin kullanılarak arşivlenmesi,

Kolay erişim sağlanabilmesi için tasnifinin yapılması, kataloglarının oluşturulması, dijital ortamda bulunmayanların yedeklemesinin yapılabilmesi için film görüntüleme araçlarının bilgisayar ortamıyla entegre edilerek dijital ortama aktarımı ve kullanıcının yararlanması sağlanmalıdır.

Tanımlamalardan anlaşılacağı gibi film arşivlerinde sadece sinema filmleri bulunmamaktadır. Her türlü fotoğrafın kaydedildiği filmler, sinema, belgesel, haber görüntülerinin yer aldığı filmler bu arşiv türü kapsamında ele alınmaktadır. Bu çıkarımdan film arşivleriyle ilgili şu tanım yapılabilir:

Resim 5: TBMM Fotoğraf Arşivi Fotoğraf Filmlerinin Arşiv Ortamı Örneği

Film arşivleri fotoğraf, sinema veya tıp vb. film malzemesi kullanım alanlarında üretilen bilginin kalıcılığının sağlanabilmesi ve insanların kullanımına sunulabilmesi için, selüloz maddesinden yapılmış saydam ve kırılabilir şeritle üzerine objektiften geçen görüntülerin bulunduğu, malzemenin yapısına göre gerektiğinde restorasyona tabi tutularak, provenansına uygun olarak tasnifi ve içerik tanımlamasının yapıldığı, uygun koşullarda korunup, erişime sunma işlemleri yapılan görsel ve işitsel arşiv türüdür.

2.3.4. Videobant Arşivleri

Videobantlar, görüntüleme cihazında ses ve görüntünün bir arada ya da tek başına bantlara kaydedilmesini sağlayan, kullanılan cihaza ve görüntünün uzunluğuna göre farklı ölçülere ve boyutlara sahip plastik, yarı saydam malzemedan yapılan manyetik

bantlardır. Bu bantlar, korunma ve farklı cihazlarda kullanımı için standart ölçülere sahip plastik bir kutunun içine yerleştirilmiş ya da bir makaraya sarılmış halde olabilmektedir. Videobantlar zaman içinde değişen teknolojiyle birlikte farklı hafıza boyutlarında ve farklı biçimlerde üretilmiştir.

Resim 6: Videokaset Kayıt Cihazları Örneği (Videoteyp, 2020).

Teknolojinin gelişmesine göre değişen videobant çeşitleri;

Bir inçlik (1") videobantlar,

İki inçlik (2") videobantlar,

U-matik bant,

Betamax kasetleri,

Betacam kasetleri

VHC

Video8

MiniDV ve benzerleridir.

Videobantlar genellikle sinema filmi, kamera görüntüsü ve televizyon yayıncılığında kullanılmıştır. Bu kasetlerde kaydedilen görüntülerin izlenebilmesi için standart ölçü ve özelliklerde kineskop, Video Cassette Recorder (VCR - Video Kaset Kaydedici) gibi video cihazları üretilmiştir.

Videobant arşivleri; gelişen teknolojiyle farklı boyutlar kazanmış analog ortamda üretilen bu malzemenin kaybolmaması, kaydedilmesi, görüntüleme özelliklerinin bozulmadan korunabilmesi ve tekrar kullanılabilmesi amacıyla oluşum göstermiştir. Videobant arşivlerine en iyi örnek olarak Türkiye’de ilk televizyon kanalı olan Türkiye Radyo Televizyon Kurumu’nun (TRT) arşivi örnek verilebilir.

Günümüzde gelişen teknolojiyle görüntüleme ve görüntü kayıt ortamlarında yaşanan değişiklikle analog ortamdaki dijital ortama geçilmiştir. Bu nedenle videobantlar yerini CD, DVD, Secure Dijital Kart (SD Kart – Güvenli Sayısal Hafıza Kartı), hard disk gibi dijital kayıt sistemlerine bırakmıştır.

Sık kullanım halinde, sıcaklık, uygunsuz koşullarda saklama gibi nedenlerden kaynaklanan bozulmaya uğraması, videobantların görüntülenmesini sağlayan VCR cihazlarının kullanımdan kalkması gibi nedenlerden dolayı, videobantların içinde bulunan video görüntülerin korunabilmesi, tekrar erişilebilmesi için dijital ortama aktarımı ve içerik tanımlaması yapılarak sayısal olarak arşivlenmeye başlamıştır.

2.3.5. Plak ve Ses Kaseti Arşivi

Plakların ana maddesini Polyvinil Chloride (PVC – Polivinil Klorür) oluşturmaktadır. Bu çerçevede plak; *“PVC’den üretilen, her iki tarafına da kayıt yapılabilen dairesel bir ses depolama birimi. Pikap veya gramofon denilen cihazlarda okunarak, üzerine kaydedilmiş ses izleri dinlenebilir”* (Plak, 2020).

Resim 7: Plak Örneği (Plak, 2020).

Medya dünyasında ses kaydetme ve kaydedilen sesi yeniden dinleyebilme süreci 1880'lerde plakla başlamış zamanla yerini kasete, kasetten sonra da CD, DVD, dijital müzik platformları gibi dijitalleşen ortamlara bırakmıştır. Kaset ise plaktan farklı şekilde farklı materyaller kullanarak üretilmiş bir ses kayıt ürünüdür. Kasetler, kapalı plastik bir kutu içinde iki makaraya sarılmış kayıt cihazında seslerin kaydedildiği ve okuyucuda kaydın dinlendiği manyetik banttır.

Resim 8: Kaset Örnekleri (Kaset, 2020).

Plak arşivine Türkiye’de oluşum göstermiş, elektronik ortamda kullanıcılara plakların kapak görüntüleri ve içerik bilgisinin yer aldığı kataloğu sunan İstanbul Teknik Üniversitesi (İTÜ) Radyosu’nun Plak Arşivi ve Milli Kütüphane’nin yaklaşık beş bin beş yüz adet taş plağı bünyesinde bulundurduğu Taş Plak Koleksiyonu örnek verilebilir.

1- Haydn, Symphony No: 100 in G

Besteci	Eser Adı	#P	Parça Adı	Orkestra	Şef	Müzisyen1	Müzisyen2	Müzisyen3
Haydn	Symphony No: 100 in G	1	Adagio	Salzburg Mozarteum Orch.	Fritz Weidlich			
Haydn	Symphony No: 100 in G	2	Allegretto	Salzburg Mozarteum Orch.	Fritz Weidlich			
Haydn	Symphony No: 100 in G	3	Menuetto-Moderato	Salzburg Mozarteum Orch.	Fritz Weidlich			

Resim 9: Kataloglaması Yapılmış Plak Örneği (İTÜ Plak Arşivi, 2020).

2.4. Görsel ve İşitsel Arşivler İçin Oluşturulan Uluslararası Kuruluşlar

Görsel ve işitsel arşiv alanında yaşanan gelişmelere paralel olarak, arşiv materyallerinin kaybolması, ekonomik açıdan arşiv materyalinin oluşturulmaması, gerekli önemin verilmemesi gibi durumlar yaşanmıştır. Bunun için arşivlerin nitelikli oluşumunun sağlanması, arşiv materyallerinin korunması, arşiv politikasının ve bu alanda standartların oluşturulması, teknolojik gelişmelerin takip edilmesi gibi amaçlarla ulusal çapta başlayıp, zamanla uluslararası nitelik kazanan kuruluşlar oluşturulmuştur. Görsel ve işitsel arşivler alanında oluşturulan kuruluşlar kapsamında; International Federation of Film Archives (FIAF – Uluslararası Film Arşivleri Federasyonu), Fédération Internationale Des Archives De Télévision / International Federation of Television Archives (FIAT / IFTA - Uluslararası Televizyon Arşivleri Federasyonu), International Association of Sound and Audiovisual Archives (IASA - Uluslararası Ses ve Görsel İşitsel Arşivler Derneği), Coordinating Council of Audiovisual Archives Associations (CCAAA - Görsel-İşitsel Arşiv Dernekleri Koordinasyon Kurulu), The International Press Telecommunications Council (IPTC – Uluslararası Basın Telekomünikasyon Konseyi) ele alınabilir

2.4.1. International Federation of Film Archives (FIAF)

FIAF, dünyadaki filmlerin, yani hareketli görüntü mirasının, korunmasını ve erişilmesini sağlamak amacıyla 1938 yılında dört kurucu üye arşivi [Museum of Modern Art (MoMA), British Film Institute (BFI), Cinémathèque française ve Reichsfilmarchiv] ile kurulmuştur. *“FIAF Haziran 1938'de kurulduğunda dört üyesi (MoMA, BFI, Cinémathèque française ve Reichsfilmarchiv) vardı. Mayıs 2018 itibarıyla, 75 ülkede 166'dan fazla üyeden oluşuyor; bu, film mirasının dünya çapında bir endişe haline*

gelmektedir. Bu alandaki 80 yıllık deneyimden sonra FIAF, dünyadaki en önemli sinema ve film arşiv ağı haline gelmiştir” (FIAF’ın Misyonu, 2019).

FIAF’n Misyonu’nda (2019) belirttiğine göre çalışmalarına şu misyonları gerçekleştirmek amacıyla devam etmektedir:

“Film arşivleme çalışmalarının tüm alanlarına yönelik film koruma ve pratik standartlar için etik kurallar oluşturmak,

Hareketli görüntü arşivi bulunmayan ülkelerde hareketli görüntü arşivlerinin oluşturulmasını teşvik etmek,

Film arşivlerinin çalışmalarını yürüten yasal şartların iyileştirilmesini sağlamak,

Hem ulusal hem de uluslararası düzeyde film kültürünü tanıtmak ve tarihi araştırmayı kolaylaştırmak,

Koruma ve diğer arşiv tekniklerinde eğitim ve uzmanlığa teşvik etmek,

Daha geniş bir topluluk tarafından inceleme ve araştırma için materyal koleksiyonlarından kalıcı olarak yararlanılmasını sağlamak,

Sinema ile ilgili belgelerin ve malzemelerin toplanmasını ve korunmasını teşvik etmek,

Üyeler arasında işbirliğini geliştirmek ve uluslararası film ve belgelerin erişilebilirliğini sağlamak”.

FIAF’a Türkiye’de sadece, ilk film arşivini kuran, Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi Sinema – Televizyon Enstitüsü üyedir.

2.4.2. International Federation of Television Archives (FIAT / IFTA)

FIAT / IFTA, 1977'de 18 televizyon arşivi temsilcisinin FIAT / IFTA'yı kurmak için Paris'te bir araya gelmesiyle oluşturulan uluslararası federasyondur. Bunlar arasında BBC, RAI, ARD ve RTVE gibi büyük Avrupalı yayıncıların yanı sıra ORF ve RTP, Fransız ulusal görsel-işitsel arşivi INA ve CBS gibi Avrupa dışı yayıncılar gibi küçük yayıncılar da bulunmaktadır. Amaç, koruma teknikleri ve araçları, dokümantasyon ve dokümantasyon sistemleri alanında işbirliğini teşvik etmek ve genel olarak koleksiyonların takdir edilmesini ve yayılmasını teşvik etmektir (FIAT'ın Tarihi, 2019).

FIAT / IFTA, özellikle günümüzde televizyon arşivleri için görsel-işitsel arşivleme ile ilgili özel olarak geliştirilen çok çeşitli girişimler başlattı. Bunlar; standartlar ve normlar, araştırmalar ve anketler, eğitim, SAVE YOUR ARCHIVE gibi destek programları, lobiciliktir (FIAT'ın Tarihi, 2019).

1977'de kurulan radyo ve televizyon arşivleri, multimedya ve görsel-işitsel arşivler ve kütüphaneler arasında ve hareketli görüntülerin ve kayıtlı ses malzemelerinin ve ilgili belgelerin korunması ve kullanılmasıyla ilgilenen herkes arasında işbirliğini destekleyen kuruluşa 250'den fazla üye katılmıştır. FIAT / IFTA'nın ana amaçları, üyeleri arasında bilgi ve tecrübe alışverişi için bir forum sağlamak, görsel-işitsel arşivlerin geliştirilmesi ve değerlendirilmesiyle ilgili herhangi bir konunun araştırılmasını teşvik etmek ve tüm yönleriyle ilgili temel konularda uluslararası standartlar oluşturmaktır (FIAT'ın Misyonu, 2019).

FIAT / IFTA tarafından Londra 2012 Dünya Konferansı'nda temel amacı arşiv içeriğinin korunması, yararlandırmaya sunulması, dijitalleştirilmesi gibi konulara odaklanan ve görsel-işitsel arşivlerin korunmasına teşvik eden yararlı projeleri desteklemek için fon sağlamak olan SAVE YOUR ARCHIVE programı başlatılmıştır.

Bu program ile her yıl duyurusu yapılarak başvuruya açılır ve FIAT / IFTA Dünya Konferansı'nda seçilen projeler duyurulur. Bu projeler ile yok olma riski altındaki görsel-ışitsel arşivlerin korunması ve geleceğe aktarımı sağlanmaktadır. FIAT/IFTA çalışmalarına aktif olarak devam etmektedir. CCAAA (Görsel-İşitsel Arşivler Dernekleri Koordinasyon Kurulu)'nın kurucu üyeleri arasında yer almaktadır.

2.4.3. International Association of Sound and Audiovisual Archives (IASA)

IASA, 1969'da Amsterdam'da kurulmuştur. Bu dernek üye olan tüm görsel ve işitsel arşivler arasında işbirliği yapmayı amaçlamıştır. IASA *“her türlü müzik kaydı, tarihi, edebi, folklorik ve etnolojik ses belgeleri, tiyatro prodüksiyonları ve sözlü tarih röportajları, biyo-akustik, çevresel ve tıbbi sesler, dilsel ve lehçe kayıtları, adli amaçlarla yapılan kayıtlar gibi, kişisel ilgi alanlarından oluşan, belirli konular ve alanlara odaklanan geniş bir görsel-ışitsel arşiv sunmakta ve 70 üye ülkeden oluşmaktadır”* (IASA Hakkında, 2019).

IASA, Coordinating Council of Audiovisual Archives Associations'ın (CAAAA - Görsel-İşitsel Arşiv Dernekleri Koordinasyon Kurulu) kurucu üyelerindedir. Ayrıca United Nations Educational Scientific and Cultural Organization (UNESCO – Birleşmiş Milletler Eğitim, Bilim ve Kültür Kurumu) ile de bağlantılı olarak çalışmalarına devam etmektedir.

IASA bilgi alışverişini desteklemektedir. Görsel-ışitsel arşivler ve bu alanla ilgilenen diğer arşivler arasında özellikle aşağıdaki alanlarda uluslararası işbirliğini teşvik etmektedir (IASA Hakkında, 2019):

Satın alma ve değişim

Belgeler ve meta veriler

Kaynak bulma ve erişim

Telif hakkı ve etik

Koruma

Araştırma, yayma ve yayın

Medya içeriğinin dijitalleştirilmesi

IASA'nın görevlerini yürütebilmesi için kendi içerisinde her biri ayrı görev ve yetkilere sahip bölüm ve komiteler oluşmuştur. Bunlar, IASA'nın gelişmesini ve görsel ve işitsel arşivlerin korunmasını sağlamak gibi görevler üstlenmiştir. Bu bölüm ve komiteler şunlardır:

Organizasyon Bilgi Komitesi

Diskografi Komitesi

Teknik Komite

Ulusal Arşivler Bölümü

Yayın Arşivleri Bölümü

Araştırma Arşivleri Bölümü

Eğitim ve Öğretim Komitesi

2.4.4. Coordinating Council of Audiovisual Archives Associations(CCAAA)

CCAAA, filmler, televizyon yayınları ve radyo yayınları ve her türlü ses kaydı gibi görsel-işitsel materyallere ilgilene dünya çapında profesyonel arşiv organizasyonlarının çıkarlarını temsil eden koordinasyon kurulusudur. Ağırlıklı olarak kamu sektöründe çalışsa da, yayıncılık, sanat, miras, eğitim ve bilgi sektörlerinde geniş bir ilgi alanını yansıtmaktadır (CCAAA Hakkında, 2019).

CCAAA, görsel ve işitsel mirasın dünyadaki kültürel ve belgesel mirasın bir parçası olarak görülmesini, kültürel ve belgesel mirasın bir parçası olan görsel ve işitsel mirasın uluslararası düzeyde korunması ve erişimini sağlamak kurulma amaçlarındandır. Görsel ve işitsel mirasın korunabilmesi için uluslararası derneklerle işbirliği içindedir. Görsel ve işitsel alanında yaşanan dijitalleşmeyle artan telif hakkı, koruma ve erişim gibi sorunlara çözüm aramaktadır.

CCAAA Hareketli Görüntülerin Korunması ve Muhafazası İçin Öneri raporunda, dünyanın görsel-işitsel mirasını korumakla görevli kuruluşlara işbirliği ve koordinasyon çağrısında bulunmasıyla ilk örgütlenmesi başlamıştır. Beş kurucu üyesi arşiv ve görsel işitsel arşivcilik alanında uluslararası öneme sahip kuruluşlardır. Bunlar:

FIAF (Uluslararası Film Arşivleri Federasyonu)

FIAT / IFTA (Uluslararası Televizyon Arşivleri Federasyonu)

The International Federation of Library Associations and Institutions
(IFLA - Uluslararası Kütüphane Dernekleri ve Kurumları Federasyonu)

IASA (Uluslararası Ses ve Görsel-İşitsel Arşivler Derneği)

International Council on Archives (ICA - Uluslararası Arşiv Konseyi)

CCAAA ayrıca UNESCO adına Dünya Görsel ve İşitsel Miras Günü'nü düzenlemektedir. Her yılın 27 Ekim tarihinde düzenlenen etkinliklerle bu tarihte kutlanmaktadır.

2.4.5. The International Press Telecommunications Council (IPTC)

IPTC, Alliance Européenne des Agences de Presse (ANPA -Avrupa Basın Ajansları Birliği), World Association of News Publishers (WAN/IFRA -Dünya Gazeteler ve Haber Ajansları Birliği), Kuzey Amerika Haber Ajansları başta olmak üzere, dünyanın

önde gelen haber ajanslarını ve yayıncılarını bir araya getirmek amacıyla merkezi Londra’da olmak üzere 1965 yılında kurulmuştur.

Bu konseyin en önemli amaçlarından birisi, dünya basının çıkarlarını korumak, basın dünyasında değişen teknolojiye uyum sağlamak ve 1970’ten bu yana yaşanan gelişmelere yönelik basın dünyasına yönelik standartlar oluşturmaktır. IPTC, haber medyasının uluslararası standartlar birimini de oluşturmaktadır. Günümüzde dünya çapında 60’tan fazla şirket, haber ajansı dernek vb. IPTC’ye üyedir.

IPTC’nin (IPTC Hakkında, 2020);

“Bilgi dağıtımını basitleştirmek,

İçerik sağlayıcılar, araçlar ve tüketiciler arasında yönetim ve bilgi alışverişini geliştirmek için verimli teknik standartlar geliştirmek ve teşvik etmek,

Böylece kolay, uygun maliyetli ve hızlı bir şekilde yeni standartlar ve ürün geliştirmek

Standartları açmaya ve tüm standartları IPTC üyelerine ve daha geniş bir topluluğa ücretsiz olarak sunmak”

misyonunu oluşturmaktadır.

IPTC, haber medyası dünyasında içerik sağlayıcıları, araçlar ve kullanıcılar arasında bilgi yönetimi ve bilgi alışverişi geliştirmek için, haber medyasında hem fotoğraf hem de videoya yönelik birçok standart oluşturmuş ve oluşturmaya devam etmektedir. Bu standartlar hem ortak bir medya dili oluşturmayı, hem de medyadan en iyi şekilde yararlanabilmek için medya yönetiminde standardı yakalamayı amaçlamıştır.

Bu amaçları gerçekleştirmek için kendi içerisinde farklı amaçları barındıran çalışma grupları kurulmuştur. Bunlar;

Haber Mimarisi Çalışma Grubu,
Medya/Haber Kodları Çalışma Grubu,
Multimedya Haberleri Çalışma Grubu,
Haber Endüstrisi Metin Formatı Çalışma Grubu,
Fotoğraf Metaveri Çalışma Grubu,
Spor İçeriği Çalışma Grubu,
Halkla İlişkiler Çalışma Grubu,
Video Meta Veri Çalışma Grubu,
Standartlar Komitesi'dir.

3. ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

TELEVİZYON ARŞİVLERİ

3.1. Televizyon Kavramı

Resim 10: John Logie Baird (John Logie Baird, 2019).

Televizyon radyodan sonra ortaya çıkan, bilginin sesli ve görüntülü olarak aktarımını sağlayan iletişim araçlarından biridir. Televizyonun bulunuşu, radyoda olduğu gibi, farklı bilim adamlarının üretilen bilginin üzerine devamlı bir yenisini ortaya koymaları sonucunda olmuştur.

Özellikle radyo, sinema ve televizyon alanlarında karşımıza çıkan televizyon ya da TV kavramı, Grekçe’de “uzak” manasında kullanılan *Tele* ve Latince’de “görme” manasını ifade eden *Vidi* kelimelerin birleşimi ile oluşan “uzaktan görme” anlamına gelmektedir. Özön (2000) tarafından ise “*Elektronik görüntülerin ve bunlarla ilgili seslerin elektromagnets dalgalar, uydular ya da kablolar yardımıyla çok uzaktaki yerlere anında ulaştırılabilmesini ve buralardaki alanlarda izlenebilmesini sağlayan*

dizge. Bunu gerçekleştirmek için gerekli başlıca aygıt ve donanımlar alıcı, kablolar, verici, verici dalgalık, almaç” olarak tanımlanmıştır.

“Bugünkü elektronik televizyonun temeli 1923’te Vladimir Rosma Zworykin tarafından ikonoskop adı verilen kamera tüpünün geliştirilmesiyle atılmıştır. Bu tüpün ilk prototipi 1929 yılında New York’ta tanıtılmıştır” (Morgül, 2011, s. 16). 1926 yılında ise İskoç mühendis John Logie Baird tarafından mekânîk anlamda çalışan ilk televizyon icat edilmiştir. Baird, 1929 yılında BBC’de ilk televizyon yayınlarını başlatmıştır.

Televizyonun bulunuşu ve geliştirilmesiyle ilgili yapılan bu denemelerden sonra gelişmeler ve bu gelişmelere paralel olarak ülkeler birbirini takip etmiş, elektronik tarama tekniği kullanılarak düzenli televizyon yayıncılığına geçilmiştir. Dünyada ilk düzenli televizyon yayını denemeleri 1929’da BBC tarafından başlatılmıştır. Bundan dolayı ilk düzenli televizyon yayını 1936’da İngiltere’de başlamıştır.

Dünya’da ilk televizyon yayını çalışmalarının başlamasından yaklaşık 25 yıl sonra Türkiye’de televizyon yayıncılığı başlamıştır. *“Türkiye’de ilk televizyon yayınları 1952 yılında İstanbul Teknik Üniversitesi, Elektrik Fakültesi Yüksek Frekans Tekniği Kürsüsünde, o zamanlar genç bir asistan olan Prof. Dr. Adnan Ataman ve Prof. Dr. Mustafa Santur’un öncülüğünde başlamıştır. Televizyon vericisi ve anteni İTÜ laboratuvarlarında imal edilmişti. Maçka Maden Fakültesinin çatısından yapılan İTÜ Televizyonu yayını 1971’de TRT İstanbul Televizyonu yayınları başlayana kadar devam etmiştir” (Morgül, 2011, s. 17). Ülkemizde televizyon yayını alanında en önemli gelişmeler ise TRT tarafından gerçekleştirilmiştir.*

3.2. Tematik Televizyon Yayıncılığı

“Tematik televizyon yayıncılığı belli bir ya da birkaç konuda uzmanlaşmış, ortak bir beğeniye sahip homojen bir kitleyi hedefleyen televizyon yayıncılığı olarak tanımlanır” (Aksel, 2003). 6112 sayılı Radyo ve Televizyonların Kuruluş ve Yayın Hizmetleri Hakkında Kanun’a (2011) göre ise tematik yayın *“Günlük yayın süresinin en az yüzde yetmişini haber, belgesel, eğitim, ekonomi, kültür, tarih, spor, müzik, sinema, dizi film, pazarlama veya benzeri konularda olmak üzere sadece belli bir türe veya genel izleyici kitlesi dışında belli bir izleyici kesimini hedef alan programlara ayıran yayın”* olarak tanımlanmaktadır. Tematik televizyon yayıncılığın gelişimi, televizyon yayının gelişmesi ve yayılmasından sonra, televizyon sektöründe parasal imkânların artması ve teknolojinin gelişimine bağlı olarak kablolu ve dijital yayına geçilmesi, ulusal ve yabancı kanallarda artış görülmesi, izleyici oranının artması, izleyici kitlesinin ilgi alanlarının oluşumu ve yayın türünün artması ile gerçekleşmiştir.

Türkiye’de tematik televizyon yayıncılığının gelişimine bakıldığında Çelikcan (2001, s. 35) tarafından ifade edildiğine göre *“ilk olarak TRT tarafından gündeme alınarak uygulamaya konulmuştur. TRT 2 kültür ve sanat temasına ilişkin yayın yaparken, TRT 3 gençlik ve spor, TRT 4 de eğitim temalarına ilişkin yayınlar yapmışlardır. Atılan bu ilk adımlar tematik yayıncılık açısından öncü gelişmeler olmuştur. Tematik kanal alanındaki en önemli gelişme 1994 yılında Star TV tarafından MTV Avrupa’nın yeniden iletimi yoluyla yaşanmış, kanal birtakım yasal prosedürler nedeniyle kısa süre sonra kapatılmasına rağmen, tematik yayıncılığın önünü açmıştır”*.

Günümüze kadar türleri giderek artan tematik kanallar arasında sayılan haber, spor, müzik, belgesel kanalları ele alınabilir.

3.2.1. Haber Kanalları

Haber kanalları, ulusal ve uluslararası güncel ekonomik, siyasi, kültürel, yerel vb. haberleri yayınlamak amacıyla ortaya çıkmıştır. *“Türkiye ’nin ilk tematik haber televizyon kanalı 9 Kasım 1996’da yayın hayatına başlayan NTV adlı kanal olmuştur. Öncelikli olarak eğitim düzeyi yüksek ve iş çevrelerinin ilgisini çeken kanal, genel kanallardaki haberlerin magazinleşmesine bir tepki olarak sıradan insanların da ilgisini çekmeye başlamıştır”* (Erol, 2002, s. 861).

Günümüzde Türkiye’de haber ağırlıklı yayın yapan tematik kanallara, NTV’den başka, TRT Haber, 360, Habertürk, Bugün TV, Halk TV, Tele1 kanalları örnek verilebilir.

3.2.2. Müzik Kanalları

Müzik kanalları sadece müzik konusunda video klipler, belgeseller, müzik programları, müzik yayıncılığı yaparak ortaya çıkmış kanallardır. Türkiye’de varlığını ilk olarak, 1994 yılında Uzan Grubu tarafından kurularak 1996’da yayın hayatına başlayan, Kral Tv ile göstermiştir. Günümüzde yayın hayatına hala devam eden bu kanal, Dream TV, PowerTürk ve TRT Müzik gibi kanalların oluşumuna da öncülük etmiştir.

3.2.3. Spor Kanalları

Genel olarak spor alanında gerçekleşen maçları, spor yorumlarını, bu alanda oluşturulan belgeselleri vb. programların yayını yapmaktadır. Bu alanda Türkiye’de ilk yayın yapan televizyon kanalının TRT tarafından kurulan, ağırlıklı olarak spor türünde yayınlar yapan TRT 3 olduğu söylenebilir. Bunun dışında amacı sadece spor alanında

yayın yapmak olan SUPERSPORT, NTV Spor, TRT Spor gibi kanallar günümüzde yayın hayatına devam etmektedir.

3.2.4. Belgesel Kanalları

Temel amacı bilim, sanayi, yaban hayatı, doğal yaşam, sanat vb. alanlarda çekilmiş filmleri yayınlamak olan belgesel kanalları, Dünya çapında kendini National Geography ile göstermiştir. Türkiye’de ise dijital yayıncılığın ortaya çıkmasıyla Dijitürk ve Türksat üzerinden yaptığı yayınlara kendini gösteren İZ TV ile varlığını göstermiştir. Bunun dışında Türkiye’de yayın hayatına devam eden TRT Belgesel, YABAN TV gibi belgesel kanalları bulunmaktadır.

3.3. Televizyon Arşivi Kavramı

Televizyon arşivleri, yazının bulunmasıyla birlikte başlayan günümüzde oluşumunu devam ettiren arşivlerden, kütüphanelerden ya da bilgi merkezlerinden farklı oluşum, işlerlik ve yapılanma göstermektedir. Günümüze kadar yaşanan gelişmelere göre farklı şekilde tanımlanmaya devam eden arşiv kavramlarında sıklıkla yer almamış, genellikle görsel ve işitsel arşiv tanımı içinde yer verilmiş televizyon arşivleri ile ilgili yapılan kesin bir tanım ortaya çıkmamıştır. Teknolojiye bağlı olarak televizyon ve arşiv materyallerinde yaşanan gelişmeler televizyon arşivi kavramını etkilemektedir.

Bu arşivler, tüm Dünya’da televizyon yayıncılığının başlamasından sonra yayıncılık alanında kullanılan cihazlarda manyetik saklama ortamının oluşum göstermesiyle ortaya çıkmış, bulunduğu resmi ya da özel televizyon kanalı bünyesinde faaliyet gösteren, teknolojik gelişmelere bağlı olarak materyal türünde sık sık değişime uğramış görsel ve işitsel arşiv türlerindedir. Genel bir tanımlama yapılacak olursa;

Televizyon arşivleri, televizyon yayını yapan kanal ya da kurum bünyesinde oluşum gösteren, hareketli görüntülerin ve seslerin film rulosu, videokaset, videobant, CD, DVD, harici bellek gibi görsel ve işitsel arşiv malzemelerine o görüntünün içerik tanımlamasını sağlayan bilgilerin girilerek kaydedildiği, tekrar erişilip görüntülenebildiği, teknolojik gelişmelere göre farklı ortamlarda (analog, dijital) depolandığı arşivlerdir.

Televizyon arşivleri tematik televizyon yayıncılığı gibi yayın politikasına ve oluşturduğu kayıt türüne bağlı olarak haber arşivleri, program arşivleri, film arşivleri, belgesel arşivleri vb. türler içinde oluşum göstermiştir. Aynı zamanda bulunduğu televizyon kanalının özel veya resmi olmasından dolayı özel arşiv ve kamu arşivi türleri arasında değerlendirilmektedir.

Televizyon arşivlerinde geçmişte üretilmiş ve günümüzde üretilmeye devam eden görüntülerin;

Film ruloları, videobantların, videokasetlerin, ham veya montajlanmış video görüntülerin tasnifi, yedeklenmesi,

Görsel ve işitsel arşiv malzemesinin zarar görmemesi için uygun arşiv ortamının oluşturularak korunması,

Arşivde bulunan videoların görüntülenebilmesi için, televizyon veya ekran, bilgisayar, videokaset oynatıcı, kulaklık ya da hoparlör gibi donanımların,

Görüntülerin izlenmesini ve yeniden düzenlenmesini sağlayacak programların, Analog ortamdan dijital ortama aktarılan görüntülerin ve doğrudan dijital ortamda bulunan görüntülerin arşivlenmesini, tasnifini ve yeniden erişimi sağlayan bir görsel işitsel arşiv yazılımının kullanılması gerekmektedir

3.4. Televizyon Arşivlerinin Oluşumu

Genel olarak arşivlerin oluşumu yazının bulunmasıyla başlamıştır. Bu durum arşivlerin oluşumunu binlerce yıl öncesine götürmektedir. Ancak bir bilim dalı olarak ortaya çıkışı ve gelişimi 18. yüzyılın ortalarına denk gelmektedir. Dünya’da yaşanan bilimsel ve teknolojik gelişmeler arşiv alanına da yansımış, arşiv malzemesinin çeşitlenmesini sağlamıştır. Televizyondan önce ortaya çıkan görsel-işitsel materyaller arasında ses kayıt materyalleri, görüntülü sistemlerde yaşanan gelişmelerle filmler üretilmiş, buna bağlı olarak görsel ve işitsel arşivlerin ilk oluşumu bu materyallerle sağlanmıştır.

Televizyon arşivleri, televizyon yayıncılığının başlamasından sonra medya alanında görüntü kayıt materyallerinin üretimine bağlı olarak ortaya çıkmış ve gelişmiştir. Televizyon yayıncılığının ve kullanılan malzemenin pahalı olmasından çoğu zaman görüntüler silinip yerine yeni görüntülerin kaydedilmesinden, ayrıca çekilen görüntüleri ve canlı yayını saklayacak teknolojinin gelişmemesinden dolayı varlığını televizyon yayıncılığının başlarında gösterememiştir.

Bu arşivler, bünyesinde bulunduğu kanalın çalışması sonucunda, yayıncılık sektörünün gelişimine bağlı olarak üretilen yayınların, yaptığı haberlerin, çektiği dizilerin, filmlerin, programların, satın aldığı görüntülerin, yayın faaliyetleri ile ortaya çıkan diğer video görüntünün korunması, saklanması, gelecek zamanda kullanımı için farklı ortamlara aktarılması gibi işlemler sonucunda oluşum göstermiştir.

Televizyon yayıncılığının gelişimine bakıldığında Kula (1983, s.10) tarafından da ifade edildiğine göre *“1960’lı yılların başında videobantın kullanılmaya başlanmasıyla, program kayıtlarının arşivle ilgili amaçlar için kullanılabilme imkânının oluştuğu, pratik hayatta ise bunun gerçekleşemediği görülmektedir. Gerçekleşememenin temelinde ise,*

videobantın hammadde fiyatının yüksek olması ve videobantların silinip tekrar kullanılabilir olması yatmaktadır. Bu sebeplerle, 1960'lı yıllarda televizyon arşivlerindeki binlerce saatlik program kaydı yok olmuştur”.

Ardından 1970'li yıllarda yapılan yayınların gelecek için öneminin artmasıyla televizyon arşivleri önemsenmeye başlamıştır. Bunun altında televizyon kanallarının yayın politikalarının değişmesiyle devamlı yayın yapma endişesi ve buna bağlı olarak kayıt altına alınan televizyon yayınlarının sorunsuz bir şekilde erişimi, korunması ve kullanımı gibi gereksinimler yatmaktadır.

1970'li yılların sonlarına doğru uluslararası çapta televizyon alanında önemli yayın organlarının bir araya gelerek, 1978 yılında Uluslararası Televizyon Arşivleri Federasyonu yani FIAT/IFTA'nın kurması televizyon arşivleri için ayrı bir önem doğurmuştur. Bu gelişmelerle birlikte televizyon yayınlarının kaydedilmesi, muhafaza edilmesi, korunması, saklanması ve tekrar yararlanılabilmesi için erişimi gerekmiş, televizyon arşivciliği alanında politikalar geliştirilmeye başlanmıştır. Uluslararası çapta yayın organları televizyon arşivciliği alanında bir araya gelmeye başlamış ve standartlaşmalar, hızla bu alanda teknolojik gelişmeler izlenmiştir.

3.5. Televizyon Arşivlerinin Özellikleri

Yakın zamanda televizyon yayıncılığının başlamasıyla ortaya çıkan ve teknolojik gelişmelerden en çok etkilenen arşiv türü olan televizyon arşivleri arşiv malzemelerinden, kullanılan arşivleme sisteminden, arşivin işleyiş yöntemine kadar; klasik arşivlerin (kağıt ortam veya dijital belge arşivi gibi) dışında bir oluşum, buna bağlı olarak personelinden arşiv ortamına kadar farklı özellikler göstermektedir. Genel olarak televizyon arşivlerinin özellikleri şu şekildedir:

Geleceğe geçmişle ve günümüzle ilgili görsel ve işitsel deliller sunmaktadır. Bunun yanında bilginin depolanmasında teknolojik gelişmelere uygun görsel ve işitsel materyalleri kullanması açısından teknolojik değişimin ve uyumun en çabuk sağlanması gereken arşiv türünü oluşturmaktadır.

Televizyon arşivleri, geleceğe günümüzle ve geçmişle ilgili görsel ve işitsel tanıklık etmektedir.

Kimyasal ve mekânîk özelliklerinden dolayı özellikle analog ortamdaki televizyon arşivleri ve içinde bulunan arşiv malzemeleri, uygun arşiv ortamı sağlanamazsa çok çabuk tahrip olmaktadır.

Televizyon yayınlarında, arşiv malzemelerinde tüm Dünya’da görüntülemenin, kullanımın, erişimin sağlanabilmesi için uluslararası standartlara [Joint Photographic Experts Group (JPEG – Birleşik Fotoğraf Uzmanları Grubu), Moving Picture Experts Group (MPEG – Hareketli Görüntü Uzmanları Birliği), görüntü materyalleri standartları...] sahip bir yapıda oluşum göstermektedir.

Televizyon arşivinde bulunan farklı malzemelerden oluşan görsel ve işitsel arşiv belgelerinin görüntülenebilmesi için arşiv belgesinin özelliğine göre farklı teknolojik araçlara ihtiyaç vardır.

Teknolojik gelişmeler doğrultusunda televizyon kayıt sistemlerinde kullanılan araçlarla bağlantılı olarak, televizyon arşivlerinde kullanılan donanım ve yazılımlar da güncellenmektedir.

Televizyon arşivlerinde televizyon kanalının sadece kendi içinde ürettiği program, haber, belgesel yayınlarının video görüntüleri olabileceği gibi, birçok televizyon kanalının ortak yapımı yayınların kopya görüntüleri ve telif hakkı başka kanallar ya da şirketlerden alınan yayınların video görüntüleri de bulunabilir.

Teknoloji kendini devamlı olarak yenilediği ve daha önce kullanılan teknolojik araçların kullanımı azaldığından, televizyon arşivinde bulunan arşiv malzemelerinin yok olmaması için, güncel olarak kullanılan arşiv malzemesine aktarımı gerekmektedir.

Dijital ortamda yapılan televizyon arşiv kayıtlarının kaybolmasının ya da yok olmasının önüne geçebilmek için yedekleme [hard disk, Linear Tape Open (LTO), sunucular, bulut depolama gibi depolama alanları] yapılmaktadır.

Arşiv malzemesinin dijital ortamda kullanımını ve erişimini sağlamak için günümüzde televizyon arşiv programları (Metus, Archiware, Avid Interplay, Isoft vb.) kullanılmaktadır.

Televizyon arşivlerinden yararlanacak kullanıcılar için hızlı, kolay yoldan erişimi sağlayacak sistem ara yüzüne sahip olmalıdır.

Televizyon arşivlerinde, ihtiyaç duyulan arşiv malzemesine doğru ve kolay erişimin sağlanabilmesi için video görüntülerin içeriğini tanımlayan meta verilerin girilmesi gerekmektedir.

3.6. Televizyon Arşivlerinin Ortamı

İlk oluşumundan itibaren teknolojik gelişmeler çerçevesinde televizyon alanında kullanılan materyallerin değişime uğramasıyla televizyon arşivi ortamı zamanla değişmiştir. Bu nedenle televizyon arşivi televizyon arşivinin oluşumundan itibaren analog ve dijital ortam olmak üzere iki farklı ortamda oluşum göstermektedir.

3.6.1. Analog Ortam

Görsel Büyük Genel Kültür Ansiklopedisi'nde (1987, s. 588) analog kavramı, *“girdi ya da çıktıları sürekli olarak değişen ses titreşimleri, radyo dalgaları, alternatif akım ve gerilim gibi fiziksel varlıklardan oluşan devre, aygıt ve dizgeler”* olarak tanımlanmıştır.

Televizyon arşivciliği alanında analog ortam henüz teknolojiye analog sistemlerin kullanıldığı, dijital ortama geçişin olmadığı dönemlerde, videokaset, videobant gibi taşıyıcılardan yararlanıldığı dönemlerde kullanılmıştır. Analog sistemle dijital sistemin arasındaki en belirgin fark, analog sistemin devamlı sinyal kullanmasıdır.

Atabek (2001, s.36-37) tarafından ifade edildiği gibi *“analog video ile dijital video arasındaki fark şudur: Dijital video bütün ses ve görüntüleri sadece 0 ve 1'lerle ifade eder. Analog video ise ses ve görüntüleri bir elektrik akımı gibi sürekli değişen sinyallerle üretir. Dolayısıyla dijital videoda sadece 0 ve 1'ler, analog videoda sayısız ara değerler bulunmaktadır”*. Dijital ve analog sistem arasındaki bu farka bakıldığında, dijital videoda kayıpların daha sınırlı, aktarımının daha kolay olması gibi faydaları sağladığı görülmektedir.

Analog ortamda bulunan televizyon arşivi malzemeleri (videokaset, videobant gibi) dijital ortamdakilerden farklı yapıdadır. Burada görüntü ve ses kopyalanmak istendiğinde kopyasının kayıt ortamına aktarımı yapılmaktadır. Ne kadar çok kopyalama yapılırsa bantlarının tahrip olabilme olasılığından dolayı, arşiv malzemesinin içinde bulunan görüntü ve sesin kalite düzeyinde o kadar azalma görülmektedir. Bu nedenle çoğaltarak yedeklemek yerine, dijital ortama aktarımı ve yedeklemesi yapılmalıdır.

Analog ortamdaki televizyon arşivleri bulunduğu ortamın sıcaklığı, tozu, neminden de fazlasıyla etkilenmektedir. Arşiv ortamının yapısındaki en ufak olumsuz bir

değişimde analog ortamda bulunan arşiv malzemesinin bozulması, hasar görmesi, bantlarının yapışması gibi risklerle karşılaşma olasılığı oldukça fazladır. Bu durumda yedeklemesi ya da dijital ortama aktarımı sağlanmadığı zaman arşiv malzemesi yok olma tehlikesiyle karşı karşıyadır. Bu nedenle analog ortamdaki televizyon arşivlerinde tekrar erişim sağlanabilmesi ve kullanıcıların yararlanabilmesi için malzemenin tasnifi ve düzenlenmesi kadar, zarar görmemesi için uygun ortamda korunması da oldukça önemlidir.

3.6.2. Dijital Ortam

Televizyon dünyasında hem yayıncılık hem de arşivcilik faaliyetleri analog ortamda başlamıştır. Gelişen teknolojiyle birlikte televizyon dünyasında gerek yayın gerek kayıt cihazlarında gelişmeler yaşanmıştır. Günümüzde televizyon dünyasında işler dijital ortamda yürütülmektedir. Analog ortamda videokaset vb. depolama aygıtlarıyla yürütülen işlerin ve arşiv faaliyetlerinin yerini, dijital ortamla birlikte LTO¹, sunucular, ağlar, bulut depolama gibi cihaz ve sistemler almıştır. Bu ortamda yedeklemenin sağlanması ve arşivin kaybolmasının önüne geçmek için tek bir sistemin yerine genellikle bu sistemler bir arada kullanılır. Arşiv faaliyetleri de bilgisayar üzerinde ve medya arşiv yazılımları aracılığıyla içerik tanımlaması yapılarak uygulanır ve yürütülür hale getirilmektedir. Böylece dijital ortamda arşiv sistemi oluşturulmuş olur.

Dijital ortamda bulunan televizyon arşivlerinde işler bilgisayar ortamının sayısal sistemine göre yürütülmektedir. Televizyon arşivinde bulunan videolar içerik tanımlaması yapılarak kaydedilmektedir. Analog ortamda manuel olarak arşivcinin kendisi tarafından tasarlanan bir tasnif ve düzenleme yöntemiyle oluşturulan televizyon

¹ LTO (Linear Tape Open): Manyetik bant veri depolama kartuşudur.

arşivleri, dijital ortama geçişle bilgisayar sistemine ve arşiv yazılımına girilen meta veriler, yazılım ve bilgisayarların sistemine göre otomatik bir tasnif ve düzenleme yapılarak kaydedilmeye, depolanmaya başlanmıştır.

Dijital ortamda oluşturulan arşivde, tanımlaması yapılan video görüntülerin erişimi de oldukça kolaylaşmıştır. Sistem üzerinde basit ya da detaylı arama yapılarak tanımlanmış videolara kısa sürede erişim sağlanabilmektedir.

Analog ortama göre dijital ortamda oluşturulan televizyon arşivlerinde video görüntülere kısa zamanda ve kolaylıkla erişim sağlanmaktadır. Video görüntüler, ses dosyaları gibi görsel ve işitsel ürünler kolaylıkla küçük parçalar halinde tanımlanarak arşivlenebilmekte, analog ortamda bulunan arşive göre arşiv malzemesinin kopyalanması çok daha hızlı ve kolay gerçekleştirilmekte, kopyalama yapılırken de veri kaybı o kadar az yaşanmaktadır.

Dijital ortamdaki televizyon arşivlerinde bulunan arşiv malzemelerinin görüntü ve sesin kalitesi analog ortama göre çok daha gelişmiştir. Ayrıca dijital ortamdaki video görüntülerin kopyalanmasında ses ve görüntüde analog ortama göre bir kalite değişimi ve düşüşü yaşanmamaktadır. Ancak dijital ortamda bulunan televizyon arşivleri, analog ortamda bulunan arşive göre virüs, sistemin çökmesi gibi risklere çok daha fazla açıktır. Bunun için sistemi koruyan yazılımların kullanılması, bilgisayar ve sunucuların dışında LTO, Bulut gibi birçok farklı ortamda arşivin yedeklenerek koruma altına alınması gerekmektedir.

3.7. Televizyon Arşivlerinin Politikası

Tüm arşivler, arşiv malzemesinin oluşumundan arşiv malzemesinin kullanıma sunulmasına kadar birçok görevi yerine getiren kurumlardır. Arşivlerin

oluşturulmasındaki temel amaç bu belgeleri korumanın yanında geleceğe faydalı olması ve yeni bilginin üretilmesini sağlayabilmesi için erişime sunulması, bunun için de erişilebilir hale gelmesini sağlamaktır. Bundan dolayı arşiv malzemelerinin geleceğe en iyi şekilde aktarımının sağlanabilmesi için arşiv malzemesinin türüne göre tasnifi, restorasyonu, uygun ortamda saklanması, korunması, güvenliğinin ve erişimin sağlanması için bir politika içinde hareket etmektedir. Bu politikaların gerçekleştirilebilmesi için televizyon arşiv hizmetleri günümüzde medya arşiv programlarıyla desteklenmektedir.

Bu politika arşiv malzemesinin üretildiği kurumun yapısına, arşiv kayıtlarının provenansına, personelin ve arşiv kullanıcılarının taleplerine, arşiv malzemelerinin durumuna, niteliğine, değerine, ayrıca kurumun personel yeterliliği ve bütçesine göre belirlenmektedir.

3.7.1. Tasnif

Tasnif kavramı üzerine yapılan tanımlara baktığımızda Ataman (1995) tarafından sınıflama kavramı üzerinde ele alınmış *“evraklar/arşivler için bir dosyalama planı/sistemi veya sınıflama planı hazırlanması ve serilerin ve/veya unsurların bu tür bir plan/sistem içine yerleştirilmesi”* olarak tanımlanmıştır.

Arşivcilik alanında tasnif işlemi belgenin türüne (kağıt, cd, mikrofilm, videokaset vb.) ve ortamına (basılı, elektronik vb.) göre farklı şekillerde yapılabilmektedir. Kağıt ya da dijital ortamda bulunan belgelerden farklı olarak görsel ve işitsel arşiv malzemelerinde genellikle kataloglamada kullanılan tanımlayıcı unsurlardan yararlanılmaktadır.

Görsel ve işitsel arşiv türleri arasında yer alan televizyon arşivlerinde de arşiv malzemesinin kayıt ortamı tasnif için önemlidir. Televizyon arşivlerinde görüntünün

kaybolmaması ve hemen erişime sunulabilmesi için görüntünün hazır olmasıyla arşivleme işlemi yapılması gerekir. Bunun için görüntünün bulunduğu kaset ya da dijital ortamda oluşturulduğu program üzerinden kaydedilmesi sonucunda tasnifinin yapılarak arşivlenmesi gereklidir. Ayrıca geriye dönük arşivlemede provenans (asli düzen) sistemi en sağlıklı tasnif yöntemleri arasındadır.

Televizyon arşivlerinde tasnifte öncelikle arşiv malzemesinin yapısı (Film, videokaset, sayısal görüntü vb.) dikkate alınmalıdır. Bu ayırmadan sonra video görüntünün yayın türü (haber, dizi, program vb.) kendi içinde televizyonun yapısına uygun gruplara ayrılmalıdır. Video görüntünün konusu, adı, kasette görüntüsü bulunan kişi veya içinde bulunan görüntüler de tasnif unsuru olarak değerlendirilebilir.

Dijital ortamdaki televizyon arşivlerinde doğrudan erişim için kaset ortamında yapılan tasnif yönteminden daha ayrıntılı uygulanabilir. Tarih, konu, medya türü (ses, fotoğraf, video vb.), yayın türü (program, haber, belgesel, dizi vb.), görüntünün adı, yönetmen, görüntünün içinde bulunan kişiler gibi birçok erişim ucuna göre tasnifi yapılabilir.

3.7.2. Düzenleme

Televizyon kanallarında, düzgün bir yayın yapılabilmesi için gerektiği zaman gerekli olan videoya erişim sağlanmalıdır. Bundan dolayı televizyon arşivlerinde, arşiv malzemesinin düzeni en az diğer arşiv türlerinde olduğu kadar önemlidir.

Tasnifi yapılan televizyon arşivleri, tüm arşivlerde olduğu gibi kendi içinde karışıklığın olmaması için alfabetik, kronolojik, nümerik, coğrafik sisteme göre düzenlenebilir. Düzenleme dijital ortamda olmayan arşivlerde kişisel bir oluşum göstermektedir.

Alfabetik düzenlemede, televizyon arşivinde yapılan programların haberlerin isimlerinin alfabetik sırası esas alınarak yapılabileceği gibi, kronolojik düzenleme yapılarak yayın tarihine göre bir düzenleme de yapılabilir. Dijital ortamda yapılan arşivlemede, ilgili dosya ya da alana yerleştirilerek tasnifi yapılan arşiv görüntüsünün tarihsel ve alfabetik olarak otomatik düzenlemesi yapılmaktadır. Kullanıcının isteğine göre en güncelden en eskiye doğru bir düzenleme yapılacağı gibi, en eskiden en güncele doğru sıralanan bir düzenleme de yapılabilmektedir.

Böylece tasnifi yapılarak gruplandırılan arşiv malzemelerinin düzenlemesi yapıldıktan sonra erişimi daha kolaylaşacak, standart bir arşiv oluşumu sağlanacaktır.

3.7.3. Kataloqlama

Kataloglar, bir arşiv ya da kütüphanede bibliyografik denetimi ve kullanıcıların bilgi kaynağına erişimini sağlayan en önemli araçlardan biridir. Bu açıdan kataloglar *“bir arşivin amacını yerine getirebilmesini, arşiv koleksiyonunu araştırmacıların, halkın ve arşiv personelinin hizmetine sunabilmesini sağlayan en önemli araçtır. Kullanıcılar araştırma, bilgi edinme ya da başka amaçlarla arşivdeki malzemeyi görmek isteyebilirler. Katalog, malzemenin olası kullanıcılar tarafından kolayca bulunması amacı ile oluşturulmaktadır. Katalog, bir arşivin zenginliğini belgeleyen, o medyayı tanımlayan, medya hakkındaki muhtemel sorulara yanıt getiren bir bilgi aracıdır”* (Harrison, 1997, s. 184).

Kütüphanelerde ya da arşivlerde bulunan tüm dermenin kataloglarının oluşturulmasıysa kataloqlama olarak tanımlanmaktadır. Bu açıdan bakıldığında kataloqlama dermede bulunan tüm malzemelerin tanımlanması, organize edilmesi, erişilebilmesi, birbiriyle bağlantısının sağlanabilmesi için bir bilgi hazırlama sürecidir.

Bir televizyon arşivinde yapılan kataloglama arşiv malzemelerinin düzenlenmesinde önemli rol oynamaktadır. Bunun yanında televizyon arşivlerinde kataloglama görüntünün bulunduğu medya ortamına göre farklı şekillerde yapılabilmektedir. Kaset ortamında bulunan görüntüler için tasnifinin dışında kaset üzerinde bulunan görüntülerin detaylı bilgisi girilmelidir. Bu kasetlerden farklı bir ortama (dijital ya da kağıt ortam) kaydedilmelidir. Her yeni kaset geldiğinde bu bilgiler eklenmelidir. Dijital ortamda bulunan görüntülerde ise bu görevi, medya arşiv programları (YASAVİZYON, METUS vb.) görüntülerin kaydı oluşturulurken yapılmasını sağlamaktadır. Ayrıca basılı ve elektronik yayınların kataloglarının kataloglamasının yapılabilmesinin dışında, hem analog ortamda hem de dijital ortamda bulunan görüntülerin de kataloglamasının yapılabilmesi için Anglo Amerikan Kataloglama Kuralları, MARC (Machine Readable Cataloging), MPEG-7, Dublin Core gibi standartlar geliştirilmiştir.

Gerek videokaset ortamında gerek dijital ortamda bulunan televizyon arşivlerinde kataloglama yapılırken görüntülere ait;

Görüntünün tarihi,

Görüntünün içinde yer alan kişi ya da eserin adı,

Görüntünün adı,

Eserin oluşumunda emeği geçenlerin (kurgucu, metin yazarı, yönetmeni vb.) adı,

Konusu,

Türü (program, haber, belgesel, röportaj vb.),

Görüntünün ilk kaydı mı kopyası mı olduğu,

gibi bilgilerin yer alması kaynakların tanımlanmasını, bulunduğu yerin belirlenmesini sağlamanın yanında ileride aranan video görüntüye hızlı, kolay ve birçok erişim

ucundan ulaşılmasını da sağlamaktadır. Aynı zamanda televizyon arşivinde bibliyografik denetimi de sağlayarak görüntünün kaybolmasının önüne geçecektir.

3.7.4. Restorasyon

Restorasyon aslına uygun onarım anlamına gelmektedir. Ataman (1995) tarafından hazırlanan szlkte de restorasyon *“Hasar görmüş veya bozulmuş belgelerin rehabilitasyonu ve güçlendirilmesi için yapılan özel işlemler”* olarak tanımlanmıştır.

Restorasyon işlemi her türlü tarihi yapı, tabletler, resimler, fotoğraflar, kağıt veya bez ortamında bulunan yazma eserler, nadir eserler, ses kasetleri, mikrofilmler, video kasetler vb. materyaller ve dijital ortamda bulunan televizyon arşivleri için ortamına ve özelliklerine uygun şekilde uygulanabilmektedir.

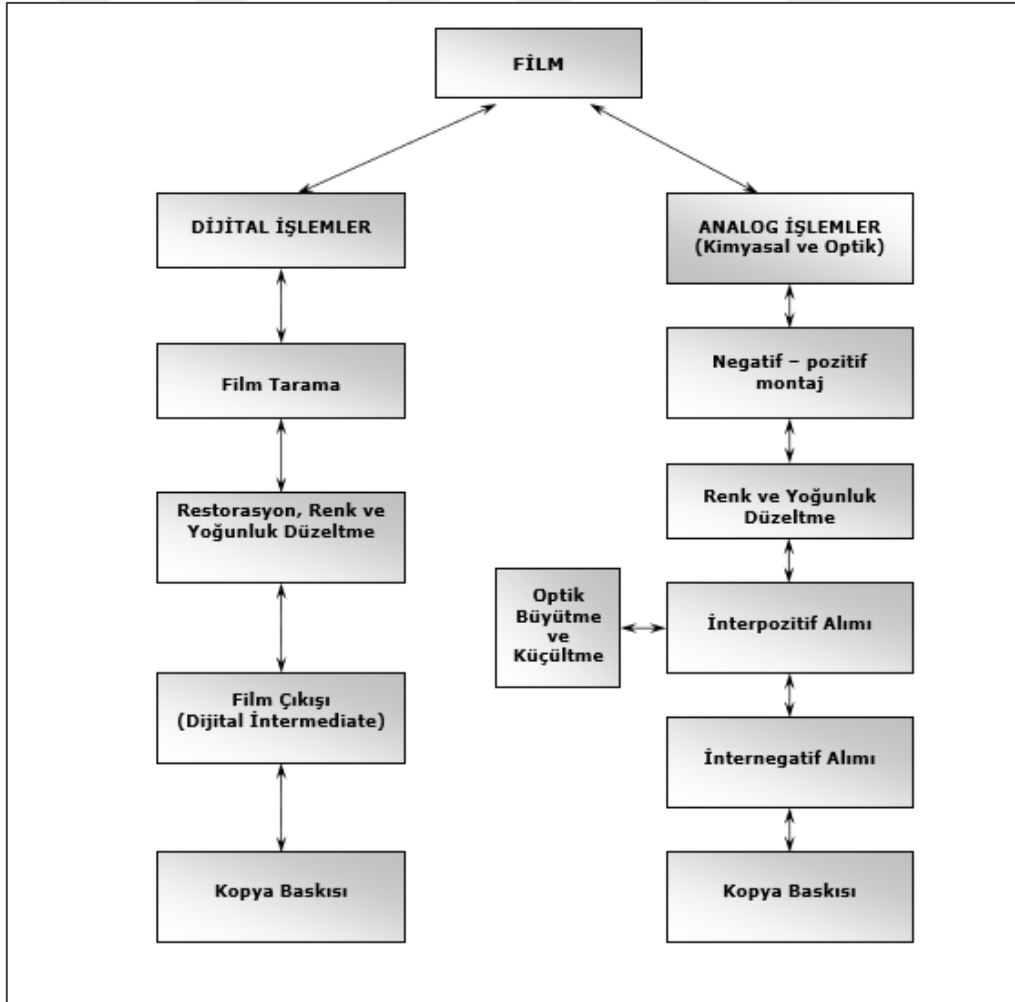
Arşivcilik alanında restorasyonda, arşiv malzemesinin kimyasal, biyolojik, fiziksel, işlevsel özelliklerinin birine ya da daha fazlasına zarar gelmesi durumunda tahribe uğrayan arşiv malzemesinin ileriye dönük korunmasını sağlamak amacıyla üzerinde onarım işlemleri yapılmaktadır. Bu onarım işlemlerinde amaç, arşiv malzemesinin fiziksel yapısının ve mevcut durumunun yanında, görüntü ve ses kalitesinin iyileştirilmesini sağlamaktır.

İlk oluşumundan itibaren birçok teknolojik gelişme ve buna bağlı olarak kullandığı malzemelerde birçok değişiklik yaşayan televizyon arşivlerinde de restorasyon önemli bir konudur. Burada restorasyon işlemi görüntüleme özelliğini kaybetmiş video kasetlerin içinde bulunan, görüntülemeyi sağlayan filmler üzerinde onarım, ses ve görüntü kalitesinin iyileştirilmesi, malzeme üzerindeki tahribatın en aza indirilmesi amacıyla yapılmaktadır. Restorasyon işlemine başlamadan önce materyal üzerindeki hasar, zararın hangi unsurlardan (darbe, toz, sıcaklık vb. unsurlar) kaynaklandığına dair

tespitler materyal üzerinde doğru restorasyon işleminde uygulanacak yöntemleri belirlemede oldukça önemli ön adımı oluşturmaktadır. Restorasyon işlemleri televizyon arşivlerinde sadece film, film bandı ya da kaset ortamında yani analog ortamda bulunan materyaller için uygulanmaz; aynı zamanda dijital ortamda bulunan materyal için de uygulanabilmektedir.

Televizyon arşivlerinde analog ortamda ya da dijital ortamda bulunan arşiv malzemesi için yapılabilecek restorasyon süreci film arşivleri üzerinde restorasyonu anlatan Eren (2012, s. 91) tarafından şu şekilde gösterilmiştir:

Tablo 1: Dijital ve Analog (Kimyasal ve Optik) Restorasyon Süreci (Eren, 2012, s.91)

3.7.5. Koruma ve Erişim

Televizyon arşivleri, videokasetlerin de arasında olduğu manyetik bantlardan, gelişen teknolojiyle hard disklerden oluşan manyetik hafıza kartlarından, LTO kasetlerden veya bilgisayar ortamında bulunan sunucular ile kullanımı sağlanan dijital arşivlerden oluşmaktadır.

Televizyon arşivlerinde bulunan videokasetler manyetik bir bant üzerine kayıtlı televizyon görüntülerini içermektedir. Bu kasetler üzerindeki manyetik bantlar oldukça hassas bir yapıya sahip ve kolaylıkla deforme olabilmektedir. Birçok defa izlenmesi durumunda içinde bulunan arşiv görüntüsünün hasar görmesine neden olunabilir.

Bu nedenle mümkün olduğunca videobantların zarar görmesine sebep olan mıknatıs gibi çekici glerin etkisinin olmadığı kapalı ortamda tutulması, videokasetlerin koruyucu kapaklı kutularına yerleştirilerek ve darbe almasına engel olacak dolaplarda saklanması, arşiv ortamının sıcaklığının videokasetlerin bozulmasını engelleyecek standart bir sıcaklığa sahip olması gereklidir. LTO kasetlerin bulunduğu ortamın da videokasetlerin bulunduğu arşiv ortamına benzer bir yapıda olması gereklidir.

Arşiv ortamının sık sık kontrol edilerek, arşiv malzemelerinin tahrip olmasının ya da tahribe yol açabilecek durumların önüne geçilmesi sağlanmalıdır. Ayrıca sunucuların bulunduğu ortamın, sunucular devamlı çalıştığı için iklimlendirme sisteminin olması gereklidir. Bu sistem sunucuların hasar görmesini ve yer aldığı sistemin ısınmasını engelleyecektir. Güvenlik açısından ise sunucuların bulunduğu alana sadece yetkili kişilerin girmesine izin verilmeli, sunucular üzerinden arşive erişim sınırlandırılmalıdır.

Videokasetlerin ve diğer görüntü materyallerinin, geçen zamanla birlikte deformasyon ve içinde bulunan görüntülerin yok olma riskine karşı, son gelişen teknolojik ürünlere aktarımı sağlanmalıdır.

Televizyon arşivlerinde her türlü arşiv malzemesinin bulunduğu yerlerin Türk Standardı (TS) 13212 Arşiv Mekânlarının Düzenlenmesi ile ilgili standartta yer alan arşiv mekânlarının fiziksel özelliklerine uygun olması gereklidir. Bunun için başta yangına karşı gerekli önlemleri alınmış olmalıdır. Bu önlemler yangın söndürme tüpü ve yangın alarmı gibi araçlarla sağlanabilir. Yangın riskinin yanında sel ve su baskınına karşı korunaklı olması gereklidir. Bunun için arşivlerin en alt katlarda yer almaması, arşiv kapılarının su geçirmeyecek yapıda olması, odanın içinden su borularının geçmemesi gibi tedbirler oldukça önemlidir. İnsanlara karşı güvenlik tedbiri almak da korunabilmesi için önemlidir. Bunun için arşivin kapısının kilitli olması, arşive yetkili kişilerin dışında kimsenin girememesi, ayrıca 7/24 kullanılan güvenlik kamerası sisteminin de bulunması gerekir.

Bu risklerin yanında dijital ortamda bulunan arşivler için virüslere ve insanların erişimine karşı önlemlerin alınması önemli bir mevzudur. Sunuculara ve arşiv dosyalarına erişimde şifreleme getirilmeli, yetkili kişilere erişim izni verilmelidir. Ayrıca devamlı tarama yapacak bir virüs programının varlığı da dijital ortamda bulunan arşivin güvenliği ve korunması açısından oldukça önemlidir.

3.8. Günümüzde Televizyon Arşivi Faaliyetlerinde Kullanılan Materyaller

Günümüzde, televizyon arşivi alanında faaliyetler analog ortamdaki çok dijital ortamda gerçekleştirilmektedir. Bu arşivlerin oluşturulması ve işleyebilmesi için çeşitli materyallere gereksinim duyulmaktadır. Oluşturulan televizyon arşivlerinde faaliyetlerin yürütülebilmesi, arşiv oluşumunun sağlanabilmesi ve arşivden yararlanılabilmesi yani bir televizyon arşiv sisteminin oluşturulabilmesi içinse yazılım ve donanımlara gereksinim duyulmaktadır.

3.8.1. Donanım

Donanım, bilgisayarın ve oluşturulan arşiv sisteminin çalışmasını sağlayan ve bu sistemi oluşturan fiziksel materyallerin tümünü oluşturmaktadır. Ekran, hard disk, tarayıcı, işlemci, yazıcı vb. materyaller donanımı oluşturmaktadır.

Televizyon arşivlerinde, uygun arşiv ortamının oluşturulabilmesi ve arşiv hizmetinin sağlanabilmesi için ortaya çıkan arşiv malzemesinin içerdiği bilgilerin (ad, zaman, yer, format) tanımlanması, arşivlenmesi, korunması için gerekli önlemlerin alınması ve erişime açılması gereklidir. Bu işlemler televizyon arşivi için sağlanan donanımlarla gerçekleştirilir. Geliştirilebilir özelliklere sahip kişisel bilgisayarlar, sunucular (serverlar), çeşitli ağ alt yapısı elemanları, çeşitli kablolar, hafızası yüksek hard diskler ve uygun iklimlendirme özelliklerine sahip depolama alanları uygun yedekleme alanı olan televizyon arşivi ortamının yaratılabilmesi için gerekli donanım elemanlarındandır.

Televizyon arşivlerinde kullanılacak donanımlar ileriye dönük arşiv planlaması yapılarak, televizyon arşivciliği alanında uzman kişiler tarafından belirlenmelidir. Böylelikle seçilen uygun ve güvenilir donanım elemanlarıyla, ileriye dönük ve gereksiz materyal satın alınmadan bir televizyon arşivi ortamı oluşturulabilir. Bunun için gelişmiş teknolojik özelliklere sahip, donanımda herhangi bir bozulma meydana geldiğinde kurtarılabilir ve yetkili firmalar tarafından üretilen donanımın seçilmesi oldukça önemlidir.

3.8.2. Yazılımlar

Yazılım, bilgisayar sistemini oluşturan donanımın her bir unsurunun işlerlik kazanmasını sağlayan ve kullanıcıların gereksinimlerini yerine getirmek için gerekli olan komutlar topluluğu olarak adlandırılmaktadır. Yazılımlar genel olarak iki türe ayrılmaktadır.

İşletim sistemi yazılımları (Windows 10, Android, Mac vb.)

Uygulama yazılımları (Arşiv yazılımları, antivirüs yazılımları vb.)

Yazılımlar, televizyon arşivlerinde arşiv faaliyetlerinin yerine getirilmesini sağlamaktadır. Hem analog ortamdaki arşivin dijitale aktarımı, hem de dijital ortamda arşiv oluşumunun sağlanabilmesi için video görüntülerin yüklenmesini, düzenlenmesini, kataloglamasının yapılmasını, meta verilerinin tanımlanmasını, tekrar erişilmesini ve güvenli şekilde saklanmasını sağlayacak yazılımlar ile sağlanmaktadır. Bu yazılımlara ISOFT, Archiware, METUS gibi videoların düzenlenmesini ve arşivlenmesini sağlayan yazılımlar örnek verilebilir.

3.9. Televizyon Arşivlerinde Kullanılan Standartlar

Standart, Dictionary of Information Science and Technology’de (Khosrow-Pour, 2007) “*Bir alandaki uzmanlar arasında anlaşma ile belirlenen bir performans seviyesi, belirli bir topluluk tarafından üzerinde anlaşmaya varılmış bir dizi kavram, terminoloji metodoloji*” olarak tanımlanmaktadır.

Tanımlamadan anlaşılacağı üzere standartlar, bir ürüne, bir hizmete alt zemin oluştururlar. Tüm hizmetlerin ve ürünlerin birçok alanda kullanımını ve birçok araçla

uyumunu; bu açıdan uluslararası alanda oluşturulan standartlar tüketicilerin o ürün ya da hizmete güvenilir şekilde yaklaşımını sağlamaktadır.

Televizyon alanında ise televizyonun keşfinden beri gerek televizyon yayını gerek televizyonda görüntü oluşturulabilmesi için belirli standartlara bağlı programlar ve araçlar geliştirilmiştir. Televizyon ortamında üretilen görüntülerin farklı cihazlara aktarılabilmesi, farklı cihazlarda görüntülenebilmesi ve üzerinde işlem yapılabilmesi için görüntünün standart formatlarla oluşturulması, video görüntünün boyutunun büyüklüğünden dolayı sayısal ortamda sıkıştırılması, sayısal ortamda bulunan videoların gösterilmesini sağlayan veri boyutunun azaltılması, bu sıkıştırma işleminin de tüm cihazlara uygun geliştirilmiş standartlara göre yapılması gereklidir. Televizyon arşivleri alanında yaygın olarak kullanılan bazı görüntü sıkıştırma ve meta veri standartları aşağıda incelenmiştir.

3.9.1. MPEG Standartları

Moving Picture Experts Group (MPEG – Hareketli Resim Uzmanları Grubu) 1988'de, hareketli resimlerin, seslerin ve kombinasyonlarının kodlu gösterimi için standartlar geliştirmek amacıyla kurulmuştur. MPEG, Hareketli resimlerin, seslerin ve bunların kombinasyonlarının sıkıştırılması, açılması, işlenmesi ve kodlanmış gösterimi için uluslararası standartların geliştirilmesinden sorumlu bir ISO²/IEC³ çalışma grubudur (MPEG, 2019).

Günümüzde görüntüleme sistemlerinde teknolojinin gelişmesine bağlı olarak sayısal ortamda yer alan video görüntülerinin boyutunun büyümesi ve depolama

² ISO: International Organization for Standardization – Uluslararası Standartlar Örgütü

³ IEC: International Electrotechnical Commission – Uluslararası Elektroteknik Komisyonu

alanlarında çok fazla yer kaplamasından dolayı sıkıştırılmaktadır. Bunlar arasında MPEG ise boyutu küçültüldüğü, sıkıştırma oranındaki yüksekliğe rağmen görüntü kalitesini büyük oranda koruduğu için ön plana çıkmış, yayıncı ve kullanıcılar tarafından tercih edilen sıkıştırma standardı olmuştur.

“MPEG basitçe birbirine yakın piksellerin akan görüntüde büyük oranda değişmemesine dayalı olarak sıkıştırma yapan bir yöntemdir. Fakat detaylı incelendiğinde değişik oranlarda sıkıştırma yeteneklerine sahip katmanlardan oluştuğu görülmektedir” (Taşkın ve Suçsuz, t.y.). MPEG, dijital kodlama tekniğine yönelik standartlar geliştirmiştir. Kurulduğu günden bugüne kadar ses ve görüntü alanında yaşanan teknolojik gelişmelere uygun şu standartları üretmiştir (MPEG Hakkında, 2019):

*“MPEG-1, hareketli görüntü ve seslerin depolanması ve alınması için standart,
MPEG-2, dijital televizyon standardı,
MPEG-4, multimedya uygulamaları standardı,
MPEG-7, multimedya bilgi arama ve filtreleme için içerik sunum standardı,
(MXF⁴)
MPEG-21, multimedya çerçevesi standardı,
MPEG-A, uygulama formatları standartlarının toplanması,
MPEG-B, diğer sistemlerle ilgili standartların bir koleksiyonu,
MPEG-C, video ile ilgili diğer standartların bir derlemesi,
MPEG-D, ses ile ilgili diğer standartların bir derlemesi,
MPEG-DASH, uyarlamalı akış için standart,
MPEG-E, Multimedya Terminali standardı,
MPEG-H, hibrit dağıtım sistemlerinde medya standardı,*

⁴ MXF : Material Exchange Format –Malzeme Değişim Formatı

MPEG-M, MPEG teknolojilerinin paketlenmesi ve yeniden kullanılabilirliği için standart,
MPEG-U, zengin ortamlı kullanıcı arabirimleri için standart,
MPEG-V, gerçek ve sanal dünyalar ve etkileşimleri için standart”.

3.9.1.1. MPEG-1

MPEG-1, CD veya optik disklerin nispeten hatasız ortamda kullanılması amaçlanmıştır (MPEG-1, 2019).

MPEG-1, video ve ses sıkıştırması için geliştirilmiş ilk MPEG standardıdır ve bir VideoCD'den video ve ses oynatılmasını mümkün hale getirmek için geliştirilmiştir. Standart bir VCD'nin bit hızı 1,5Mbps'dir. MPEG, görüntü ve sesin bit hızını bu seviyeye düşürebilmek için çeşitli sıkıştırma algoritmaları kullanır. Bununla birlikte MPEG-1'de düşük veri hızlarında görüntü kalitesi oldukça düşüktür. MPEG-1 ile ilgili en yaygın olarak kullanılan bilinen dosya formatlarından biri *.MP3⁵ ses kodlama formatıdır. Bununla birlikte .mpg, .mpeg⁶ gibi dosya formatları da MPEG-1 standardını kullanır (Sural, 2010).

MPEG-1’de bir görüntü için kullanılacak en yüksek sınır değerler şunlardır (Morgül, 2011, s. 163-164):

<i>“Bir satırdaki benek (pixel) sayısı:</i>	<i>720</i>
<i>Satır sayısı:</i>	<i>576</i>
<i>Saniyedeki resim sayısı:</i>	<i>30</i>
<i>Bir resimdeki makroblok sayısı:</i>	<i>396</i>
<i>Saniyedeki makroblok sayısı:</i>	<i>9900</i>

⁵ MP3: (MPEG-1 Audio Layer III – MPEG-1 Ses Katmanı III)

⁶ .mpg, .mpeg : Moving Picture Experts Group (MPEG) tarafından geliştirilmiş dosya uzantıları.

<i>Veri hızı:</i>	<i>1.86 Mb/s</i>
<i>Tampon bellek:</i>	<i>376 832 bit''.</i>

MPEG yöntemi, sıkıştırma için çerçeveler arası benzerlikten ortaya çıkan zaman içindeki fazlalık bilgiden (redundancy) büyük ölçüde yararlanır. Burada belli bir andaki görüntü çerçevesinin daha önceki ve daha sonraki çerçeve bilgileri kullanılarak bulunabileceği veya kestirebileceği varsayımından hareket edilir. Ayrıca hareket bilgisinden de yararlanılarak hatalar büyük ölçüde azaltılır. Böylece çok yüksek sıkıştırma oranları elde edilir (Morgül, 2011, s.165).

3.9.1.2. MPEG-2

1,2 veya 1,8 MB/s'lik⁷ MPEG-1 standardı yayın kalitesinde görüntü iletmek için yeterli değildir. Bu yüzden bu standart geliştirilerek veri hızı 2-20 MB/s arası değişebilen MPEG-2 ve daha düşük (normal telefon hatlarını kullanabilecek) veri hızlarında çalışabilen MPEG-4 standartları geliştirilmiştir (Morgül, 2011, s.169).

MPEG-2, daha genel video kaynakları ve uygulama sınıfları için MPEG-1 Video'nun özelliklerini genişletir. Titreşimli videoyu ve daha katı görüntüleme zamanlaması kısıtlamalarını destekler. Kodlanmış veri hızları, depolama ve iletim için yaklaşık 40 Mbit / s hatta video üretiminde profesyonel uygulamalar için daha da yüksek olabilir. HD⁸ çözünürlüğüne kadar olan daha büyük kare boyutları desteklenir (MPEG-2, 2019).

⁷ MB/s : Saniyede MegaByte

⁸ High Definition (HD): Yüksek çözünürlük.

MPEG-2 standardı MPEG-1 standardı ile uyumlu olacak şekilde tasarlanmıştır.

Ana özelliklerini şöylece özetleyebiliriz (Morgül, 2011, s.169):

“Geçmeli tarama (interlaced), yüksek ayırcılı video işaretlerini kabul eder ve renk farkı işaretlerinin değişik şekilde örneklenmesine izin verir.

Ölçekli olarak ayarlanabilir bir bit dizisi verir.

Daha gelişmiş kuantalama ve kodlama algoritmaları kullanılır”.

MPEG-2 hem geçmeli hem geçmesiz taramalı resimleri işleyebilir. Bunun dışında, ölçekli olarak ayarlanabilir olması MPEG-2'nin diğer önemli özelliklerinden biridir.

3.9.1.3. MPEG-4

MPEG-4 standardı ses, görsel 2D / 3D vektör grafikleri vb. dâhil olmak üzere çeşitli nesnelere oluşan görsel-işitsel içeriği etkileşimli ve eş zamanlı olarak temsil etmek ve sunmak için teknoloji sağlamaktadır (MPEG-4, 2019).

MPEG-4 standardı daha çok düşük bit hızlarında görüntü iletimi için öngörülmuş yeni bir sıkıştırma standardıdır. 1993'te başlayan bu standart çalışması daha sonra değiştirilerek, “kolay erişilebilir, yüksek sıkıştırılabilir ve ayarlanabilir kullanıcı tarafından değiştirilebilen (interactive) ses/görüntü sıkıştırma standardı” haline getirilmiş ve 1999 yılında standart kabul edilmiştir (Morgül, 2011, s. 173).

MPEG-4 standardı özellikle yüksek çözünürlüklü videoları en verimli şekilde sıkıştırmak amacıyla geliştirilmiştir. MPEG-4 kodlama standardı sayesinde 800Mbit/sn ve üstü bant genişliğine sahip bir HD videonun çözünürlüğü 19MBit/sn'ye kadar

düşürülmektedir. Günümüzdeki HD TV yayınlarının temelini MPEG-4 standardı oluşturmaktadır (Sural, 2010).

MPEG-4 standardında MPEG-1 ve MPEG-2 standartlarında olmayan şu özellikler eklenmiştir (Morgül, 2011, s.173):

*“Veri bit-dizilerini içindeki bilgiye (muhtevaya) bağlı olarak düzenlenebilmesi,
Multimedya sistemleri için çeşitli kullanım aletleri,
Bilgiye bağlı ölçekleme,
Aynı anda gönderilen çeşitli veriler için uygun kodlama,
Tabii, yapay veya karışık veriler için uygun kodlama,
Daha iyi kodlama verimi,
Çok düşük veri hızlarında hareketlerin kodlanması,
Gürültü ve hatalara karşı dayanıklılık”.*

3.9.1.4. MPEG-7

MPEG-7 “Multimedya İçeriklerini Tanımlama Arayüzü” (Multimedia Content Description Interface) olarak düşünülen bu standart sayısal ses veya görüntü iletimi veya saklanması sırasında kullanılacak bir protokoller dizisi veya programlama dilidir. Bu sayede bilginin tekrar kolayca geri çıkartılması sağlanacaktır. MPEG-7 multimedya bilgilerini tanımlamak için kullanılacak “Tanımlayıcı” (Descriptor), “Tanımlama Biçimleri” (Description Schemes) ve bunlar arasındaki ilişkileri belirleyen “Tanımlama Dili” (Description Definition Language, DDL) ile ilgili standartları belirler (Morgül, 2011, s. 176).

MPEG-7’yi MPEG-4’ten ayıran en önemli özellik MPEG’7’nin bir görüntü veya sesin anlamına veya biçimine göre işlem yapabilme kabiliyetidir. Böylece büyük bir ses

veya görüntü arşivi içinden belirlenmiş bir ses veya görüntü bulunabilir. Örnek olarak bir filmin içinde sadece kuşların bulunduğu kareler ayrılabilir ya da uzun bir konuşma veya yazı metni içinde geçen belli bir kelime bulunabilir. Televizyon yayınında belli bir kod veya görüntü geldiği zaman video kayıt cihazı otomatik olarak kayda başlayabilir (Morgül, 2011, s. 175).

3.9.2. IPTC

International Press Telecommunications Council (IPTC) haber medyasına yönelik yenilikleri takip etmek, küresel çapta haber medyasına yönelik standartlar geliştirmek ve gelişmiş bir çerçeve çizmek için oluşturulmuş bir konseydir.

IPTC kuruluş amacına göre haber medyasına hem fotoğrafçılık hem de video alanında birçok standart kazandırmıştır. Bu amaçlarla oluşturduğu standartlar (IPTC Standartları, 2020):

“Photo Metadata,

Video Metadata Hub,

Media Topics,

NewsML-G2,

RightsML,

Ninjs,

rNews,

SportsML,

EventsML-G2,

NewsCodes,

Subject Codes,

News ML 1

NITF

IPTC7901

IIM”.

IPTC tarafından çıkarılan bu standartlar, tüm medya dünyasında, medyanın türünü ve niteliklerine yönelik ortak bir kavram ve tanım oluşturmak, aynı zamanda bunların yönetimin, arşivlenmesini sağlamak ve bunun için ortak bir tanımlama sistemi yaratmak amacıyla oluşturulmuştur.

3.9.2.1. Photo Metadata

Photo Metadata, bir görüntünün hakları ve yönetimi hakkında bilgi veren ve sağlayan veri kümesidir. Bilginin, diğer yazılımlar ve insan kullanıcılar tarafından anlaşılabilir şekilde bir görüntü dosyasıyla taşınmasına izin verir (IPTC Photo Metadata Standardı, 2020).

Meta veriler dâhili ve harici olmak üzere iki ana yerde saklanır (IPTC Photo Metadata Standardı, 2020):

“Dâhili olarak; görüntü dosyasına gömülü JPEG, Digital Negative Image File (DNG – Sayısal Negatif Görüntü Dosyası), Portable Network Graphics (PNG – Taşınabilir Ağ Grafiği), Tagged Image File Format (TIFF - Etiketli Görüntü Dosyası Formatı) ...

Harici olarak; bir Dijital Varlık Yönetim Sistemindeki (Digital Asset Management - DAM) veya bir “sepet” dosyasındaki (XMP verileri gibi) veya IPTC tarafından belirtilen harici bir haber alışverişi biçimindeki belge görüntü dosyasının dışında”.

Bir görüntü dosyasında depolanan meta verilerin görüntüde kalması önemlidir. Meta veriler tanımlama ve telif hakkı koruması için gereklidir. Meta veriler, iş akışını yumuşatmanın, çevrimiçi veya çevrimdışı arama yoluyla dijital görüntüleri kolayca bulmanın ve resim kullanımını izlemenin de anahtarıdır (IPTC Photo Metadata Standardı, 2020).

Yönetici, açıklayıcı ve haklar olmak üzere Photo Metadata 3 ana veri kategorisi içermektedir. Bunlar (IPTC Photo Metadata Standardı, 2020):

“Yönetici; oluşturma tarihi ve yeri, kullanıcılar için talimatlar, iş tanımlayıcıları ve diğer ayrıntılar.

Açıklayıcı; Bu başlık, görsel içerik hakkında bilgi, başlık, anahtar kelimeler içerebilir. Resimde olan kişiler, konumlar, şirketler, sanat eserleri veya ürünler. Bu, kontrollü bir kelime dağarcığından veya diğer tanımlayıcılardan serbest metin veya kodlar kullanılarak yapılabilir.

Haklar; içerik oluşturucunun kimliği, telif hakkı bilgileri, krediler ve görsel içerikte model ve mülkiyet hakları da dâhil olmak üzere temel haklar. Görüntünün kullanımını lisanslamak için diğer hak kullanım şartları ve diğer veriler”.

IPTC Photo Metadata Standardı, haber ajansları, fotoğrafçılar, fotoğraf ajansları, kütüphaneler, müzeler ve diğer ilgili endüstriler arasındaki evrensel kabulü nedeniyle fotoğrafları tanımlamak için en yaygın kullanılan standarttır. Kullanıcıların görüntüleri

hakkında kesin ve güvenilir veriler eklemesine izin veren meta veri özelliklerini yapılandırır ve tanımlar (IPTC Photo Metadata Standardı, 2020).

3.9.2.2. Video Metadata Hub

IPTC Video Metadata Hub, meta verilerin güvenli ve güvenilir bir şekilde depolanması ve değiştirilmesi ana hedefi ile geliştirilmiş evrensel meta veri şemasıdır (IPTC Video Metadata Hub, 2020).

IPTC Video Metadata Hub, anlamların ve alanların çok iyi şekilde tanımlandığı konum çekimi ve konum göstergesi olarak tanımlanan iki alanın mevcut video formatlarının alanlarıyla eşleştirilir, böylece meta veriler farklı satıcıların sistemleri arasında taşınabilir. (IPTC Video Metadata Hub, 2020).

Bu standart IPTC Video Metadata Hub’ın sahip olduğu özellikler dolayısıyla ve uygulamayı kolaylaştırmak amacıyla birçok standart ve yazılımla uyumlu bir şekilde eşleşebilmektedir. Bunlar (IPTC Video Metadata Hub, 2020):

“Apple QuickTime

MPEG 7 (ISO 15938-5)

IPTC NewsML-G2

EBUCore

PBCore

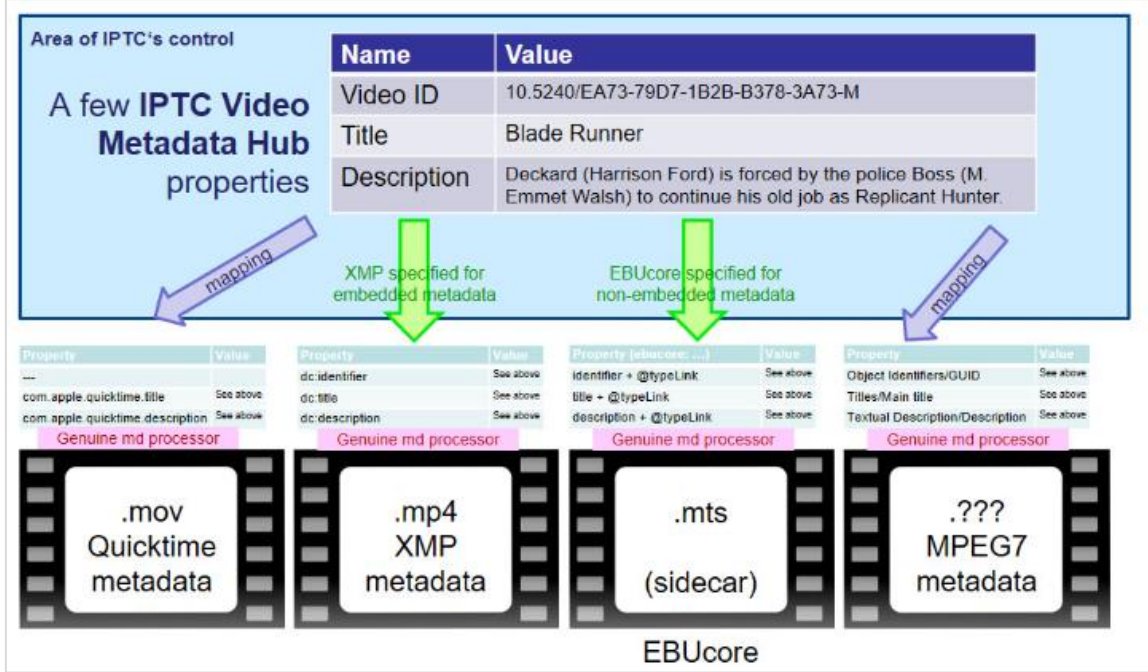
Schema.org

Sony XDCAM

Panasonic tarafından kullanılan SMPTE P2

Canon VideoClip XML”.

IPTC Video Metadata Hub, görüntü ve ses içeriğini tanımlamak ve bir videonun hak verileri, idari ayrıntıları, teknik özellikleri için kullanılabilirler (IPTC Video Metadata Hub, 2020).

Resim 11: Video Metadata Hub Özelliklerinin Mevcut Video Standartlarıyla Etkileşimi (IPTC Video Metadata Hub, 2020)

Bu standardın hem kullanılan cihazlar ve yazılımlar hem de diğer standartlarla kullanımı açısından faydaları şunlardır (IPTC Video Metadata Hub, 2020):

*“Birçok kullanım durumunu kapsayan tek bir video meta veri özellikleri kümesi,
Birden fazla teknik standartla ifade edilebilir tek video meta veri özellikleri kümesi,
Farklı standartlardaki videolarla iş akışlarını destekleme,
Farklı standartlarda videolar arasında arama desteği”.*

3.9.3. EBUCore

The European Broadcasting Union (EBU – Avrupa Yayın Birliği) dñnyanın önde gelen kamu medyası ittifakıdır. EBU, Eurovision ve Euroradio hizmetlerini yürütmektedir. EBU kamu medyasına sürdürülebilir bir gelecek sağlamak için çalışmaktadır. Üyelerine haberlerden spor ve müziğe birinci sınıf içerik sağlamakta, bir öğrenme ve paylaşım merkezi oluşturmak için dayanışma ve işbirliği içinde kurucu değerlerini geliştirmektedir (EBU Hakkında, 2020).

Türkiye’de EBU’ya TRT üyedir. EBU’nun Teknoloji ve İnovasyon Servisi tarafından medya alanına yönelik yeni teknolojiler, standartlar üretilmektedir. Televizyon alanına yönelik olarak da EBUCore üretilmiştir. EBUCore televizyon ve radyoculuk gibi alanlarda ses ve video görüntünün içeriğini tanımlamayı sağlayan ve medya varlıklarına erişimi kolaylaştıran bir meta veri standardıdır.

EBUCore, Hizmet Odaklı Mimari bağlamında arşivler, değişim ve üretim dâhil olmak üzere çok çeşitli yayın uygulamaları için ses, video ve diğer kaynakları tanımlamak üzere tasarlanmıştır (Ebu Core Metadata Set, 2019, s. 3).

EBUCore, Dublin Core’un bir uzantısı olarak görsel-işitsel içeriği tanımlamak için kullanılan temel tanımlayıcı ve teknik / yapısal meta veri öğelerinin bir koleksiyonudur (Ebu Core Metadata Set, 2019, s.8).

EBUCore’da “*SM SMPTECore, PBCore, EUSCreen, Europeana, MediaInfo, IMF-TV, IPTC, Film Laboratuvarlarının Ortak Meta Verileri ve EBU'nun doğrudan dâhil olduğu diğer meta veri projeleri ile eşleştirmeyi kolaylaştıran eklemeler*” yer almaktadır (Ebu Core Metadata Set, 2019, s. 8.).

EBUCore, Avrupa Dijital Kütüphanesi 'Europeana' gibi Dublin Core kullanıcıları topluluğuyla birlikte çalışabilirliği en üst düzeye çıkarmak için Dublin Core'a dayanmaktadır (Ebu Core Metadata Set, 2019, s.8).

MPEG, MXF gibi format veya standartta olan videoların ve seslerin teknik meta veriler ile EBUCore'a dönüştürülebilmektedir. EBUCore, her kullanıcının ihtiyaçlarını karşılayabilecek açık ve esnek bir çerçeve sunmaktadır.

3.10. Televizyon Arşivlerinde Kullanılan Programlar

Teknolojinin gelişmesiyle birlikte, televizyon alanında birçok gelişme yaşanmıştır. Dijital ortama geçişle ve teknolojinin gelişimiyle birlikte daha çok görüntüleme yapılmaya başlanmış, veri depolama alanı olan sürücüler, hard diskler vb. cihazlarda bunlar ulaşılması zor bir bilgi yığını haline gelmiştir.

Bu nedenle dijital ortamdaki görüntülerin tanımlanmasının ve erişiminin sağlanabilmesi için analog ortamda bulunan televizyon sistemlerinin ve arşiv ortamının yerini, zaman içinde dijital ortama geçişle birlikte dijital ortamda bulunan sistemler, dijital ortamda aktarılan ve dijital ortamda üretilen arşivler ve arşiv yazılımları almıştır.

Bu gelişmelerle ortaya çıkan bazı medya arşiv programları bu kapsamda ele alınmıştır.

3.10.1. METUS

METUS, medya kaynaklarına erişimin sağlanması ve korunabilmesi amacıyla video, ses ve görüntülerin kaydedilmesi, arşivlenmesi, düzenlenmesi ve dağıtılması için kullanımı kolay ve güvenli yeni nesil araçlar sunarak hizmet vermektedir.

Bu hizmetleri sunduğu şu ürünlerle vermektedir (METUS Hakkında, 2019):

“METUS INGEST: Dünyanın mevcut en uygun fiyatlı, esnek, kayıt, kod dönüştürme ve akış çözümü,

METUS MAM: Oldukça ölçeklenebilir, güçlü ve zengin özellikli bir medya varlık yönetim sistemi,

METUS MediaCube: Metus MAM'ın küçük çalışma grupları için oluşturulmuş daha küçük çaplı medya varlık yönetim sistemi,

METUS Wall: Video Duvar Yönetim Yazılımı,

METUS Player: Profesyoneller için Ultimate Video Oynatma Aracı”.

METUS tarafından ortaya çıkarılan **METUS MAM** (Media Asset Manager - Medya Varlık Yöneticisi), özellikle devamlı gelişen ve arşivi devamlı güncellenen medya arşivleri için kullanışlı ve güncellemelere açık bir programdır. Esnek bir arşivleme yapısı sunduğundan dolayı çok farklı alanlarda kullanılmaktadır. Bu alanlar TV yayıncılığı, tıp, güvenlik ve savunma sanayi, telekomünikasyon, eğitim, kurumsal alanda, prodüksiyon, medya vb. alanlardır.

METUS MAM şunları yapmaya yardımcı olmaktadır (METUS MAM, 2019):

“Medya alanında üretilen ürünlerin bir arşivde toplanmasını sağlamaktadır.

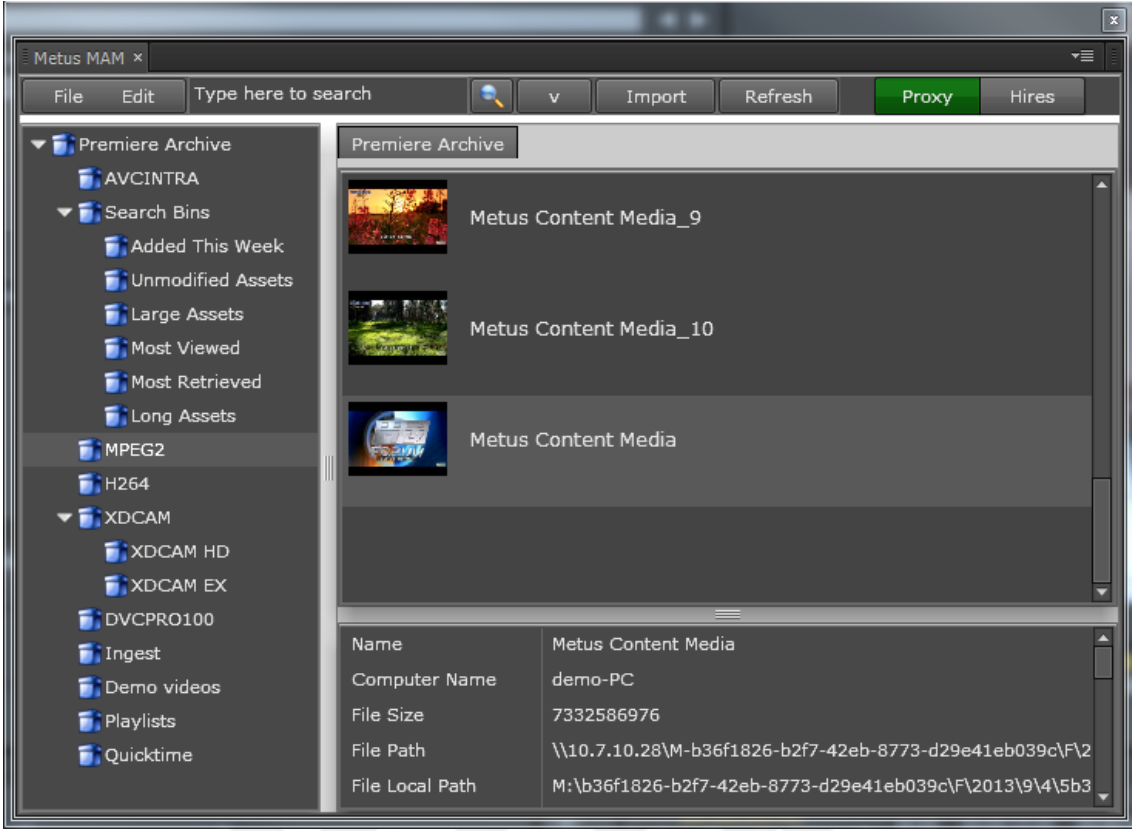
Arşivdeki öğeleri izleme imkânı sunmaktadır.

Varlıkları istenilen biçime dönüştürme ve saklama olanağı sunmaktadır.

İsteğe bağlı özelleştirilmiş verilerle varlıkları istenilen biçimde dışa aktarma ve gönderme sağlamaktadır.

Arşiv ve kullanılmak istenen üçüncü taraf araçlar arasında ara yüz oluşturmaktadır.

Arşivi kullanıcıların erişimine sınırlılık getirerek güvence altına alınabilmektedir”.

Resim 12: METUS MAM Arşivi

Medya arşivinin oluşumunu ve geriye dönük erişimini sağlamak amacıyla oluşturulan, kapsamı geliştirilebilir bir arşiv programıdır. Bu açıdan kullanıcılara oluşturacakları arşive göre özelleştirebilecekleri esnek bir meta veri yapısı sunmaktadır. Bunlar için bu programı kullanan yöneticilere ve kullanıcılara;

Medya varlıklarının arşiv ortamında düzenlenmesini,

Kişisel kategoriler oluşturma,

Basit arama,

Gelişmiş arama

gibi olanaklar tanımaktadır.

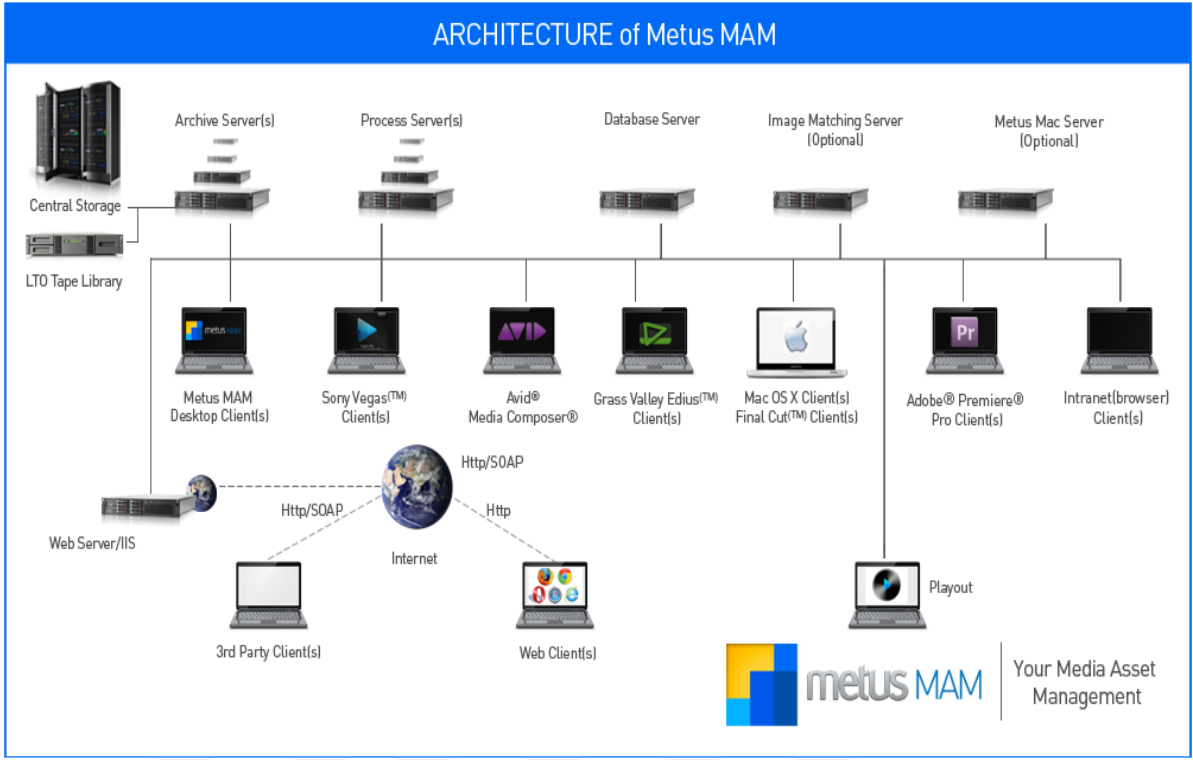
METUS MAM'da kullanıcı arşivde bulunan video, ses, resim vb. her türlü dokümanla ilgili istediği kadar metadata tanımlayabilir ve veri girişi yapabilir. Daha sonra

bu bilgilerin her biri bir arama kriteri olarak kullanılabilir. Sistem tarafından tanımlanmış programın ilk kurulumu ile gelen metadata alanları olduğu gibi, kullanıcılar tarafından ihtiyaca göre metadata alanları da tanımlanabilir (Metus MAM Türkçe El Kitabı, t. y., s.20).

METUS MAM'da, her nesnenin metadataları (üstveri) vardır. Bu metadataların tutulduğu birimlere alan adı verilir. Metadata nesnelere içerdikleri özelliklere göre sınıflandırmak ve çalışma esnasında belli özellikler içeren varlıklara ulaşmak için kullanılmaktadır. Her projenin kendi metadata alanları bulunmaktadır. Metadata alanlarını sadece yönetici yetkisine sahip kullanıcılar yönetebilir (Metus MAM Türkçe El Kitabı, t. y., s.41).

Ayrıca METUS MAM'da girilen her kayıt için ID numarası oluşturulmaktadır. Bu numara her kayıt için özgündür.

Arşiv, medya dosyalarını, meta verileri ve güvenliği kapsayan Arşiv Projeleri etrafında düzenlenir. Aynı METUS MAM kurulumundaki farklı projeler, farklı ortam depolamasına, arşiv sunucularına, çeşitli meta veri alanlarına ve farklı kullanıcılara sahip olabilir (METUS MAM, 2019).

Resim 13: METUS MAM'ın Yapısı (METUS MAM, 2019).

MAM, yük dengelemek için birlikte çalışan birden çok depolama dizisini ve her türün bileşenini çalıştıran birden çok sunucuyu destekleyebilir. Uzakta bulunan birden fazla sunucu, internet veya WAN üzerinden birbirleriyle iletişim kurabilir ve senkronize edilebilir. Sistemin boyutuyla ilgili herhangi bir mimari sınır yoktur (METUS MAM, 2019).

MAM ayrıca manyetik bant sürücülerini ve kitaplıklarını nearline / offline depolama veya yedekleme olarak yönetebilir (METUS MAM, 2019).

Gerek videokaset ortamından gerek LTO'lar üzerinde bulunan ve güncellenmeye devam eden arşivin oluşumunu sağlamaktadır. Edius, Adobe Premier, Avid gibi gibi video düzenleme ve kurgu alanında günümüzde yaygın olarak kullanılan programlarla da uyumludur. Aynı zamanda günümüzde yaygın olarak kullanılan MXF, MPEG2, MPG, H264 gibi görsel ve işitsel standartları da desteklemektedir.

METUS MAM’da;

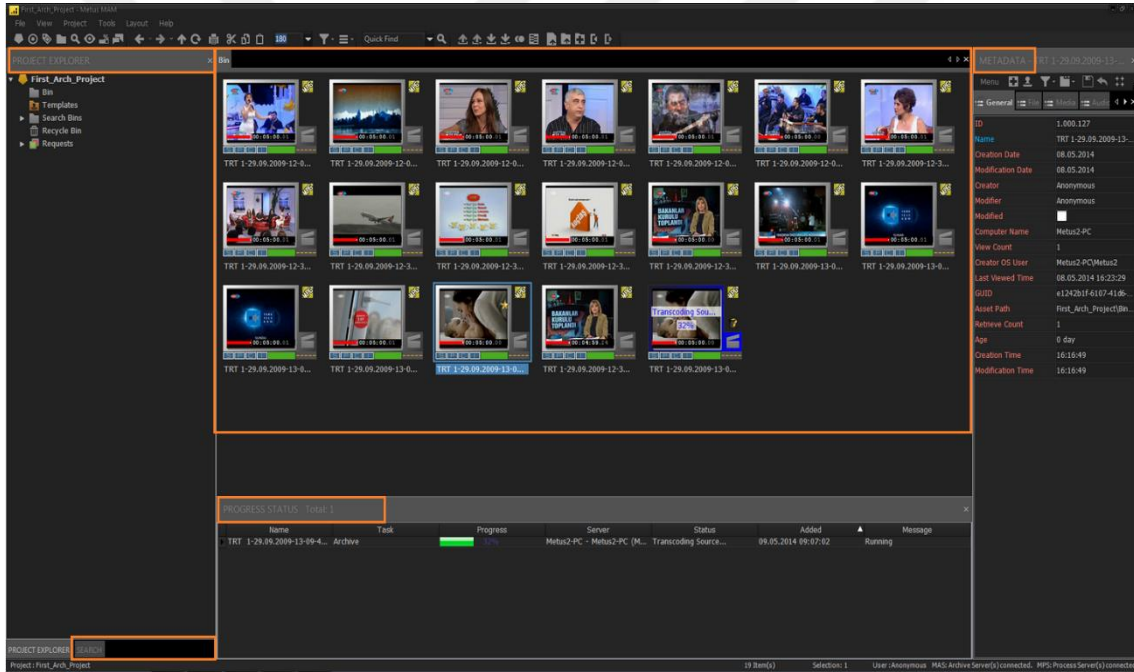
Project Explorer

Bin

Metadata

Progress Status

olmak üzere 4 temel alan bulunmaktadır. Bu alanlar kullanıcının ihtiyacı ve oluşturduğu düzene, kullanım kolaylığına göre farklı şekillerde kullanıcılar tarafından farklı ölçeklerde farklı şekilde oluşturulabilir.

Resim 14: METUS MAM Sistemindeki Alanlar

Bu alanlardan “Project Explorer” alanı dosyaların oluşturulduğu düzende gözükmesini sağlamaktadır. Bu alanda bulunan “Search” bölümünde ise bu dosyaların içinde anahtar kelime gibi erişim uçlarının girilerek arama yapılması sağlanmaktadır. Kullanıcılar tarafından adlandırılan “Bin” alanında ise açık bulunan dosyanın içeriğindeki video görüntüler, fotoğraf vb. medya öğeleri yansıtılmaktadır. “Metadata” alanında ise “Bin” bölümünde seçilen görüntünün içeriği hakkında ID numarası, adı ve tarih bilgileri

gibi görüntüyü tanımlayan meta veriler bulunmaktadır. “Progress Status” alanında METUS sistemi içerisinde görüntü üzerinde yürütülen işlemler hakkında durumu (silme, kopyalama vb.) takibi yapılmaktadır.

METUS MAM’da arşivlenen dosyanın orijinalinden hariç bir kopyası Arşiv Diski’nde veya tanımlı tape kartuşu üzerinde oluşturulur (Metus MAM Türkçe El Kitabı, t. y., s.20).

METUS tarafından geliştirilen bir diğer yazılım da medya varlıklarını yönetmede ve arşivlemede çeşitli imkânlar sunan **METUS INGEST**’tir.

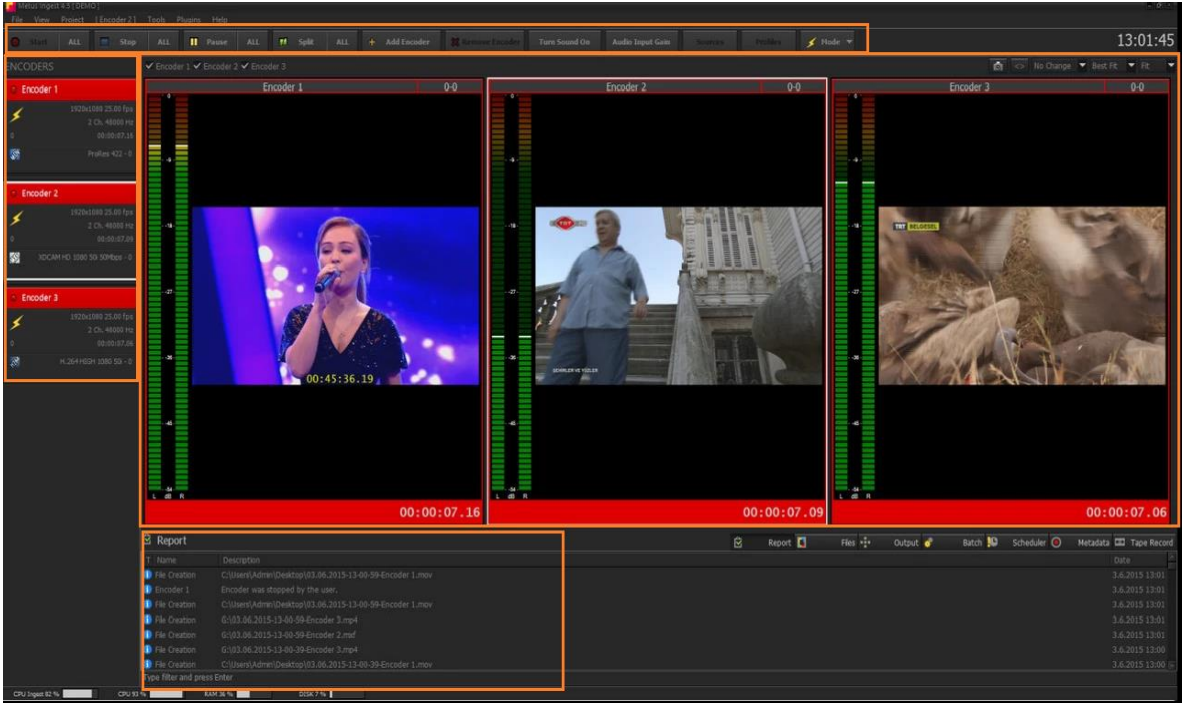
METUS INGEST, çok kanallı, çok profilli, çok çözünürlüklü video yakalama veya analog, SDI, HDMI, IP kaynakları gibi çeşitli kaynaklardan akış için kullanılabilen profesyonel bir uygulamadır. Manuel veya otomatik video dosya kod dönüştürücüsü olarak da kullanılabilir (METUS INGEST Introduction, 2019).

METUS INGEST, görüntüleri yakalama ve kod dönüştürme yazılımıdır. METUS INGEST, çeşitli kaynaklardan ve formatlardan içerik aktarmak için geniş bir alım modülü seti sunmaktadır (METUS INGEST, 2019).

METUS INGEST, yayın stüdyolarında, arşiv işlemlerinde, kontrol odaları, medya izleme merkezleri ve araştırma laboratuvarları ile dünya çapındaki askeri test alanlarında kullanılmaktadır (METUS INGEST, 2019).

METUS INGEST, farklı formatlarda bulunan video görüntülerin formatında değişiklik veya kod geçişi yapılmasını, kaydedilmesini ve aktarılmasını sağlamaktadır. Sistemin özelliklerine bağlı olarak birden fazla kaydı aynı anda oluşturabilmektedir. Oluşturulan kayıtlar, kullanıcıların yapmış olduğu tanımlamaya göre isimlendirilmektedir. Kullanıcıların istediği şekilde video görüntülerin kesilmesi, boyutlandırması yapılabilmektedir.

Bir başka özelliği medya yönetimini sağlamasıdır. “Dosyalar, kullanıcı tanımlı adlandırma şablonlarına göre otomatik olarak adlandırılabilir. Dosyalar süreye veya boyuta göre otomatik olarak bölünebilir. Yerel medya depolama alanı dolmaya başladığında, METUS INGEST, dosyaları otomatik olarak başka bir konuma taşımak veya en eskisinden başlayarak dosyaları silmek için medya yönetimi kurallarıyla ayarlanabilir. Dosyalar bir medya yönetim sistemine aktarılacaksa, kullanıcılar yakalama sırasında meta veri girebilir; bu daha sonra otomatik olarak arşive yazılabilir” (METUS INGEST Introduction, 2019).

Resim 15: METUS INGEST'in Uygulama Alanı (METUS INGEST Introduction, 2019).

METUS INGEST'te 4 temel alan bulunmaktadır. Bunlarda “Encoders” alanında video görüntünün eklendiği kaynağın ve orijinalinden dönüştürülen format, süresi, boyutu gibi bilgileri yer almaktadır. “Report” alanında dönüştürülen veya dönüştürülmeye devam eden video görüntülerin tanımlamasının yer aldığı üst veri alanını oluşturmaktadır. Görüntülerin bulunduğu alanda ise encoder bölümünde bulunan

kayıtların video görüntüleri ve ses detayları yer almaktadır. “Start, stop, pause, split” gibi tuşların olduğu bölümde ise bu tuşları kullanarak yeni kayıt oluşturma ya da kayıttan çıkarma, kaydı bitirme, durdurma gibi video görüntüyü yönlendirmeyi sağlayan işlemler yapılmaktadır.

3.10.2. Archiware

Resim 16: Archiware P5 Arşivleme Modeli (Sunucu, LTO, Bulut Depolama) (Archiware P5 Archive, 2019).

Archiware, 2002 yılında Almanya’da kurulmuştur. Archiware arşivleme, yedekleme ve senkronizasyon için düzenlenen veri yönetim yazılımı alanında 20 yılı aşkın deneyime sahip bir şirkettir. Archiware yazılımları öncelikle küçük ve orta ölçekli şirketlere, medya ve eğlence sektörüne yöneliktir (Archiware, 2019).

Archiware P5, verilerin farklı şekilde korunması ve geri erişilebilmesi için 4 modül oluşturmuştur. Bunlar (Archiware, 2019);

“P5 Archive: Verileri çevrimdışı olarak diske, LTO bandına veya bulut depolama alanına taşıma,

P5 Backup: Sunucu verilerini diske, LTO bandına ya da buluta yedekleme,

P5 Synchronize: Yüksek kullanılabilirlik sağlamak için verileri çoğaltma,

P5 Backup2Go: Verileri merkezi disk deposuna yerleştirme,”

görevlerini yerine getirmektedirler.

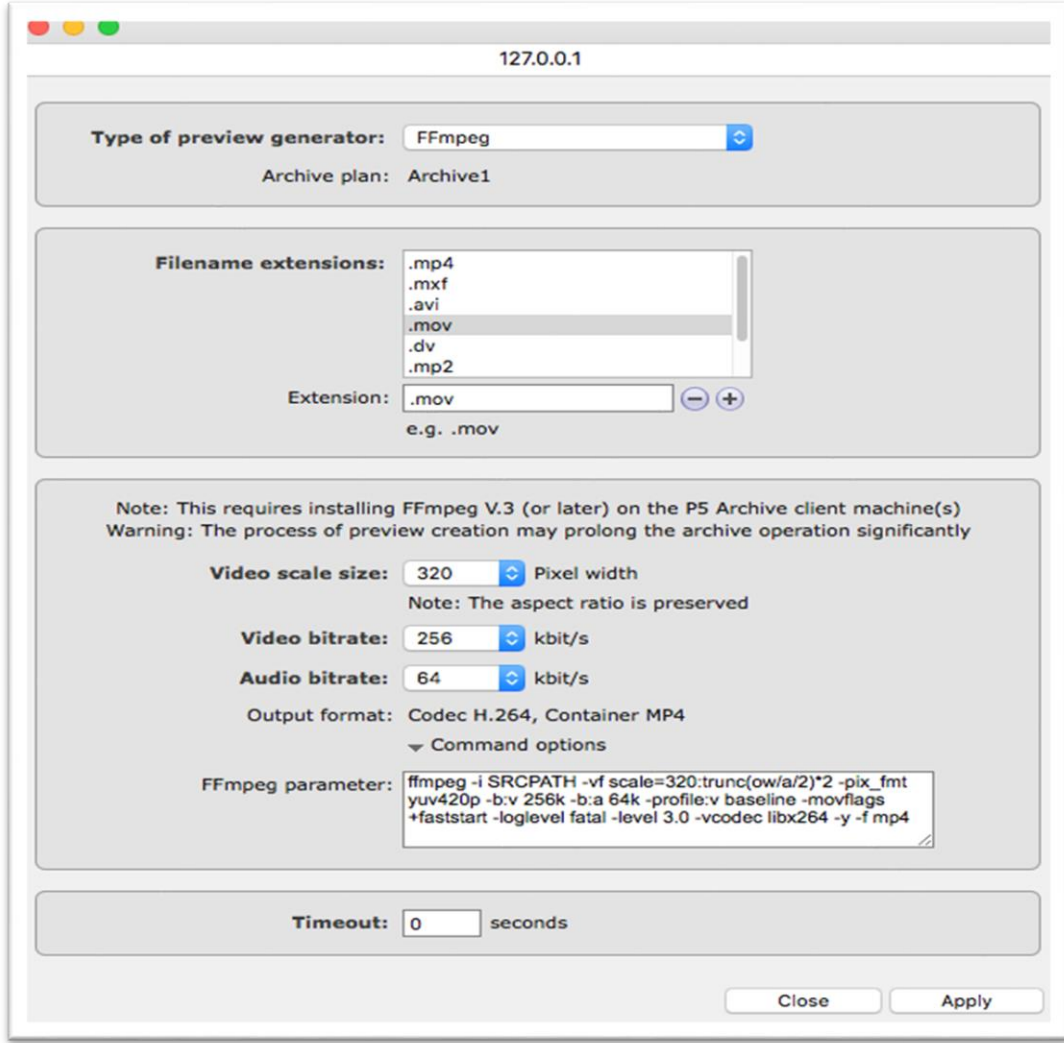
Archivable, videoların uzun süre arşivlenebilmesi için Archivable P5 yazılımını oluşturmuştur. Archivable P5 Archive, medya alanında bir veri yönetim sistemi sunmaktadır. P5 Arşivi bir medya arşiv yazılımı olarak değerli videoların, üretilen varlıkların kolay ve hızlı bir şekilde arşivlenmesini sağlamaktadır. Arşivi oluştururken arşivi oluşturan kuruluşun isteğine bağlı olarak sunucular, LTO ya da bulut depolama⁹ sistemlerini kullanmaktadır. Yazılımın oluşturduğu arama motoruyla arşivlenmiş videoların anahtar sözcüklerle, videoyu tanımlarken girilen veriler (tarih, konusu, kullanılan cihazlar, geçtiği yer vb.) ile kolaylıkla erişimini sağlamaktadır. Aynı zamanda arşivlenen videoların yeniden erişimini ve birçok defa kullanımını ve yüksek çözünürlükte arşivlenmesini sağlamaktadır. P5 Archive yazılımı, disk veya kaset üzerindeki verileri korumaktadır.

Backblaze, Amazon ve Microsoft'un tümü, bir fiziksel depolama cihazının Network Attached Storage (NAS – Ağ Bağlantılı Depolama) / Direct Attached Storage (DAS – Doğrudan Bağlantılı Depolama) protokolleri kullanılarak yerel olarak verilerin cihaza ve daha sonra disk buluta geri döndüğünde bir bulut alanına aktarıp gönderilebileceği bir yükleme hizmeti sunar. Bu, daha büyük veri kümesinin, genel Wide Area Network (WAN – Geniş Alan Ağı) bağlantıları kullanılarak potansiyel olarak yavaş

⁹ Bulut Depolama: İnternette bulunan bir sabit disk demektir. Dosyaları depolamak ve dünyanın herhangi bir yerindeki herhangi bir cihazdan onlara kolayca erişebilmeyi sağlayan bir servistir. Bulut depolama servisi dosyaları yedeklemek için de kullanılabilir; ancak dikkatli olunmalıdır. Çünkü dosyalar bilgisayardan silindiğinde her şeyin eşzamanlı olmasını sağlamak için birçok servis buluttaki dosyaları da silecektir. Dosyaları bulutta saklamanın birçok avantajı var. Dosyalar internete bağlı olan herhangi bir telefon, tablet veya bilgisayardan görüntülenebilir ve ayrıca bulut, dosyalar için yedekleme sağlayabileceği için telefon kayboldu veya bilgisayar arızalandı da dosyalar hiçbir zaman kaybolmaz. Bulut hesabı kullanmak zahmetsiz ve kolaydır ancak hangi servisin kullanılacağını seçmek biraz zordur. Verilerin güvenli bir şekilde depolanabileceği servisler Google Drive, OneDrive, pCloud, Dropbox gibi depolama servisleri örnek verilebilir (Bulut Depolama, 2020).

aktarmalar yapılmadan bulut depolama alanına taşınmasına olanak tanır. P5 Archive, bir bulut arşivini başlatmak için bu tür hizmetlerin kullanılmasına izin verir. Arşivleme gerektiren ilk veriler, bulut satıcısı tarafından sunulan hizmetle birlikte bu depolama cihazlarından biri kullanılarak buluta taşınabilir (Archivare P5 Archive, 2019).

P5 Archive, bir arşivleme ve veri yönetim aracıdır. Böylece, sınırlı çevrimiçi disk alanını daha iyi kullanmak için veriler disklerden veya disk dizilerinden harici ortama kopyalanır ya da taşınır. Projeler genellikle üretim sürecinde projeye ilgili tüm dosyaların saklandığı dosya sunucusundaki klasör yapılarında düzenlenir ve saklanır. Proje tamamlandığında, ilgili verileri arşivleyebilir ve yeni görevler için alan yaratabilirsiniz. Arşivlenen veriler üretime açıktır ve talep üzerine yeni üretime yeniden entegre edilebilir (P5 Reference Module, S. 10, t.y).

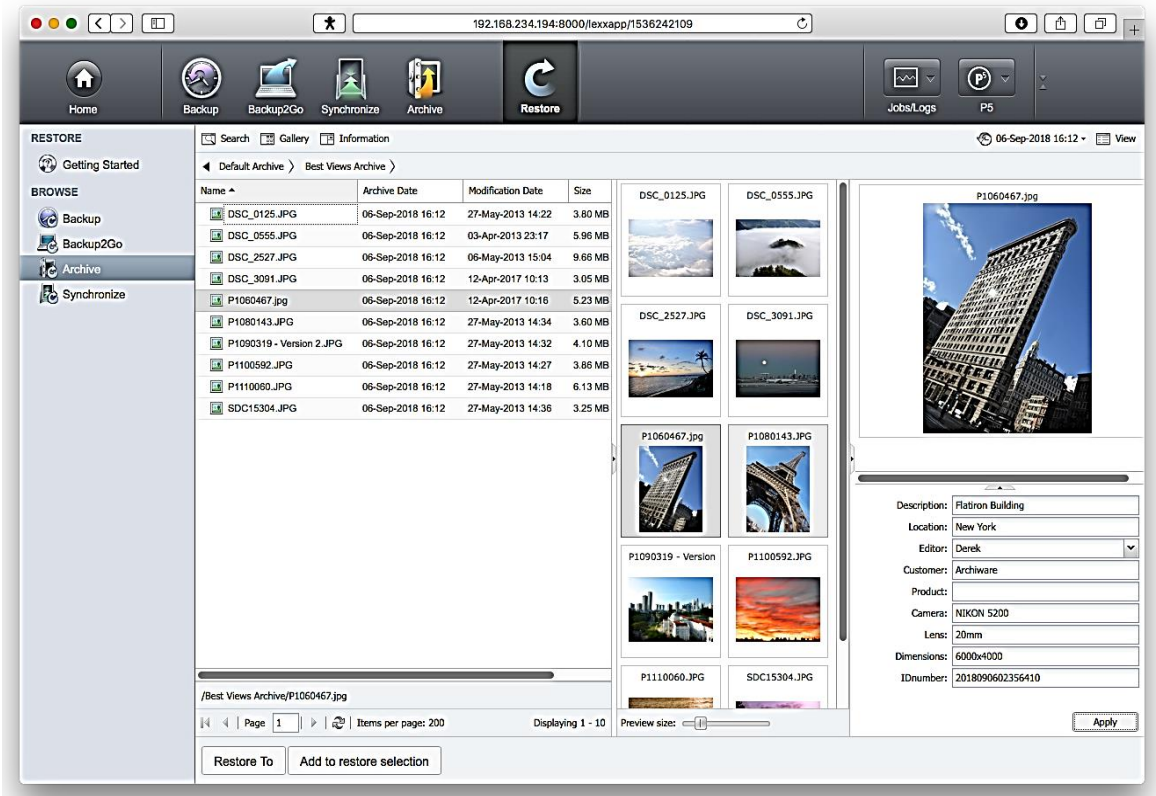

Resim 17: Archiware P5 Video Arşivi (Archiware Video Archive, 2019).

P5 Arşiv yazılımı disk ya da kaset üzerinde bulunan video görüntülerin de korunmasını sağlamaktadır. Hem sunucular üzerindeki yükü, hem de personelin iş yükünü azaltarak üretkenliği ve verimliliği artırarak iş akışını basitleştirir (Archiware P5 Archive, 2019).

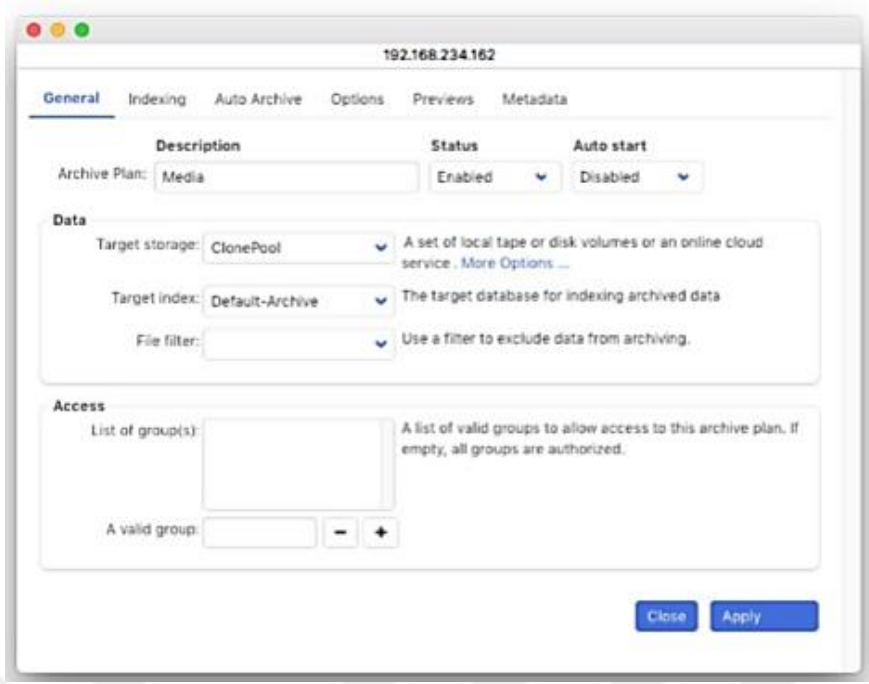
Varsayılan arama parametrelerine ek olarak, veri depolama alanını kişiselleştirmek için özel meta veriler eklenebilmektedir. Günün saati, lens veya film konumu gibi kategoriler eklenebilir. Böylece veriler daha hızlı ve etkili bir şekilde bulunabilir ve yeniden kullanılabilir (Archiware P5 Archiwe, 2019).

P5 hem otomatik hem de manuel arşivlemeyi destekler. Arşivlemeye başlamadan önce bir arşiv planının olması gerekir. Plan, bir dosyanın gönderilmesini veya arşivlenecek dosyaların toplanmasını basitleştirmek ve hızlandırmak için parametreleri tanımlar. Diğer parametrelerin yanı sıra, arşiv planı, verilerin depolanacağı hedef birimler havuzunu ve arşivlenen dosyaların listesini tutmak için dizini tanımlar. (P5 Reference Manual, s. 186, 2020).

Resim 18: Archiware P5 (Archiware, 2019).

Arşiv sistemi tarafından izin verilen kullanıcılar burada kendi arşiv düzenini yaratabilmektedir. Böylece kurumun yapısına ve işleyişine yönelik bir arşiv düzeni oluşturulabilir. Bu düzen erişim ve kullanımı, geriye dönük videolara ulaşımı oldukça hızlandırıp kolaylaştırmaktadır.

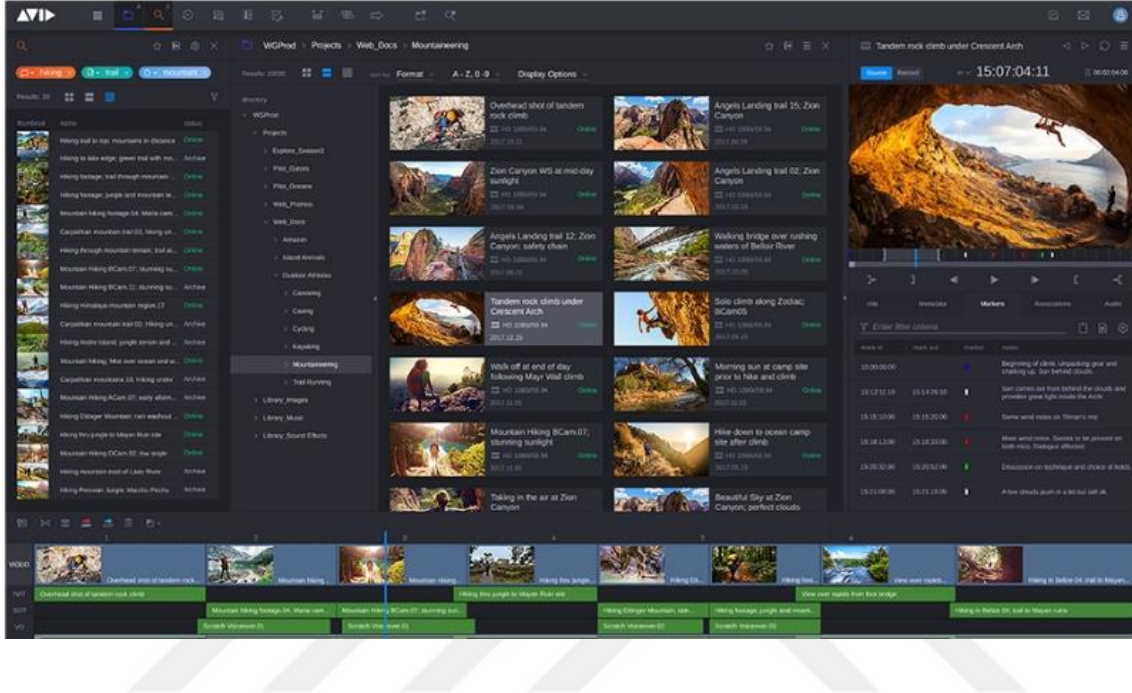
Resim 19: Archiware P5 Video Görüntü Tanımlama (Archiware, 2019).

P5 Arşivi, medya varlık yönetim sistemleriyle entegre manyetik bant depolaması için bir çözüm sağlar. P5 yazılımı arşivleme için şu anda piyasadaki en güvenilir ve ekonomik uzun vadeli depolama ve erişim seçeneği olan bulut depolama sistemini ve LTO bant depolama alanını sunmaktadır.

Archiware P5 Archive yazılımı kullanımı basit bir şekilde tasarlanmıştır. Her kullanıcının rahatlıkla kullanabileceği, arşivcilerin kendine göre arşivini tasarlayabileceği esnek ve değiştirilebilir bir yapıdadır. Esnek ve değiştirilebilir yapıda olması, arşiv tasnifinin ve düzeninin her medya kuruluşunun yapısına ve işleyişine yönelik bir arşiv sisteminin oluşturulmasını sağlamaktadır.

3.10.3. Avid Interplay

Interplay yazılımı, medya dünyasına yönelik videoların gerek düzenlenmesi için kurgu yapılması gerekse saklanarak ve tanımlanarak arşivlenmesi için Avid şirketi tarafından geliştirilmiş bir yazılımdır. Interplay yazılımı altında Interplay Archive düzenlenmiştir.

Resim 20: Avid Interplay Yazılımı (Avid Interplay, 2020).

Avid Interplay yazılımının opsiyonel olarak sunduğu Interplay Arşiv hizmeti video kliplerin, medya varlıklarının masaüstü tabanlı, sürükle bırak yöntemiyle alınmasını ve arşivlenmesini sağlamaktadır. Interplay yazılımı, harici bir depolama kitaplığında depolanan verileri izler. Böylece ekip üyeleri tek bir arabirim kullanarak hem arşivlenmiş hem de çevrimiçi medyayı arayabilmektedir. Interplay Archive istenen dosyaları otomatik olarak çevrimiçi sisteme geri yükleyebilmektedir (Avid Interplay Archive, 2020).

Interplay Archive;

Arşive erişimi kolaylaştırmaktadır.

Tek bir ara yüzde arama ve arşivleme olanağı sunar.

Kısmi geri yükleme ile yığılmayı ortadan kaldırır.

Arşiv kapasitesinin büyümesine izin vermektedir.

Düzenlenmiş arşivler arasında transferi kolaylaştırmaktadır.

Bir klasördeki tüm medyayı aktarmayı sağlamaktadır.

Klasör düzeyinde arşivleme imkânı sunmaktadır.

Ayrıca Interplay Archive yazılımı kullanıcılara şu hizmetleri sağlamaktadır (Avid Interplay Archive, 2020):

Kullanıcı tarafından seçilen bir video görüntüyü, ses dosyasını, fotoğrafı tek bir ara yüz kullanarak kopyala yapıştır yöntemiyle arşive kaydedilmek veya arşivden bilgisayara çekebilmeyi sağlar.

MediaCentral ve Interplay Access'te bulunan arama bölümleri ile başka bir uygulamaya geçmeden arama yapabilme imkânı sunar.

Aranan görüntüye eriştikten sonra, arşivlenen görüntünün sadece kullanıcının aradığı kısmı kullanıcıya ulaştırılır. Böylelikle kullanıcının görüntünün tümünü izlemesine gerek kalmadan daha çabuk bir şekilde erişimi sağlanır ve bant genişliği iyi bir şekilde değerlendirilmiş olmaktadır.

Görüntülerin arşive eklenmesi ya da arşivden çıkarılması durumunda, görüntü üzerinde uygulanan işlemler ve düzenlemelerden etkilememektedir.

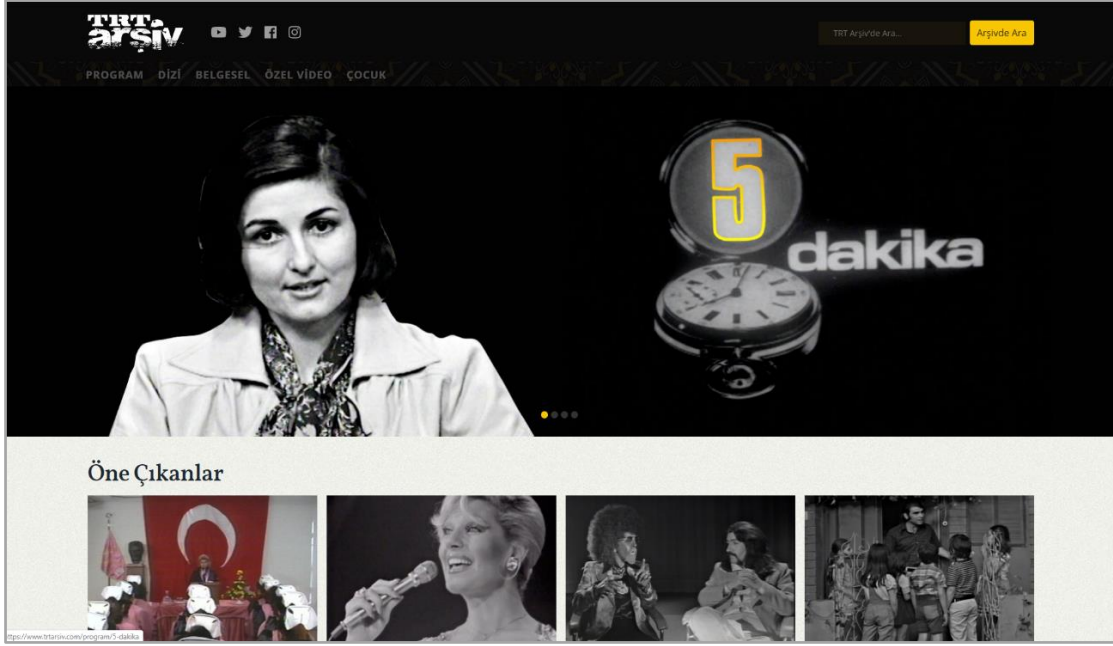
Interplay Archive ile kullanıcıların sıklıkla üzerinde çalıştığı veya kullandığı görüntülerin günlük olarak arşivlenmesini sağlamaktadır.

Kullanıcılar tarafından yapılan planlama ile seçilen dosyaların belirlenen sürelerde sistem tarafından otomatik bir şekilde arşivlenmesi yapılmaktadır.

Avid Interplay Archive yazılımı diğer arşiv yönetimi yazılımlarıyla entegre

Interplay Archive yazılımının boyutu kullanıcının gereksinimleri doğrultusunda genişletilebilir. Değişime ve güncellemeye açık bir yazılımdır.

3.11. TRT (Türkiye Radyo Ve Televizyon Kurumu) ve TRT Arşivi

Resim 21: TRT Arşivi (TRT Arşiv, 2020).

Türkiye Radyo Televizyon Kurumu (TRT), devlet adına radyo ve televizyon yayınlarını gerçekleştirmek amacıyla, 01 Mayıs 1964'te, özel yasayla özerk tüzel bir kişiliğe sahip olarak kuruldu. 1972'deki anayasa değişiklikleri ile kurum "tarafsız" bir kamu iktisadi kuruluşu olarak tanımlandı (TRT Tarihçe, 2019).

Televizyon yayınları ise, 31 Ocak 1968'de Türkiye'nin ilk deneme televizyon yayını Ankara'da Mithatpaşa Stüdyosu'nda Mahmut Tali Öngören'in açılış konuşmasıyla başladı. Haftada 3 gün, üçer saat olarak başlayan deneme yayınları 1 yıl sonra haftada 4 güne çıktı. 1970'de İzmir Televizyonu, ardından 1971'de İstanbul Televizyonu faaliyete geçti (TRT Tarihçe, 2019).

TRT, Türkiye’de ilk televizyon kanalı olması dolayısıyla ve ilk yayınlarına radyo kanalı aracılığıyla başladığı için Türkiye’nin görsel ve işitsel arşiv alanındaki ilk örneğini oluşturmaktadır. TRT, günümüzde 14 televizyon kanalı ve 14 radyo kanalıyla Türkiye ve yurtdışında hizmet vermektedir. Bugüne kadar oluşan görsel ve işitsel arşivine devam eden yayınlarla birlikte devamlı yenileri eklenmektedir. Bu alanda Türkiye’de en geniş kapsamda arşiv kaynaklarına sahip ve en gelişmiş arşiv uygulamalarını yapan televizyon kanalını oluşturmaktadır.

Bu amaçla TRT’nin arşiv hizmetlerini *“Arşiv Dairesi Başkanlığı, yapım yayın sürecinde üretilen görsel işitsel yayın materyalinin; arşive kazandırılması, restorasyonu, güvenilir ortamlarda saklanması, yeniden kullanıma sunulması, sayısal ortama aktarılması, detaylı içerik çözümlemesi ve yurtiçi - yurtdışı tanıtım ve satışının yapılması amacıyla, faaliyetlerini yürütmektedir”* (TRT Arşiv Dairesi Başkanlığı, 2020).

TRT Arşivi’nde görsel ve işitsel arşiv alanında, 1964 yılından günümüze kadar her boyutta filmler, ses kasetleri, videokasetler, plaklar, dijital ortamdaki görüntü ve sesler vb. arşiv malzemesi bulunmaktadır. Fakat teknolojik gelişmelerin henüz yeteri kadar medya dünyasında sağlanamadığı, gerekli cihazların olmadığı, manyetik saklama ortamı teknolojilerinin gelişmediği için özellikle TRT’nin ilk yirmi yılını kapsayan 1964 ve 1984 yılları arasında arşivlenen materyal oldukça azdır. Arşivlenen malzemeler arasında; 1980 yılından önce arşivleme yapmak için yeterli teknoloji olmadığından; özellikle canlı yayınlar bulunmamakta, sadece prodüksiyonu yapılmış yayınlar bulunmaktadır. Arşivleme alanında TRT’de 1984 yılından sonraysa manyetik saklama ortamının oluşumuna bağlı olarak gelişim yaşanmıştır.

TRT’de 2000 yılından önce merkezi bir TRT arşivi bulunmamaktadır. Her birimin kendi içinde oluşum gösterdiği ve buna göre her birimin kendi içinde çalışma politikasına göre bir arşiv politikası belirlediği birim arşivleri görülmektedir. Birim arşivlerinde,

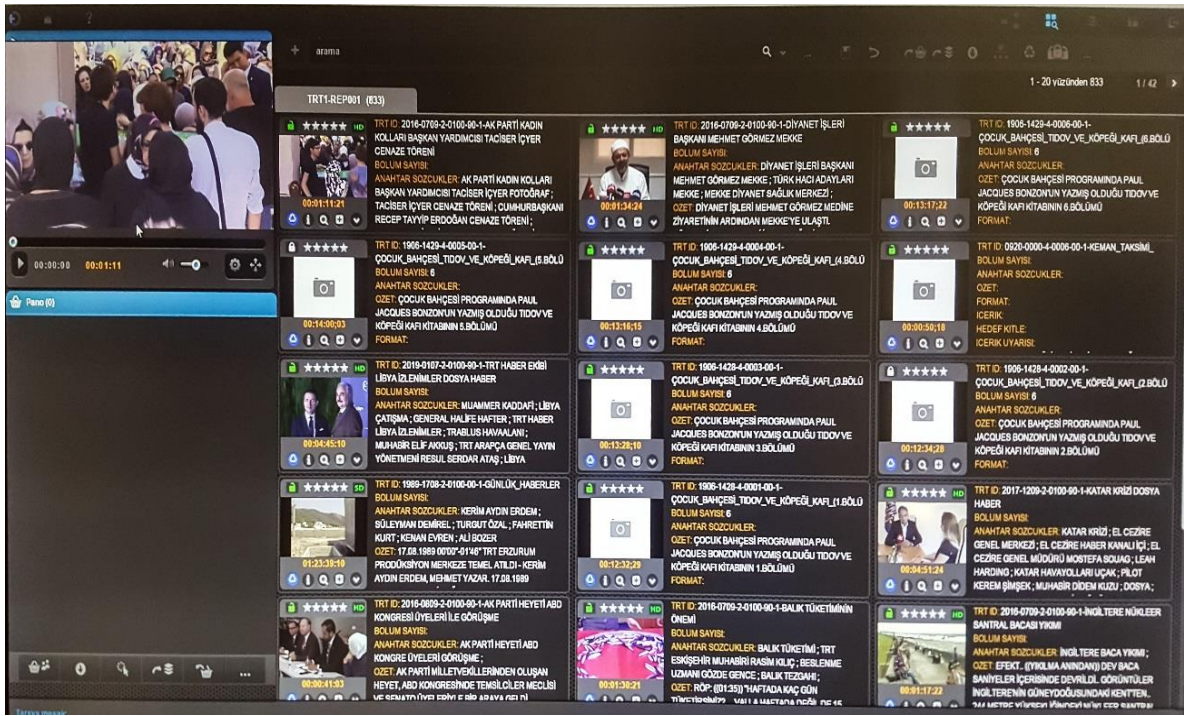
birimlerde üretilen her arşiv materyali için arşiv formuna o arşiv malzemesini tanımlayan veriler girilerek arşiv malzemelerinin tasnifi, düzeni, kataloglaması, gerekli arşiv malzemesine restorasyon işlemi uygulanarak malzemenin koruma altına alınmasını sağlayarak erişime açılmaktaydı. Ayrıca her birimde gelişen teknoloji ile değişen arşiv materyalleri ve bunları çalıştırmak için kullanılan cihazların da değişmesinden dolayı en son çıkan görsel ve işitsel arşiv materyaline aktarımı yapılarak arşiv ve arşiv malzemeleri koruma altına alınıyordu. Ancak bu politika yerini 2000 yılından itibaren sayısal arşiv projesine bırakmıştır.

TRT’de 2000 yılında Arşiv Dairesi Başkanlığı kurulmuş ve kurum arşivi oluşturulmuştur. Bu başkanlık özellikle gelişen teknolojilere uyum sağlamak ve arşiv materyallerini korumak, yedeklemek ve kolay erişimi sağlamak için arşiv materyallerinin sayısallaştırılması için sayısal arşiv projesini (SAS – Sayısal Arşiv Sistemi) oluşturmak ve gerçekleştirmeyi amaçlamıştır. Ayrıca kurumun tüm birimlerine ve arşivin bütününe uygulanacak bir arşiv politikası geliştirmek, kurumun bütününde standart bir arşiv yapısı oluşturmak ve tüm arşiv materyallerini tek çatı altında toplamak amacıyla kurulmuştur.

Sayısal arşiv projesi 2004 yılında satın alınan yazılım ile gerçekleştirilmeye başlanmıştır. Bu proje arşiv materyalleri için meta veri girme, arşiv malzemelerini sayısallaştırarak arşiv materyalini hem sadece koruma hem de meta verileri tanımlı bir şekilde koruma amacını gerçekleştirmeye başlamıştır. Bu proje gerçekleştirilmeye başlandıktan sonra, veri aktarımı 2008 yılında tamamlanarak sistem kurum içerisinde erişime açılmıştır.

TRT Arşiv Dairesi Başkanlığı kurulduğundan beri, meta veri girme, meta veri şeması oluşturma ve sayısallaştırma politikasına göre işleyişini sürdürmektedir. Bu politikalarda öncelikle materyalin kendisini koruma ve materyali meta verileri ile korumayı amaçlamaktadır. TRT Arşivi’nde oluşturulan meta veri şemalarında TRT’nin

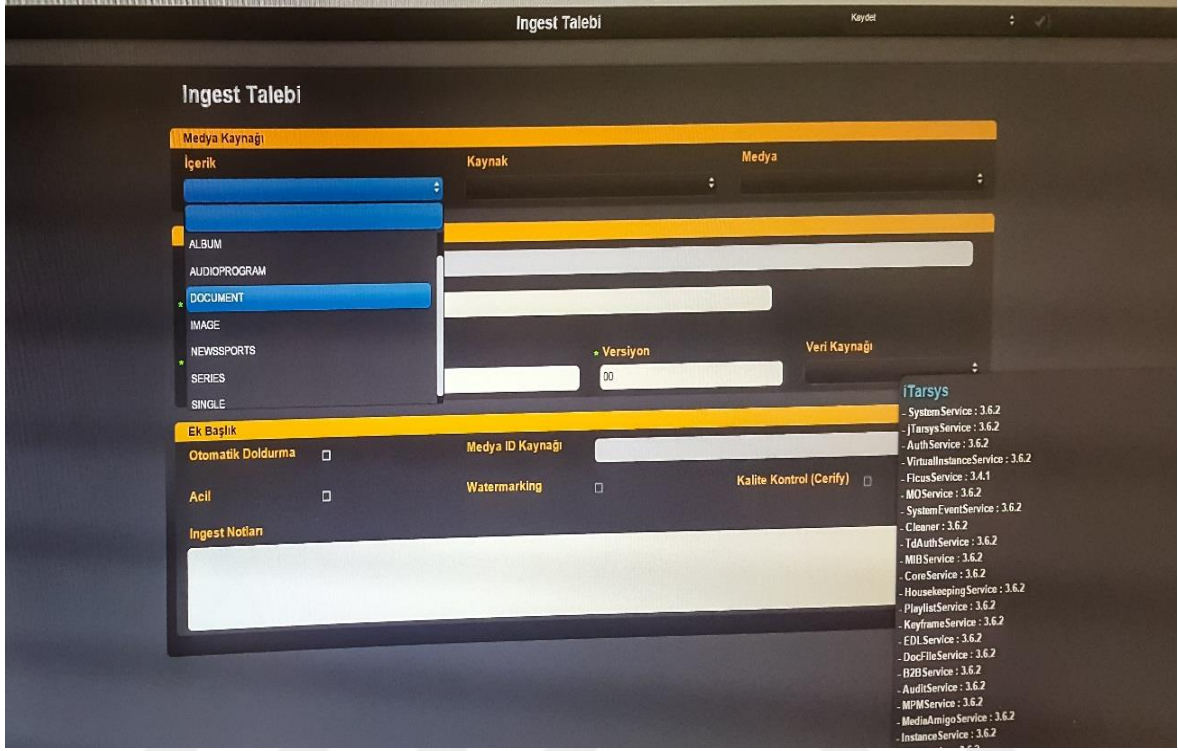
arşiv görüntülerine ve yayın politikasına göre yayın hakkı, hedef kitle, amaç, görüntü türü (haber görüntüsü, dizi, program, belgesel vb.), prodüktör, editör, kameraman, anahtar kelimeler gibi veriler yer almaktadır. TRT Arşivi'nde Birimlerden gönderilen arşiv malzemelerinin yaklaşık 14 yıldır standart şekilde oluşturulan sisteme göre tasnifi yapılmaktadır. TRT'de televizyon arşivciliği alanında geliştirilen EBUCore standardı kullanılmaktadır.

Resim 22: TEDIAL Yazılımı Üzerinde İçerik Tanımlaması Yapılmış Görüntülerin Örneği

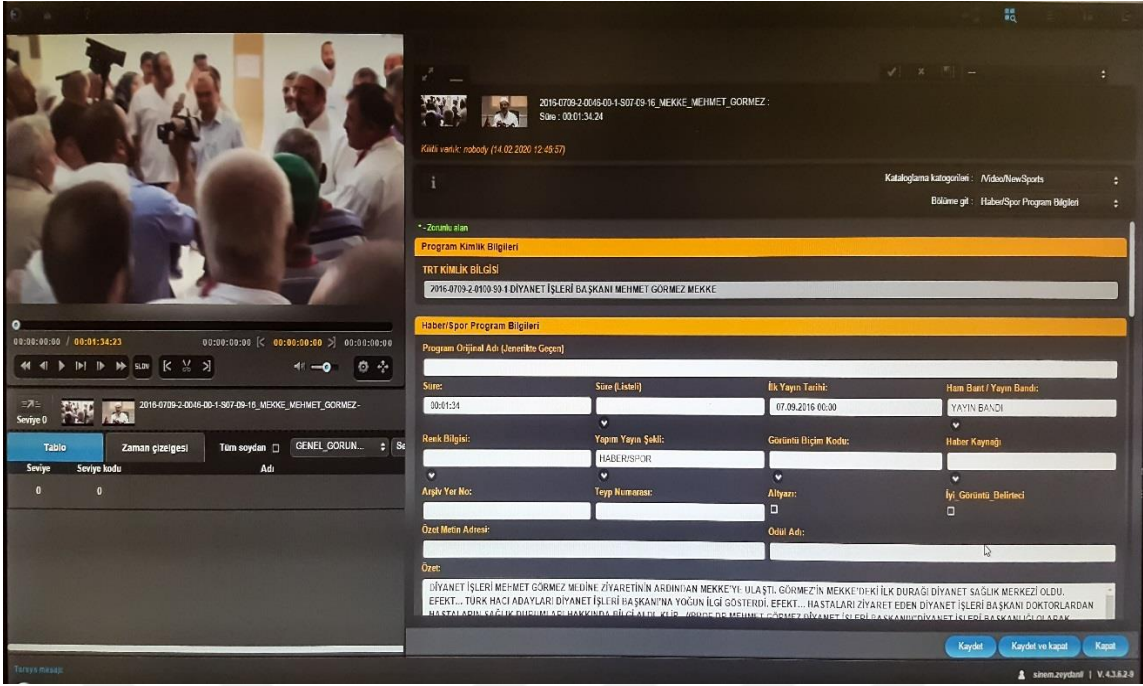
TRT'de farklı kanallarda farklı arşiv yazılımları kullanılmaktadır. TBMM TV Arşivi'nde de YASAVİZYON uygulamasında kullanılan ISOFT yazılımı TRT'de sadece yapım yayın sistemi, haber ve spor kanalında kullanılmaktadır. TRT Arşiv Dairesi Başkanlığı'nda ise 2011 yılından önce iki yazılım kullanılmış, 2011 yılından beri TEDIAL yazılım platformu kullanılmaktadır. Günümüze kadar TRT'de mevcut yaklaşık 100.000 saatlik süreyi kapsayan görüntülerin sayısallaştırılması yapılmıştır.

TRT Arşivi'nde TEDIAL yazılımı üzerinde arşivlenecek materyalin içerik tanımlamasına Identification Number (ID – kimlik numarası) yani TRT Kimlik Bilgileri oluşturularak başlanıyor.

Resim 23: TRT TEDIAL Yazılımı Üzerinde TRT Kimlik Bilgisi ID Kodu Oluşturma Bölümü

ID numarası yani TRT Kimlik Numarası o materyale yönelik; program adı, medya türü, görüntünün hangi kanaldan geldiği yani kaynağı, proje numarası, bölüm numarası, veri kaynağı gibi bilgiler girilerek oluşturulmaktadır. Bu numaralar her görüntü için tanımlanmış kodlar aracılığıyla o materyale özgü bir tane oluşturulmaktadır. Bu numara, bir programa ait tüm bilgilerin kodlanmasını ve kaydedilmesini sağlamaktadır.

Resim 24: TEDIAL Yazılımı İçerik Tanımlama Örneği

TRT Kimlik Numarası oluşturulduktan sonra içerik tanımlamasına program adı, süresi, görüntünün ilk yayın tarihi, yapım yayın şekli, yönetmeni, yapımcısı, kameramanı, yapım tarihi, yapım şekli (kurum içi mi, satın alma yoluyla kurum dışından mı olduğu), yapımcı ünite, yapımın yerli ya da yabancı olduğu bilgisi, organizasyon türü, görüntüyü tanımlayan anahtar kelimeler, çekilen mekân bilgileri gibi meta veriler girilerek devam edilmektedir. Bu bilgiler bir görüntünün tamamını kapsayacak şekilde girilmektedir.

Ayrıca bütün halindeki görüntülerin her birinin içerdiği görüntüler kareler halinde küçük sahne kliplere ayrılarak, alt veri olarak içerik tanımlaması yapılmaktadır. Bu klipler bütün halindeki görüntülerin altında arşivlenmektedir. Bu şekilde bir görüntüye onu tanımlayan verilerin çoğalarak erişimin kolaylaşmasının ve çoklu erişim ortamı sağlanmasının yanında, yeni oluşturulacak görüntülerde o parçalardan, yeni bir çekim yapılmadan, TRT kanalları tarafından tekrar yararlanılması ve onların kullanımı sağlanmaktadır.

TRT Arşivi'nde sayısal ortamda video, ses, fotoğraf, metin dosyaları ses ve görüntü kalitesi uygun içerik tanımlaması yapılmış olarak arşivlenmekte, bu materyallere arama yapılarak erişim sağlanabilmekte, farklı formatlarda materyaller ile kurgusu yapılacak şekilde kullanılabilir.

Kurumun her biriminden ve her kanalından Arşiv Dairesi Başkanlığı'na arşiv malzemesi gelmeye devam etmektedir. TRT 1 Kanalı'ndan kasetler gelmekte, diğer kanallardan hard diskler halinde teslim edilmekte ya da dijital ortamdan entegrasyonu sağlanarak arşive gönderilmektedir.

TRT Arşivi'nde en çok önem verilen konulardan birisi de yedeklemedir. TRT'de üretilen WAV, MP3 gibi formatlarda her türlü ses dosyası, MXF, MPEG videolar, JPEG, TIFF, Graphics Interchange Format (GIF – Grafik Değişim Formatı) gibi formatlarda fotoğraflar, PDF formatı gibi metin dosyalarının arşiv malzemelerinin yedeklemesi yapılmaktadır. Yedekleme yapılırken arşiv materyalini en yüksek çözünürlükte saklamak amaçlanmaktadır.

Sistemde saklanacak ve yedeklenecek olan materyallerin Edius, Avid Interplay, FinalCut gibi medya programlarında kullanılabilmesi için, tüm uygulamalarda açılabilir MXF, MPEG standartlarında olması desteklenmektedir.

TRT arşivinden farklı araçlar kullanarak yedekleme yapılmaktadır. Gerek sayısal ortama aktarılan gerekse sayısal ortamda üretilen arşiv malzemeleri 3 kopyaya kadar 3 türde yedeklenmektedir. Bunlar;

Online yedekleme; hemen erişim sağlanarak bilgisayara indirilebilen, her an kullanıma hazır görüntüler (Arşiv yazılımı üzerinde oluşturulan arşiv sistemleri).

Nearline yedekleme; kolay erişim sağlanmaktadır. Genelde sunucular üzerine yedeklenen arşivler.

Offline yedekleme; hali hazırda kullanılmamakta gerektiğinde erişim sağlanmaktadır. TEYB Kütüphanesi / LTO buna örnektir.

Ayrı ayrı yedekleme yapan bu cihazların yedeklemesi birbirinden bağımsız yapılmaktadır. Yani herhangi bir aksaklık ya da arıza durumunda bir sistemde meydana gelen aksamalar diğer yedekleme sistemlerini etkilememektedir. Böylece sistem çalışmaya devam etmektedir.

TRT Arşivi'nde tüm sistem bileşenleri 365 gün kesintisiz olarak çalışmaktadır. Sistemin zarar görmemesi için sistem elemanlarının bulunduğu yer uygun sıcaklık ve nem değerlerine sahip iklimlendirme sisteminin bulunduğu ortamlarda yer almaktadır.

TRT Arşivi'nde günümüzde yaygın olarak kullanıma geçen ve medya arşiv yazılımları tarafından da tercih edilen yedekleme türlerinden “bulut depolama” arşiv tarafından tercih edilmediği için kullanılmamaktadır. Bunun nedenleri arasında arşiv birimi tarafından, verilerin çok büyük boyutta olması ve satın alma yoluyla elde edilen bulut depolama sisteminin güvenlik açısından güvenilir olmadığı gösterilmektedir. Ancak gelişen teknolojilere ve veri kaybının yaşanmaması için TRT Arşiv Dairesi Başkanlığının yakın zamanda gerçekleştirmek istediği projeler arasında arşiv bünyesinde arşiv tarafından bir bulut depolama sistemini oluşturmak da yer almaktadır.

TRT Arşivinden kullanıcılar;

Başka kanallardan görsel ve işitsel materyaller almak,

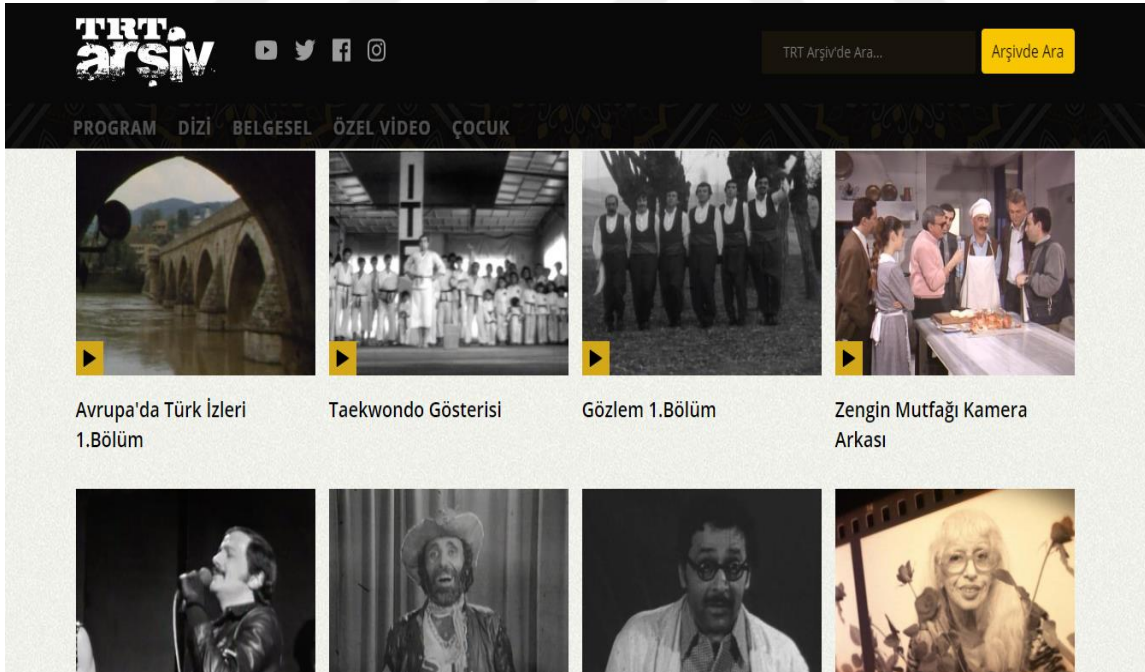
Kurum içinde daha önce yayın konusuyla ilgili görüntüleri aramak için,

Yayına program hazırlayan planlamacılar tarafından mevcut programların araştırılması için,

Dışarıdan gelen kanallara satış yaparken tüm yayın türlerini arayarak aynı platform üzerinden izlenmesini sağlayarak satışını gerçekleştirmek için, Tüm görsel işitsel materyallere kolay ve hızlı erişim sağlayabilmek için

kurum içinde yararlanmaktadır.

TRT’de ilk yayınların arşivinin bir kısmı TRT Arşiv sitesi üzerinden de izleyicilerin erişimine açılmıştır. Burada kullanıcılar basit arama yaparak ya da program, dizi, belgesel, özel video ve çocuk olmak üzere beş temel gruba ayrılmış görüntü türleri arasından izleyeceği videoya erişebilmektedir. TRT’nin tüm arşivi yansıtılmasa da TRT Arşiv sitesinde eskiye yönelik gerek siyah beyaz, gerek renkli yayınlanmış birçok arşiv malzemesini Youtube aracılığıyla kullanıcıların izlemesine olanak sağlamaktadır.

Resim 25: TRT Arşivi İnternet Sayfası Erişime Açılan Görüntü Örnekleri

1994 yılında TBMM TV kurulmadan önce, TBMM'nin Genel Kurul yayıncılığı TRT tarafından yapılmaktaydı. Bu nedenle 1994'ten önceki Genel Kurul'a ait görüntüler TRT Arşivi'nde bulunmaktadır. TBMM TV kurulduktan sonra da Genel Kurul yayınları belirli saat ve günlerde yine TRT aracılığıyla yayınlanmaktadır. Dolayısıyla TBMM Genel Kurul'una ait yapılan yayınların belirli saatleri TRT Arşivi'nde de yer almaktadır. 1994'ten sonra TBMM TV'deki yayınların tamamı TBMM TV Arşivi tarafından arşivlenmektedir.

TRT'de günümüzde tarihi ve güncel arşiv malzemeleri bulunmaktadır. Gerek kurum içinde sistem üzerinden gerek diğer televizyon kanallarından ya da kurum dışı kullanıcıları tarafından ücreti karşılığında talep edildiğinde arşivden yararlanılabilmektedir.

4. DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

MECLİS TELEVİZYONLARI

4.1. Meclis Televizyonları

Ülkelerin yönetiminin ve düzeninin sağlanabilmesi için tüm halkın zorunlu olarak uyacağı kuralların oluşturulması gerekir. Bu görev gerek parlamenter yönetim sistemlerinde gerek yarı başkanlık ve başkanlık sistemlerinde “meclis” tarafından yerine getirilmektedir.

Meclisler, genellikle halk tarafından seçilen halkı temsil eden kişilerden oluşmaktadır. Seçilen meclis üyeleri halkı temsil ederek kurdukları komisyonlarla, çağın ve ülkenin gereksinimlerine göre yeni yasa oluşumunu sağlamak, yürürlükte olan yasayı değiştirmek ya da kaldırmakla sorumludur. Halk adına mecliste yerine getirilen bu görevleri, görüşülen konuları tarafsız bir şekilde halka yansıtmak için meclis televizyonları kurulmuştur. Böylece halk tarafından meclisin çalıştığı dönemlerde, yapılan görüşmeleri ve oylamaları görebilmektedir.

Günümüzde yaşanan teknolojik gelişmelerle bu hizmet televizyon yayınının yanında İnternet ortamından verilmektedir. İnternet ortamında yapılan görüşmelerin yazılı metin halinde tutanakları ve genellikle hem canlı hem de sunmuş olduğu arşiv hizmetiyle geriye dönük video görüntüleri izlenebilmektedir.

4.2. Dünyadaki Örnekleriyle Meclis Televizyonları

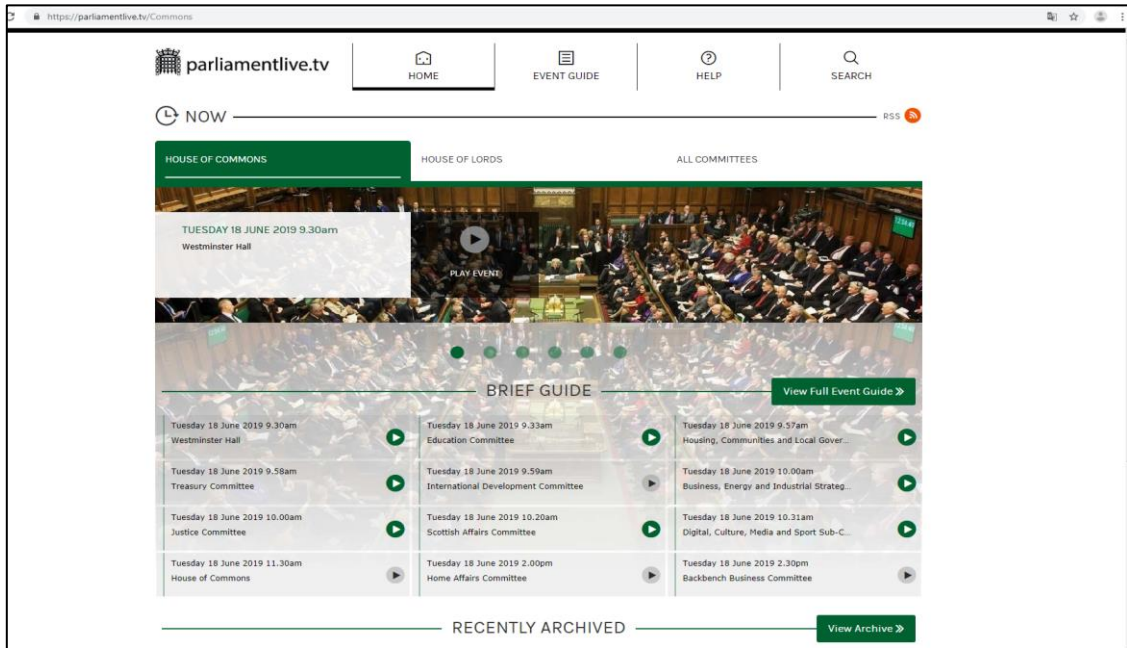
Burada Türkiye dışında, yönetim organları arasında meclisin yer aldığı, batıda yer alan gelişmiş dört ülkenin meclis televizyonları ve bu televizyonların vermiş olduğu hizmetler ele alınmaktadır. Bu kapsamda başkanlık sistemiyle yönetilen Amerika Birleşik

Devletleri, yarı başkanlık sistemiyle yönetilen Fransa, parlamenter sistemle yönetilen İngiltere ve Almanya örnek olarak seçilmiştir. Bu ülkelerin yönetim sistemleri birbirinden farklı da olsa, meclis televizyonu ve televizyon arşivciliği açısından kamuoyuna benzer hizmetler sunmaktadır.

4.2.1. İngiltere

İngiltere’de parlamento İngiliz Hükümeti’nin faaliyetlerini incelemektedir. Bunun dışında yasama yetkisini kullanarak yeni yasalar oluşturma, devlet adına vergi kanunları oluşturma, ülkeye ait güncel olayları tartışmak gibi görevler üstlenmektedir. Parlamentosunun çalışmasında Avam Kamarası (House of Commons) ve Lordlar Kamarası (House of Lords) önemli bir rol üstlenmektedir.

İngiltere’de parlamentoda gerçekleştirilen birleşimler İngiltere Parlamentosu’nun yayın organı olan “Parliamentlive.tv” tarafından yayınlanmaktadır. Burada Avam Kamarası, Lordlar Kamarası ve tüm komitelerin birleşimleri ayrı ayrı yansıtılmaktadır.

Resim 26: Paliamentlive TV (Parliament TV, 2019).

Birleşimler Internet ortamında canlı olarak yayınlandığı gibi, kanalın sunduğu arşivden de geriye dönük olarak 4 Aralık 2007'ye kadar yayınlara erişim sağlanmaktadır. Kullanıcılar tarafından arşivde bulunan videoların indirilmesine izin verilmektedir. “Parliamentlive.tv” üzerinden kullanıcılar video görüntünün bütünü indirilebileceği gibi, talep edilen zaman aralığı ya da konuşmacıya göre video görüntünün istenen yerlerini indirmeye de izin vermektedir. Tüm görüntüler, MPEG-4 formatında indirilmektedir. Bunun için kullanıcıların e-mail adreslerini tanımlamaları yeterli olmaktadır.

Ayrıca kullanıcıların “Parliamentlive.tv” arşivinden kısa sürede, görüntülenmek veya indirilmek istenen videoya, hızlı ve kolay şekilde erişim sağlayabilmesi için; anahtar kelime, meclis üyesinin adının girilebildiği, ait olduğu meclis ya da komitenin seçilebildiği, tarih sınırlandırmasının yapılabildiği arama motoru oluşturulmuştur.

https://www.parliamentlive.tv/Search

parliamentlive.tv | HOME | EVENT GUIDE | HELP | SEARCH

Q SEARCH RSS

Search applies to all proceedings from 4 December 2007

1. KEYWORD 2. MEMBER 3. HOUSE 4. BUSINESS

5. START DATE 6. END DATE

18/05/2019 18/06/2019

SEARCH >

[UKParliament Site](#) [A-Z index](#) [Glossary](#) [Contact us](#) [Freedom of Information](#) [Jobs](#) [Using this website](#) [Copyright](#)

Resim 27: Parliament TV Arama Motoru (Parliament TV Search, 2019).

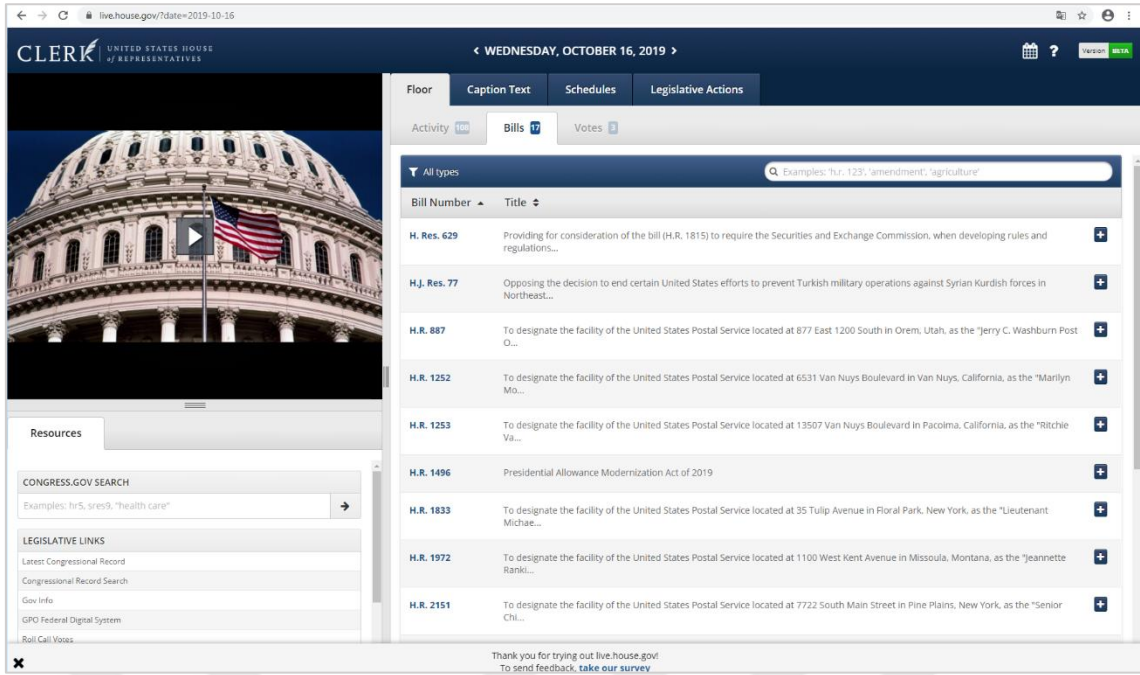
Arşivleme yapılırken tüm birleşim ve oturumlarda yapılan konuşmaların konusu, konuşan kişinin adı, sorulan sorular, verilen cevaplar, konuştuğu zaman aralığı gibi meta verilerin yer aldığı indeks oluşturulmuştur.

Bu televizyon kanalından, tüm kullanıcıların Internet üzerinden, 4 Aralık 2007 tarihine kadar kolaylıkla aradığı videoyu bulabileceği, izleyebileceği ve gerekirse indirebileceği gelişmiş bir televizyon ve televizyon arşivi hizmeti verilmektedir.

4.2.2. Amerika Birleşik Devletleri (ABD)

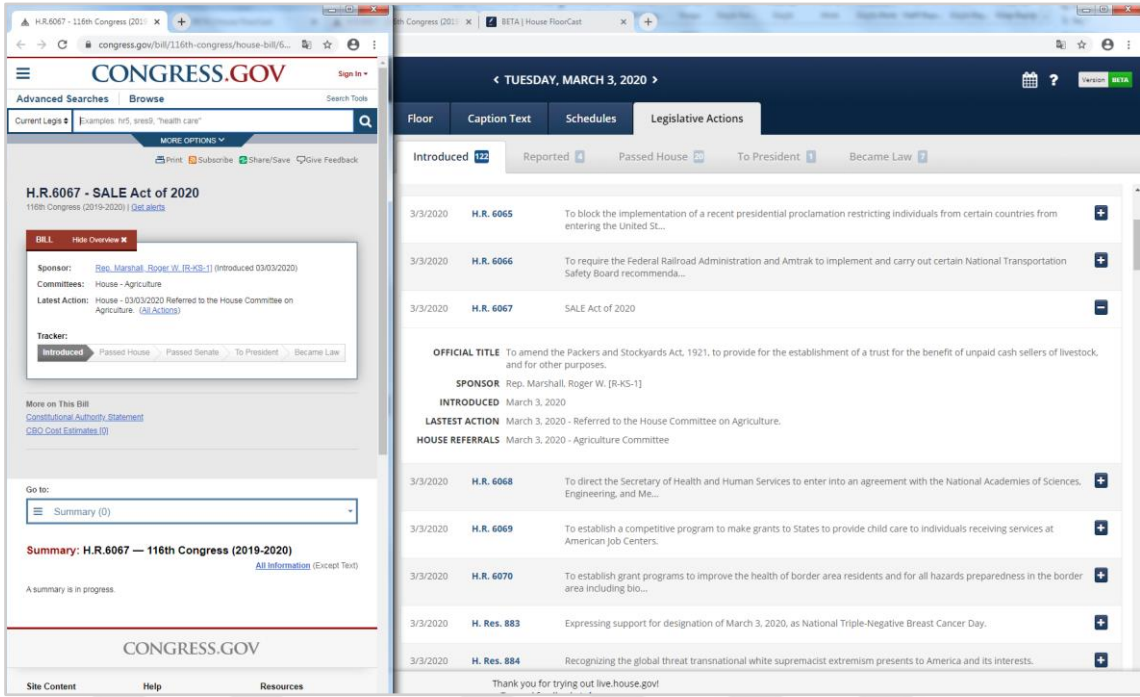
ABD’de Temsilciler Meclisi (United States House of Representatives) ve Senato (United States Senate) olmak üzere iki yasama organı bulunmaktadır. Alt meclis olarak görev yapan Temsilciler Meclisi’nde eyaletlerde halk tarafından seçilerek gelen 435 üye, üst meclis olarak görülen Senato’da ise 50 eyaletin her birinden seçilen 2’şer kişi ile 100 üye bulunmaktadır. Bu iki meclis farklı yapıda ve işleyiştir. Bu nedenle ikisinin de ayrı ayrı yayın organı bulunmaktadır; ama Libraray of Congress (LC – Kongre Kütüphanesi) bağlı hizmet veren “www.congress.gov” adresi üzerinden iki meclis için de video arşiv ve tutanak hizmetlerini vermektedir. Kullanıcılar için oldukça gelişmiş ve çoklu erişim ortamı sunmaktadır. Güncel ve geçmişe yönelik video görüntülere kullanıcıların erişimini ve yararlanmasını sağlamaktadır.

4.2.2.1. Temsilciler Meclisi (United States House Of Representatives)

Resim 28: ABD Temsilciler Meclisi Televizyonu (ABD Temsilciler Meclisi Televizyonu, 2019).

ABD Temsilciler Meclisi ABD’de iki yasama organından alt meclisi oluşturmaktadır. “Toplam sandalye sayısı 435 olan Temsilciler Meclisi, her iki yılda bir yapılan seçimlerle yenilenir. Temsilciler Meclisi’nin üyeleri federal halkı temsil eder. Her eyaletten seçilen üyelerin sayısı o eyaletin nüfusuna bağlıdır. Her on yılda bir yapılan nüfus sayımına göre eyaletlerin Temsilciler Meclisi’ne yolladıkları üye sayısı değişebilmektedir” (ABD Temsilciler Meclisi, 2019).

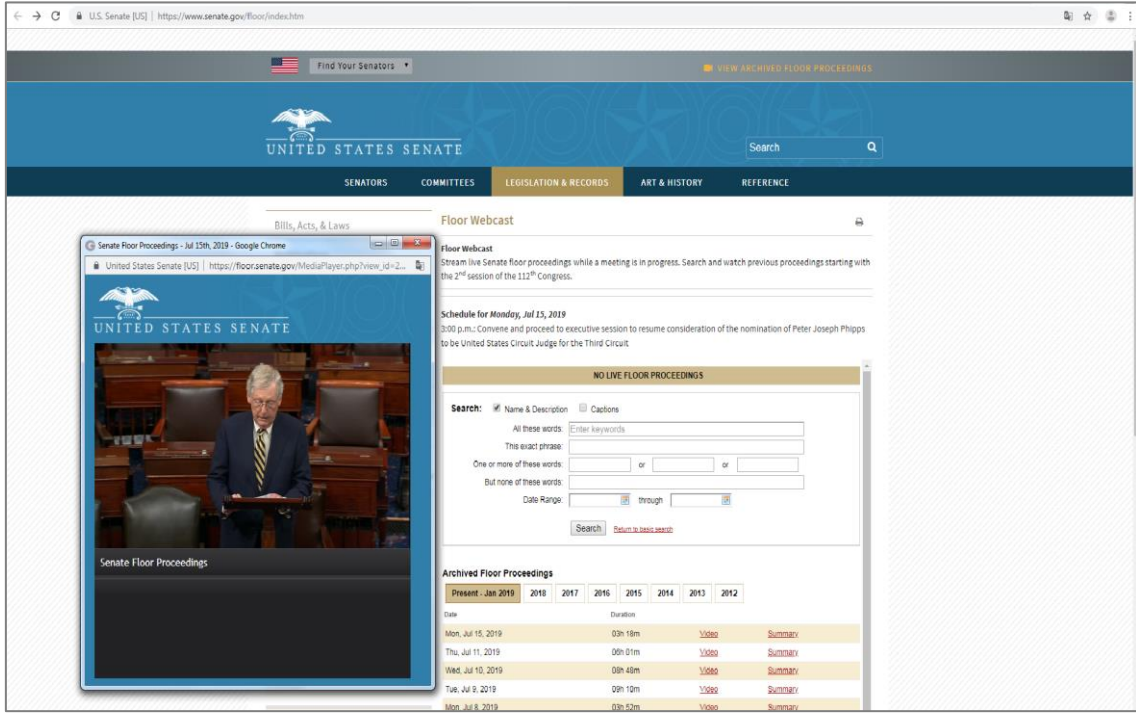

Resim 29: ABD Temsilciler Meclisi Televizyonu Arama Motoru ve Günlük Veri Girilmiş Görüntü Listesi (ABD Temsilciler Meclisi Televizyonu, 2019).

Temsilciler Meclisi yaptığı görüşmeleri “<https://live.house.gov/>” adresinden yayınlamaktadır. Birleşimler canlı yayından ya da geçmişe dönük olarak izlenebilmektedir. Geçmişe dönük birleşimlerin video görüntülerine ve tutanaklarına takvim kısmından erişim sağlanmaktadır. Aynı zamanda aynı tarihte yapılan görüşmelerle ilgili tutanaklar, yapılan görüşmelerin başlıkları, konuşulan konu ve zaman aralığı, oylamalar, video görüntünün yanında indeks halinde sunulmaktadır. Başlıkların yanında yer alan link olarak verilen kodlara tıkladığında LC’ye bağlı mevzuat kütüphanesi olan www.congress.gov adresine bağlanmaktadır. Buradan Temsilciler Meclisi’nde alınan kararların ve kararlarla ilgili mevzuatın detayına ve tam metnine erişim sağlanmaktadır. Temsilciler Meclisi video arşivine bu sayfa üzerinden de bağlantı sağlanmaktadır.

4.2.2.2. Senato (United States Senate)

Senato üst meclis olarak, kendisine özgü birkaç tavsiye ve onay yetkisine sahiptir; bunlar arasında anlaşmaların onaylanması ve Bakanlar Kurulu sekreterlerinin, yüksek mahkeme üyelerinin, federal hakimlerin, diğer federal yürütme görevlilerinin, tüm amirallerin, düzenleyici yetkilere sahip görevlilerin, elçilerin ve diğer federal üniformalı görevlilerin onaylanması yer almaktadır (ABD Senatosu, 2019).

Resim 30: ABD Senatosu Televizyonu (ABD Senatosu Televizyonu, 2019).

Senato bu görevlerini yerine getirirken genel kurul görüntülerini elektronik ortamdan kullanıcılara sunmaktadır. Bu açıdan elektronik ortamda gelişmiş bir hizmet sunmaktadır. Kullanıcılar canlı olarak ve geçmişe dönük 2012 yılına kadar televizyon arşivinden Senato'nun yapmış olduğu toplantıları izleyebilmektedir.

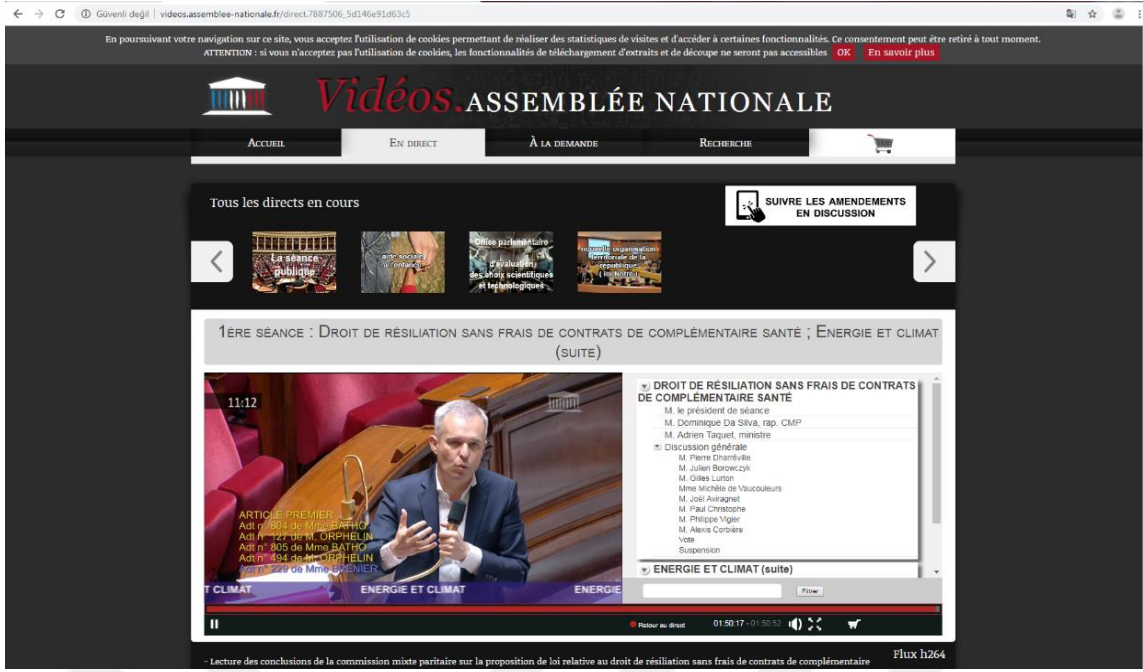
Arşivden geçmişe dönük video görüntülere, basit arama yapılarak erişilebileceği gibi gelen sonuçları özele indirmek için gelişmiş arama da yapılarak erişim sağlanabilmektedir. Arşivde senatonun görüntülerinin yanında yapılan genel kurulun yazılı özetini sunan tutanak da bulunmaktadır. Özetle yer alan link halindeki numaralar

konuşma ile ilgili ayrıntıları ve ilgili olduğu mevzuatın görüntülenmesini sağlamaktadır. İlgili mevzuata yönlendirirken Temsilciler Meclisi'nde olduğu gibi bu hizmetini www.congress.gov adresi üzerinden gerçekleştirmektedir. Alınan kararların tam metinleri tutanak olarak bu adres üzerinden erişim sağlamaktadır.

4.2.3. Fransa

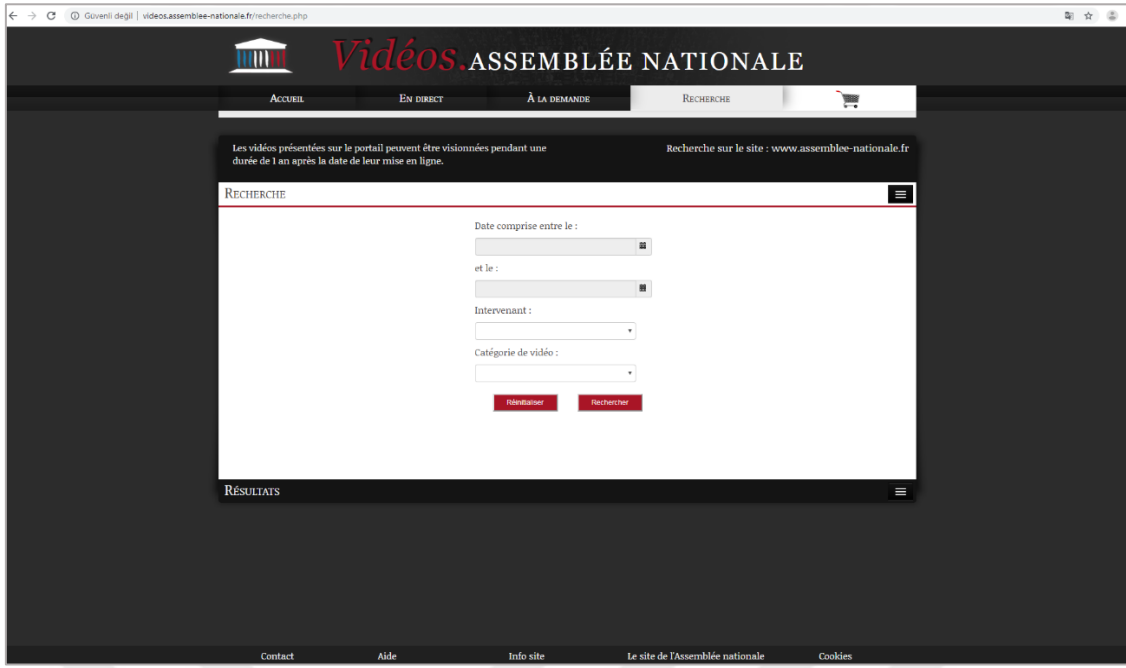
Fransa Ulusal Meclisi (Assemblée Nationale), Fransa Senatosu ile beraber Fransa'nın yasama gücü olan Fransa Parlamentosu'nu oluşturur. 577 üyeli Ulusal Meclis beş yılda bir yapılan genel seçimle belirlenir. Yasama çalışmalarında, sınırlı bir ağırlığı olan Senato'ya göre daha üstün bir konumdadır (Fransa Ulusal Meclisi, 2019).

Fransa Ulusal Meclisi bir video portalı üzerinden gelişmiş, erişimi ve kullanımı kolay, hızlı, televizyon ve televizyon arşiv hizmeti sunmaktadır. Canlı olarak Genel Kurul görüntülerini izleme olanağı sunmasının yanında, tüm kullanıcılara 2007 yılına kadar Genel Kurul görüntülerinin arşivini sunmaktadır. Bunun yanında Genel Kurul'da Fransız Hükümeti'ne yönelik sorular, komisyon toplantıları, meclis başkanının yer aldığı toplantılar, haberler, Fransız Ulusal Meclisi ve tarihi ile ilgili belgeler, haber görüntüleri ve bu kategoriye girmeyen görüntülerinse diğer seçeneği ile adlandırılmış olarak bölümlere ayrılmıştır. Video görüntülerin listelenmesi için iki seçenek sunulmuştur. Bunlar; tarihsel olarak yeniden eskiye doğru ve konu başlıklarıdır.

Resim 31: Fransa Ulusal Meclisi Televizyonu (Fransa Ulusal Meclisi Televizyonu, 2019).

Hiçbir ücret ödmeden ve üye olmadan tüm kullanıcılara videolar açıktır. Video görüntüleri online ortamda izleme olanağı sunmaktadır. Bunun dışında, video görüntünün hemen yanında yer alan portalda genel kurulda görüşülen konular ve kanun maddeleri linkler halinde indekslenmiştir. Herhangi bir linke gidildiğinde kullanıcıları doğrudan videoda görüşülen o maddenin ve konunun bulunduğu bölüme yönlendirmektedir.

Resim 32: Fransa Ulusal Meclisi Televizyon Arşivi Arama Motoru (Fransa Ulusal Meclisi Televizyonu, 2019).

Ayrıca kullanıcıların bu bölümlerden değil doğrudan erişimini sağlayabilmeleri için arama motoru oluşturulmuştur. Bu arama motorunda istenen görüntünün tarih aralığı, videodaki konuşmacının adı, video kategorisi (başkan, genel kurul, haber, bilgi, tarihçe, sorular gibi kategoriler) seçenekleri kullanılarak aranan videoya doğrudan, kolay ve hızlı bir şekilde erişim mümkün kılınmıştır. Arşiv üzerinden videoların bütünü ya da indekste yer alan bölümlerin indirilebilmesine izin verilmektedir. Bunun içinse kullanıcıların sadece üye olması istenmektedir.

4.2.4. Almanya

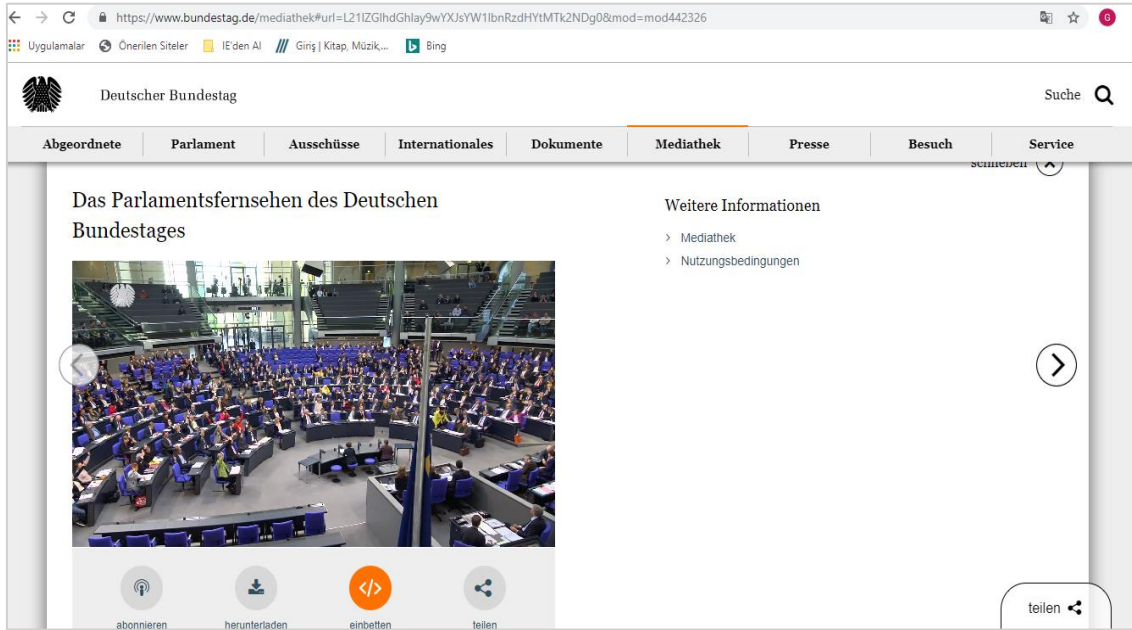
Almanya'nın siyasi yapısı federasyondur. Federatif yapıyı oluşturan 16 eyaletin (Bundesländer) kendi Başbakanları, Parlamentoları ve anayasaları bulunmaktadır. Federal hükümet ile parlamento temel yasaları çıkarmakta ve ekonomi politikasını belirlemektedir. Eğitim ve kültür konuları ise eyaletlerin uhdesine bırakılmıştır. Federal

parlamento doğrudan seçimlerle göreve gelen Federal Meclis (Bundestag) ve eyalet hükümetlerinin temsilcilerinden oluşan Eyaletler Meclisi'nden (Bundesrat) meydana gelmektedir (Dışişleri Bakanlığı Almanya Federal Cumhuriyeti, 2019).

Almanya'nın devlet yönetimini sağlayan bu iki meclis görevleri gereğince yaptığı hizmetleri elektronik ortamdan farklı kanallar aracılığıyla gerek canlı olarak gerek televizyon arşivinden yayınlamaktadır.

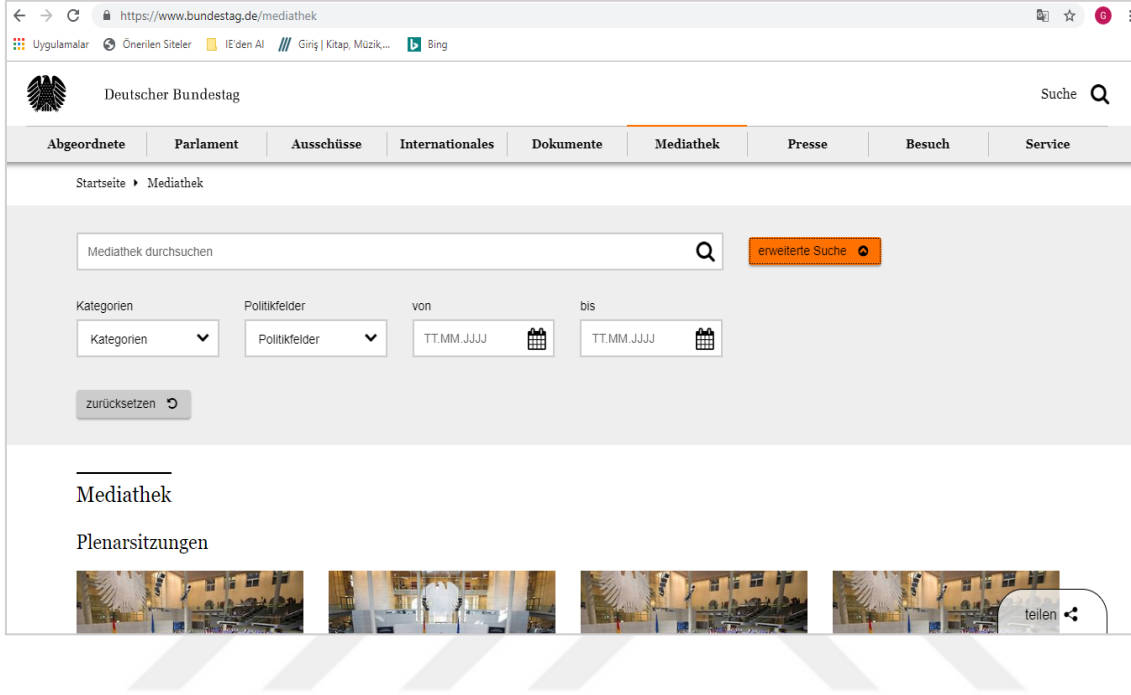
4.2.4.1. Almanya Federal Meclisi (Deutscher Bundestag)

Alman Federal Meclisi, 1949'da Almanya Federal Cumhuriyeti'nin kuruluşundan beri varlığını devam ettirmektedir. Federal Meclisi'nin milletvekilleri dört yılda bir yapılan seçimlerle halk tarafından seçilmektedir. 709 milletvekili tarafından devletin mevzuatı oluşturulmakta ya da değiştirilmekte; ayrıca hükümet çalışmalarının da kontrolü sağlanmaktadır.

Resim 33: Alman Federal Meclisi Televizyon Arşivi (Alman Federal Meclisi Mediathek,2019).

Bu meclis tarafından, eski federal başkenti Bonn'un 1999'da Berlin'e taşınmasıyla, meclisin yayın organı olan "Deutscher Bundestag TV" kurulmuştur. Burada genel kurul görüntüleri, komisyon toplantıları, özel toplantılar kesintisiz ve canlı olarak tüm halka açık yayınlanmaktadır.

Resim 34: Alman Federal Meclisi Televizyon Arşivi Arama Motoru (Alman Federal Meclisi Mediathek, 2019).

2009 yılının ekim ayından beri meclis tarafından çıkarılan yasayla geriye dönük tüm video görüntülerin, elektronik ortamda tüm kullanıcılara açık olan meclis televizyon arşivi "Mediathek (Medya Kitaplığı/Arşivi)" tarafından yayınlanması sağlanmaktadır.

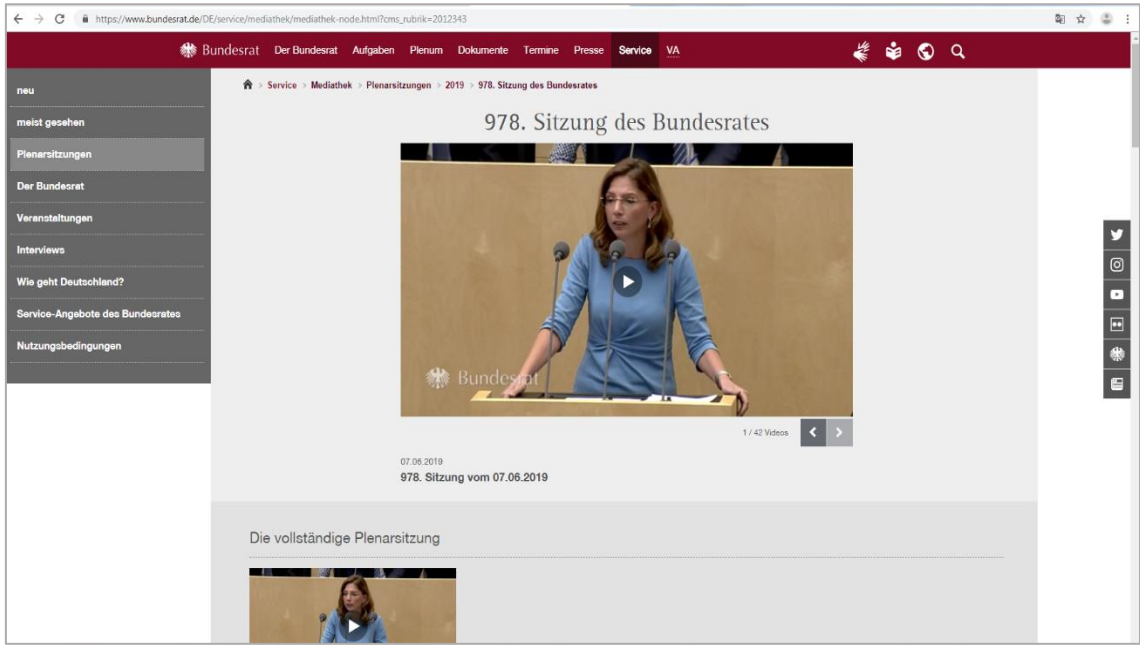
Mediathek'te tüm kullanıcıların arşivde aradığı video doğrudan erişimi sağlaması için basit ve gelişmiş arama yapabileceği arama motoru oluşturulmuştur. Burada kullanıcılar sadece aradığı kişi ya da konu adı gibi bilgiyi girerek arama yapabileceği gibi aradığı video görüntü için gelen sonuçları sınırlandırmak amacıyla gelişmiş arama da yapabilmektedir. Gelişmiş arama yapmak için kullanıcılar genel kurul, komisyon toplantısı, özel faaliyetler, bilimsel forumlar gibi video görüntünün kategorisi; bilim, aile, sağlık, teknolojiye ilişkin politika alanlarını ve aranan tarih aralığını seçebilirler.

Almanya Federal Meclisi Mediathek'te kullanıcılar için gelişmiş hizmet sunmaktadır. Video görüntülerin indeksleri oluşturulmuştur. Görüntüde kimin ya da hangi konunun konuşulduğu, hangi saat aralıklarında konuştuğu, video görüntünün yanında konuşmacıların fotoğrafıyla ve adıyla indekslenen videoda yer aldığı bölümler verilmiştir. Konunun kısa açıklaması, ilgili olduğu madde bilgisi verilmiştir. Aynı zamanda videonun altında link ile tutanağın tam metninin içinde konuşmanın olduğu bölüme yönlendirmektedir. Kullanıcılar için aranan görüntüye ve görüntülerle ilgili bilgiye Internet ortamında hızlı, kolay, çoklu erişim ve oldukça gelişmiş bir hizmet sunulmaktadır.

4.2.4.2. Almanya Federal Konsey (Deutscher Bundesrat)

Bundesrat, Almanya'nın 16 eyaletinin temsil edildiği yasama organıdır. Eyalet hükümetlerince görevlendirilen 69 üyesi yasama sürecine katılmaktadır. Federal hükümet nezdinde eyaletlerin çıkarlarını temsil etmektedir. Her federal yasa Federal Konsey'de görüşülmek zorundadır. Federal yasaların oluşumuna katkıda bulunur. Federal Meclis ile eşit bir yasa koyucu kurum statüsüne sahiptir (Almanya Federal Konseyi, 2019).

Bundesrat'ın genel kurulu 3 haftada bir yapılmaktadır. Genel kurul olduğu zaman kendi kanalında elektronik ortamdan canlı yayın ile yayın yapmaktadır. Bunun yanında Federal Meclis'te olduğu gibi geriye dönük videolar için Mediathek üzerinden televizyon arşivi hizmeti sunmaktadır.

Resim 35: Alman Federal Konseyi Televizyon Arşivi (Almanya Federal Konseyi Mediathek, 2019).

Mediathek üzerinde video görüntülerin sınıflandırılmış şekilde linkleri yer almaktadır. Bunlar; genel kurulun 2013 yılı eylül ayına kadar video görüntüleri, Federal Konsey tanıtım videoları, özel günler, görüşmeler (röportaj, söyleşi, tartışma oturumları vb.), Almanya ile ilgili tanıtım videoları, Federal Konsey'in tanıtım hizmetidir. Buradan kullanıcılar Mediathek üzerindeki tüm videolara kolaylıkla erişim sağlayabilmektedir. Genel kurul görüntülerini bütün olarak sunulmasının yanında, Federal Meclis'in Mediathek'inde olduğu gibi indekslenerek konuşan kişi ya da konuya göre parçalara ayrılmış şekilde de erişim sağlanabilmektedir.

4.3. Türkiye Büyük Millet Meclisi ve TBMM TV

Resim 36: İkinci TBMM Binası Atatürk ve Milletvekilleri

Türkiye Büyük Millet Meclisi (TBMM), 23 Nisan 1920 Cuma günü, Ankara’da açıldı. O günkü koşullar nedeniyle açılışa yalnızca 115 milletvekili katılabildi. İlk Meclis’te toplam 324 milletvekili bulunuyordu. Bunların 232’si Müdafaa-i Hukuk hareketinin ülke genelindeki şubelerinden seçildi; geri kalan 92’si ise İstanbul’da feshedilen Meclis-i Mebusan üyesi idi. Birinci Meclis olağanüstü yetkilerle donatılmış bir kurucu meclis işlev görerek yasama ve yürütme yetkisini kendinde topladı. Açılış günü, en yaşlı üye sıfatıyla Sinop Milletvekili Şerif (Avkan) Bey’ in başkanlığında ilk toplantı yapıldı. Meclis ilk başkan olarak Mustafa Kemal Paşa’yı seçti. Birinci Meclis, Kurtuluş Savaşını zaferle sonuçlandırıp, Türkiye Cumhuriyeti’ni kurdu (TBMM Basın, Yayın ve Halkla İlişkiler Başkanlığı, 2005).

Türkiye Büyük Millet Meclisi Türkiye Cumhuriyeti’nin milli iradesi ile kurulmuş, Türkiye Cumhuriyeti Anayasası tarafından belirtilen yetki ve görevleri yerine getiren Türkiye Cumhuriyeti’nin Anayasası’nın ve kanunların düzenlenmesini sağlayan yasama organını oluşturmaktadır. Bu yasama organı, yasaları kurmuş olduğu komisyonlarda

görüŖüp, Genel Kurul adı altında yaptığı toplantılarla ve oylamalar sonucunda düzenlemektedir.

TBMM bünyesinde kurulmuş olan TBMM TV / Meclis TV ise TBMM’de gerçekleşen Genel Kurul’u ve Grup Toplantıları’nı canlı olarak, bunun dışında TBMM ile ilgili haberleri ve belgeselleri vermekte, tüm vatandaşlar tarafından TRT3 kanalı üzerinden devralınan yayımla belirli saatler arasında ya da TBMM TV İnternet sayfasından devamlı olarak izlenebilmektedir.

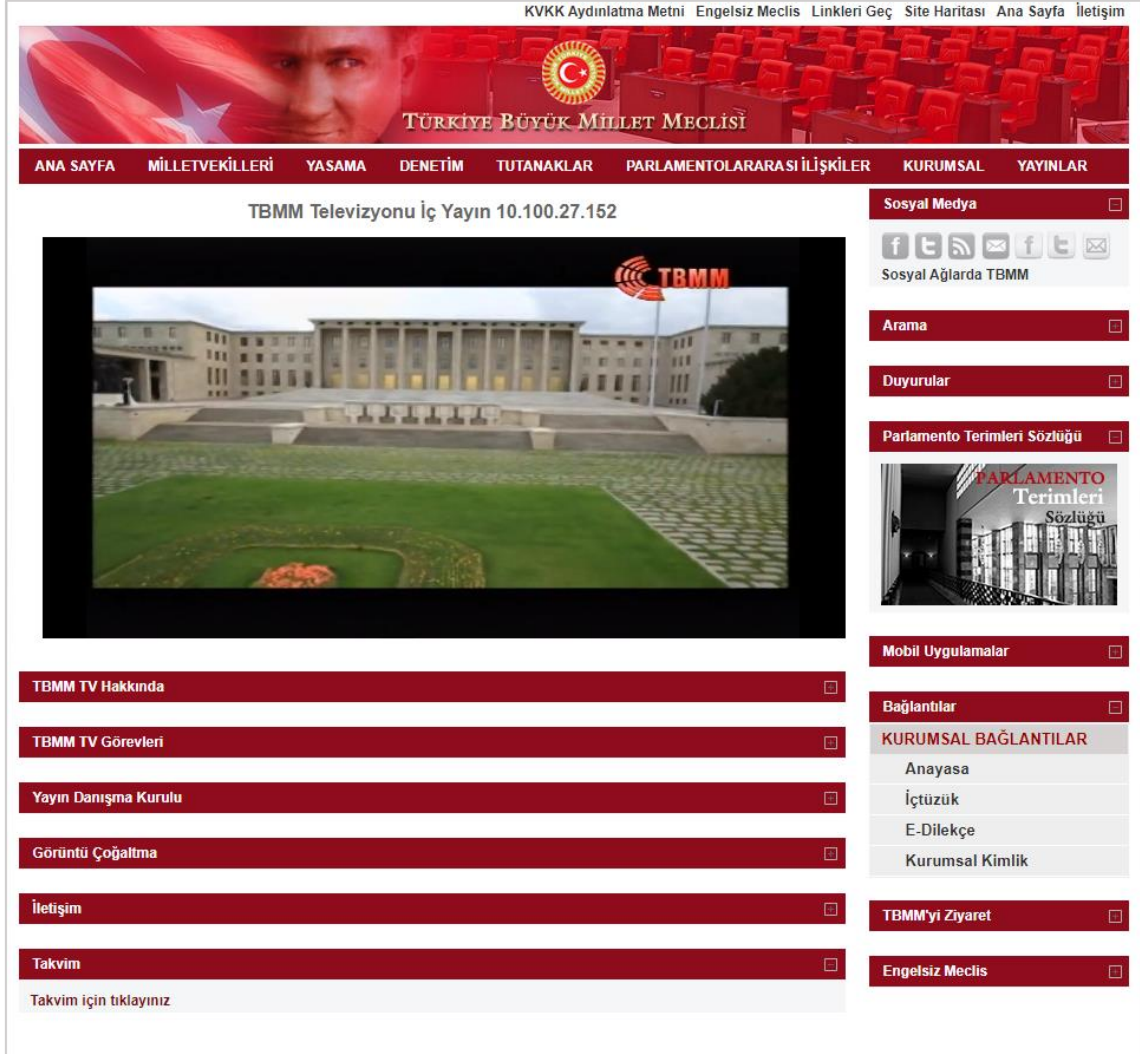
4.3.1. TBMM TV ve TBMM TV’nin Alt Birimleri

“1994 yılında Türkiye Büyük Millet Meclisi faaliyetlerini yansıtmak amacıyla kurulmuş, 2006 yılında TBMM Genel Sekreterliği Teşkilat Yasasında yapılan değişlikle Müdürlük halini almıştır. TBMM TV, görev yönünden Başkan ve Yayın Kurulu’na, idari yönden Genel Sekreterliğe bağlıdır” (TBMM TV Hakkında, 2019).

Resim 37: TBMM TV Amblemi

TBMM TV, Türkiye'nin siyasal iletişim aracını ve TBMM'nin faaliyetlerini kamuoyuna yansıtan tek parlamenter yayın organını oluşturmaktadır. Günümüzde üstlendiği bu rolüyle Genel Kurul ve Grup Toplantılarını canlı yayınlarak kamuoyuna yansıtmaya devam etmektedir.

Resim 38: TBMM TV İnternet Sayfası (TBMM TV İnternet Sayfası, 2019).

TBMM TV, TBMM'nin idari birimlerden Bilgi ve Bilişim Hizmetleri Genel Sekreterliği'ne bağlı Basın, Yayın ve Halkla İlişkiler Başkanlığı bünyesinde yer almaktadır.

4.3.1.1. TBMM TV'nin Görevleri

TBMM TV TBMM'nin yayın organını oluşturmaktadır. TBMM'de gerçekleşen Genel Kurul'u; TBMM Başkanı'nın gezilerini, davetlerini, resmi kabullerini; milletvekillerinin basın toplantılarını, bazı misafir kabullerini, TBMM haberlerini, TBMM'yi ilgilendiren belgeselleri ve bunun gibi TBMM faaliyetlerini yansıtan video görüntüleri canlı yayınlara, kayıttan ya da haber kaynağı olarak kamuoyuna sunmakla görevlidir.

TBMM TV Başkanlığı tarafından belirtildiğine göre toplu olarak TBMM TV'nin görevleri şu şekilde sayılabilir (TBMM TV'nin Görevleri, 2019):

“Genel Kurul çalışmalarını naklen; siyasi parti grup toplantılarını ise Yayın Danışma Kurulu'nun kararına göre naklen veya banttan yayınlamak, Başkanlığın faaliyetlerini, Başkanlık Divanı toplantılarını, siyasi partilerin grup veya genel başkanlarının, grup başkanvekillerinin, genel sekreterlerinin ve genel başkan yardımcılarını ile milletvekillerinin Türkiye Büyük Millet Meclisindeki basın toplantılarını, ihtisas komisyonları, Meclis araştırma ve soruşturma komisyonları, uluslararası grup ve komisyonların çalışmalarını izlemek, yayına hazırlamak, Kurulca gerekli görülmesi halinde canlı yayın yapılmasını sağlamak,

Genel Kurul çalışmaları ve siyasi parti grup toplantılarının kısmen veya tamamen diğer televizyon kuruluşlarınca banttan veya canlı olarak yayınlanmasının istenmesi halinde, Televizyon Hizmetleri Ücret Tarifesine göre gerekli yayın ve teknik yardımı sağlamak,

Radyo ve Televizyonların Kuruluş ve Yayınları Hakkında Kanunla belirlenen yayın ilke ve esaslarına uyan Türkiye ve dünyadaki siyasi, ekonomik, sosyal, kültürel ve güncel konuları işleyen açık oturum, yuvarlak masa, haber, panel,

sohbet, forum, belgesel, fragman, mülakat, yorum ve spot nitelikli programları hazırlamak, hazırlatmak veya Kurulca karar verilmesi halinde satın alarak yayınlamak,

Televizyon yayınlarının etkinliğinin ölçümü için kamuoyu araştırmaları yaptırmak,

Diğer yayın kuruluşlarının stüdyo, montaj, kamera gibi teknik yayın ve yapım taleplerini Televizyon Hizmetleri Ücret Tarifesine göre yerine getirmek,

TBMM faaliyetlerinin TV yayın arşivini kurmak, arşiv materyallerinin çağdaş ve teknik yöntemlerle saklanması sağlamak,

TBMM TV canlı yayın ve arşiv görüntülerini, kamu ve özel yayın kuruluşları ile isteyen milletvekillerine Televizyon Hizmetleri Ücret Tarifesinde belirlenen ücret karşılığı çoğaltmak,

Başkan'ın, Kurul'un ve Başkanlık Divanının vereceği benzer nitelikteki görevleri yapmak”.

TBMM TV, seçim dönemlerinde Yüksek Seçim Kurulunun seçimlerle ilgili düzenlemelerine ve Radyo ve Televizyonların Kuruluş ve Yayınları Hakkında Kanununun 32. maddesindeki esaslara göre yayın yapar (TBMM TV'nin Görevleri, 2019).

TBMM TV yayınları, Başkan dışında hiçbir kişi veya kurum tarafından önceden denetlenemez. Televizyonun faaliyetleriyle ilgili naklen yayınlarda aktarılan sözlerden dolayı Anayasa ve İçtüzük hükümleri gereğince Başkanlık ve TBMM TV sorumlu tutulamaz (TBMM TV'nin Görevleri, 2019).

4.3.1.2. TBMM TV Alt Birimleri ve Görevleri

TBMM TV kendi içerisinde yapmış olduğu işlere göre; “Yapım ve Haber Grubu” ve “Yayın ve Arşiv Grubu” olmak üzere iki gruba ayrılmıştır. “Yapım ve Haber Grubu” ve “Yayın ve Arşiv Grubu” içerisinde yer alan personel, her biri ayrı ayrı TBMM TV sisteminin bir parçası olarak üzerine düşen görevi yaparak sistemin işlemlerini ve TBMM TV’nin hizmet vermesini sağlamaktadır.

4.3.1.2.1. Yapım ve Haber Grubu

Yapım ve Haber Grubu’nda TBMM TV bünyesinde çalışan, muhabirler, kameramanlar, kurgucular, spikerler yer almakta, çalışmaları haber merkezinde sunulan haberler ile kamuoyuna aktarılmaktadır.

Muhabirler; TBMM’de gerçekleşen komisyonların, milletvekilleri ile yapılan röportajları, milletvekillerinin düzenlediği basın toplantılarını, heyet kabullerini, komisyonların düzenlediği yurtiçi ve yurtdışı toplantıları takip ederek kamuoyuna haber olarak sunmakla görevli, bu haberlerin metnini hazırlayan ve haberin içeriğini belirleyen TBMM TV personelidir. Milletvekilleri ile röportaj yapmak, onlara yönelik sorular sormak, röportajı haberleştirmek, ayrıca TBMM ile ilgili belgesel hazırlamak da muhabirlerin diğer görevleri arasındadır.

Kameramanlar; TBMM’de gerçekleşen komisyon toplantılarını, milletvekillerinin düzenlediği basın toplantılarını, tüm milletvekillerinin ve komisyon başkanlarının heyet kabullerini, milletvekilleri ile yapılan röportajları, TBMM’de düzenlenen törenlerin ve etkinliklerin, TBMM Başkanının misafir kabullerinin, yurtiçi ve yurtdışında düzenlenen toplantıların, TBMM Başkanının yurtiçi ve yurtdışı ziyaretlerinin vb. etkinliklerin video görüntülerini çekmekle görevli TBMM TV personelidir. TBMM

Genel Kurulunun video görüntüleri ise teknik yönetmen tarafından kontrolü sağlanan robot kameralar aracılığıyla çekilmektedir.

Kurgucular; TBMM TV’de kameramanlar tarafından çekilen ve muhabirler ile haber ya da belgesel yapılmasına karar verilen video görüntünün senaryosuna göre görüntü ve metni muhabirler tarafından düzenlenen, spikerler tarafından seslendirilen sesin haber ya da belgeselin amacına uygun olarak, uygun şekilde sıralamasını yapıp yayına hazır hale getiren TBMM TV personelidir. Ayrıca kameramanlar tarafından çekilen her görüntünün sisteme aktarılmasını sağlamaktadır.

Spikerler; TBMM TV’de Genel Kurul öncesinde, aralarında ve sonunda muhabir ve kurgucuların hazırladığı haberleri sunmanın yanında, haberlerin seslendirmesini yapan TBMM TV personelidir. Bunun yanında spikerler, TBMM’de düzenlenen çeşitli törenlerin ve etkinliklerin sunuculuğunu da yapmaktadır.

Haber merkezi; TBMM TV’de Genel Kurul’dan önce, Genel Kurul’da oturum aralarında ve Genel Kurul bittiğinde canlı yayınlara haber merkezine bağlanılmaktadır. TBMM’de düzenlenen ve kamerayla kaydedilen basın toplantıları, milletvekilleriyle yapılan röportajlar, Genel Kurul’da görüşülecek konular, komisyonlar, düzenlenen konferanslar ve Meclis başkanının ziyaretleri, kabulleri, gezileri vb. durumlarla ilgili muhabirler ve kurgucular tarafından hazırlanan haber görüntüleri, spikerlerin sunuculuğunda haber merkezi tarafından yayınlanmaktadır. Ayrıca TBMM TV’de canlı yayınlara haberleri sunan haber merkezinde haberler bittikten sonra Genel Kurul’un başlayacağı, oturumun açılacağı ve Genel Kurul’un sona erdiğine dair izleyicilere de yaygın durumuyla ilgi bilgi sağlanmaktadır.

4.3.1.2.2. Yayın ve Arşiv Grubu

TBMM TV’de Yayın ve Arşiv Grubu’nda, canlı yayında Genel Kurul ve Grup Toplantıları’nın yayınlanmasından sorumlu yönetmenlerin, teknik yönetmenlerin, sesçilerin, kamera kontrol, resim kayıt, resim seçiciler, alt yazı birimlerinden oluşan reji ekibi, yayın sırasında ve yayından sonra video görüntülerinin arşivlemesini yapan arşivciler yer almaktadır.

Resim 39: TBMM TV Reji Bölümü

Yönetmenler; TBMM TV’de yayınlanacak görüntülerin son denetimini yaparak hangi görüntünün yayına gireceğine karar vererek, yayınlanmasına karar verilen her türlü haber, program, jenerik, ses ve altyazı gibi görsel ve işitsel materyalleri canlı, naklen veya banttan, yayıncılık standartlarına uygun olacak şekilde yayınlamak, yayın süresi boyunca yayın ekibini doğru bir şekilde yönetmekle görevlidirler. Yayınlanacak haber, belgesel, jenerik, fragman gibi yayın unsurlarını görüntü, ses ve süreyi TBMM’nin itibarı açısından

incelemede bulunmak ve yayına sunmayı sağlamaktadırlar. Ayrıca yayından önce veya yayın sırasında meydana gelen aksaklıklara doğrudan müdahale ederek bu aksaklıkların ekrana yansımalarını en aza indirmekle görevlidirler.

Sesçiler; TBMM’de düzenlenen Genel Kurul, basın toplantısı, TBMM Haber, grup toplantıları vb. toplantıların düzenlendiği salon ve mekânlarda gerekli ekipmanlar aracılığıyla ses ayarlarının yapıp kontrol edilerek yayına verilmesini sağlamakla görevlidirler. Genel Kurul salonunda başkan, hatip, katip, komisyon locası, kürsü ve sıra koltukta bulunan mikrofonlar aracılığıyla konuşma seslerini mikser çıkışından alarak yayına verilmesini, günlük haber yayını için spikerin mikrofonunun ayarlanıp takılmasını ve sesin yayına ve kayda gönderilmesini sağlamaktadırlar. Ayrıca 23 Nisan, 01 Ekim gibi TBMM’de tören düzenlenen özel günlerde dış mekâna gerekli mikrofon ve interkom bağlantılarını sağlayarak sesin kamera üzerinden mikser ile kontrol edilerek yayına verilmesini sağlamaktadırlar.

Teknik yönetmenler; TBMM TV’de teknik yönetmenler başta televizyon yayını sorunsuz bir şekilde ve standartlara uygun sağlanabilmesi için yayın kontrolünü yapmaktadır. Bunun dışında çıkabilecek teknik problemlerin çözümünü sağlamak, mevcut sistemin teknolojik gelişmeleri takip ederek, kameraman, ses birimi, resim seçici, altyazı ve resim kayıt operatörleri ile kamera kontrol operatörlerinin kullandığı sitemleri gerektiğinde yönetmek ve operatörler tarafından verimli şekilde işletilmesini sağlamakla sorumludurlar.

Kamera kontrol (robot kamera); Robot kameralar ile ilgilenen kameramanlar, çekim için gerekli ön hazırlıkları, çekim sırasında ses ve ışık eş güdümü yaparak ve çekim sonrasında da işlemleri kontrol ederek, stüdyo içi kameralar ile Genel Kurul ve Grup Toplantı Salonlarında bulunan robot kameraları kullanmak ve yönetmekle görevlidir. Ayrıca robot kameralar Genel Kurul’u kesintisiz bir şekilde görüntülemeyi sağlar.

Resim seçiciler; TBMM TV’de reji kısmında yer alan bölümlerden biridir. Resim seçicinin yayın öncesi ve yayın sırasında çeşitli görevleri bulunmaktadır. Genel Kurul yayını öncesinde kullanılacak efektleri belirlemek, yayına uygun çerçeveyi belirlemek, VTR sürelerini VTR birimiyle koordine etmek, resim masasına bağladığı kaynakların görsel durumunu kontrol etmek, Genel Kurul’un içeriğine ve çeşidine göre kullanacağı çerçeveleri, logoları, bantları ve benzeri efektleri dengeli ve estetik bir şekilde oluşturmak, görüntü biçimlendirme ve konumlandırmada görevlidirler.

Alt yazı; Alt yazı ekibi KJ (Karakter Jeneratörü) ve prompter bilgisayarlarını kullanarak, KJ bölümünde alt yazıcılar, Genel Kurul’da konuşan milletvekillerin adını, Genel Kurul’u yöneten başkanın adını, idare amirlerinin ve komisyon başkanlarının adını, yayınlanan haberlerde haberin konusu, muhabiri ve kurgusunu yapan kişilerin adını, haberi sunan spikerin adını, haberlerde geçen altyazıyı, Genel Kurul’da ara verildi yazısını, özel günlerde yapılan canlı yayında ekrana yansıtmaktadırlar. Ayrıca alt yazıcılar prompter cihazı ile spikerin haberleri sunarken ekran karşısında akıcı konuşmasını sağlayan metinleri düzenler.

Resim Kayıt (VTR); VTR personeli TBMM TV’de rejideki “INGEST” ve “PLAYOUT” olarak adlandırılan iki panelden sorumludur. “INGEST” paneli iki panel üzerinden kontrol edilir. Birisi kayda başlamadan önce kamera yönlendirmesinin ve ses kontrolünün yapıldığı görüntü panelidir. Diğeri de bilgisayar ortamından Genel Kurul, grup toplantıları gibi kayıtlar alınırken ISOFT YASAVİZYON uygulaması üzerinden kontrol edilen kayıt alma ekranıdır. VTR’de çalışan personel TBMM Genel Kurul video görüntülerini INGEST panelinde hem bütün olarak, hem de milletvekili bazında kısa kayıtlar şeklinde alır. Bu yapılan işlemler TBMM Televizyon Arşivi’nin arşivleme işleri için zemin hazırlamaktadır.

“PLAYOUT” panelinde ise personel yayın klip havuzu oluşturmaktadır. Burada yayına verilecek haber klipleri, belgeseller, röportajlar, kamu spotları, yayın jenerikleri vb. video görüntüler bulunur. Genel Kurul olmadığı ya da ara verildiği zamanlarda bu panelde yer alan kliplerden yararlanılır.

Arşivciler; TBMM'nin görev kapsamında öncelikle çekilen ve ham halde gelen basın toplantısı, komisyon toplantısı, genel kurul, grup toplantısı, haber vb. türde video görüntülerin basit şekilde kurgusunu yapmaktadır. Sonrasında toplantı türüne göre dosyalamasını yapıp, toplantı türü kısaltması, tarih, oturum sayısı, milletvekili, toplantı adı vb. video görüntünün içeriğini tanımlayan verileri girerek video görüntünün nitelmesini ve düzenlemesini yapmakta, bu görüntülerin arşivlenmesini, TBMM TV içerisinde geriye dönük ve güncel olarak birçok defa erişimini, kullanımını sağlamaktadır. Ayrıca arşivciler, arşivlenen tüm video görüntülerin Yayın Danışma Kurulu kararına ve TBMM İç Tüzüğü'ne uygun olarak milletvekillerine, televizyon kanallarına, basın organlarına gönderiminin yanında; herhangi bir hukuki talepte dava ile ilgili geriye dönük videoların ilgili yere gönderimini de yapmaktadır. TBMM TV'de hazırlanacak haber, belgesel gibi görüntüler için gerekli tüm videoların erişimini, gerek sunucular üzerinde gerek ISOFT YASAVİZYON veri tabanını kullanarak arşiv oluşumunu sağlamaktadırlar.

5. BEŞİNCİ BÖLÜM

TBMM TV ARŞİVİ

5.1. TBMM TV Arşivi

TBMM TV'nin "Yayın ve Arşiv Grubu" arasında faaliyet gösteren TBMM TV Arşivi, TBMM TV'nin kamuoyuna yayın organı olan TBMM TV'nin kurulduğu günden günümüze kadar hafızasını oluşturmaktadır.

1994 yılında TBMM bünyesinde TBMM TV'nin kurulmasıyla varlığını gösteren TBMM TV Arşivi TBMM'de gerçekleşen tüm Genel Kurulların, Grup Toplantıları'nın basın toplantılarının, haberlerin, belgesellerin, haber amaçlı çekilen komisyon toplantılarının günümüzde elektronik ortamda düzenleyip arşivlenmesini sağlayarak, talep edildiğinde Yayın Danışma Kurulu'nun kararına uygun olarak talepleri karşılamaktadır.

TBMM'de "Genel Kurul çalışmaları, program ve haber yayın bantları TBMM TV tarafından arşivlenmektedir. Yayın ve program arşivlerinin saklanma süresine Yayın Danışma Kurulu tarafından karar verilir. Genel Kurul çalışmaları, TBMM TV dışında hiçbir kişi, kurum ve kuruluş tarafından izin alınmadıkça canlı veya banttan yayınlanamaz.

TBMM TV'nin yayın ve arşiv görüntülerinin satışı ile stüdyo ve teknik imkânlarının kiralanmasından elde edilen gelirler TBMM Muhasebe Müdürlüğü hesabında toplanarak genel bütçeye gelir olarak kaydedilir" (TBMM TV'nin Görevleri, 2019).

TBMM TV Arşivi hem analog ortamda bulunan videokaset arşivi üzerinden, hem de dijital ortamda bulunan arşiv üzerinden hizmet vermektedir. Talep edilen görüntü analog ortamdaysa dijital ortama aktarımı sağlanarak talepler karşılanmaktadır.

Dijital ortamdaysa sunucular üzerinden oluşturulan bağlantı ve uygulamalar ile arşiv hizmeti yerine getirilmektedir. Video görüntülerin çoklu erişiminin ve arşivlenmesinin sağlanabilmesi için uygulamaların dışında video görüntüler, hem low resolution (low res – düşük çözünürlük) hem de high resolution (hi res – yüksek çözünürlük) halinde saklanmaktadır. İki tür de video görüntülerin arşivlenmesi ve erişimi açısından oldukça önemlidir. TBMM TV Arşivi'nde erişimi kolaylaştırmaktadır.

5.1.1. TBMM TV Arşivi'ni Kapsayan Mevzuat Düzenlemeleri

Bir ülkede ortaya çıkarılan hukuk kurallarının (anayasa, yasa, yönetmelik, tüzük...) tamamı mevzuatı oluşturmaktadır. Mevzuat ile yapılan işlerde, idari düzenlemelerde, kullanılan haklarda veya yasaklarda ve bunun gibi kurallarda standart bir geçerlilik sağlanmaktadır.

TBMM TV'yi ilgilendiren mevzuatlar TBMM TV'nin yetkilerini ve yetki sınırlarını, TBMM TV Arşivi'nin de sorumluluklarını yasal olarak belirlemektedir. Bu düzenlemeler TBMM birimlerini ilgilendiren Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığı İdari Teşkilatı Kanunu, TBMM TV'ye yönelik hazırlanmış Türkiye Büyük Millet Meclisi Televizyonu Yönetmeliği, TBMM TV ve TBMM TV Arşivi'nin yetki ve sorumluluklarını düzenleyen Yayın Danışma Kurulu Kararları, radyo televizyon kurumlarına yönelik 2954 Sayılı Türkiye Radyo ve Televizyon Kanunu'ndan oluşmaktadır.

Bunun dışında TBMM TV, bütün televizyon kanallarını kapsayan Radyo ve Televizyonların Kuruluş ve Yayın Hizmetleri Hakkında Kanun TBMM TV'yi kapsayan mevzuat düzenlemeleri arasındadır. Radyo ve Televizyonların Kuruluş ve Yayın Hizmetleri Hakkında Kanun'u (2011) *“radyo, televizyon ve isteğe bağlı yayın hizmetlerinin düzenlenmesi ve denetlenmesi, ifade ve haber alma özgürlüğünün sağlanması, medya hizmet sağlayıcılarının idari, malî ve teknik yapıları ve yükümlülükleri ile Radyo ve Televizyon Üst Kurulunun kuruluşu, teşkilâtı, görev, yetki ve sorumluluklarına ilişkin usul ve esasları belirlemek”* amacıyla düzenlenmiştir.

5.1.1.1. Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığı İdari Teşkilatı Kanunu

TBMM Başkanlığı İdari Teşkilatı Kanunu, TBMM içerisinde yer alan tüm idari birimlerin resmi görev, sorumluluk ve yetkilerini düzenlemek ve yasal geçerlilik sağlamak amacıyla oluşturulmuştur. 01.12.2011 tarihinde kabul edilmiş, 18.12.2011 tarihinde Resmi Gazetede yayımlanarak geçerli hale gelmiştir.

Bu kanunun idari teşkilatla ilgili 4. Maddesinde Bilgi ve Bilişim Hizmetlerinden Sorumlu Genel Sekreter Yardımcısına bağlı hizmet birimleri arasında Basın, Yayın ve Halkla İlişkiler Başkanlığı yer almaktadır. Bu başkanlığın görevleri, kanunun 15. Maddesinde belirtilmekte ve başkanlığa bağlı birimler arasında yer alan TBMM TV'ye ilişkin bazı görevler de yer almaktadır. Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığı İdari Teşkilatı Kanunu'na (2011) göre TBMM TV'ye yönelik görevler şunlardır:

“TBMM'ye ilişkin konularda etkinlikler düzenlemek, gerçekleştirilen etkinliklerle ilgili yayınlar yapmak veya yaptırmak ve kamuoyunu bilgilendirici faaliyetlerde bulunmak.

Genel Kurul görüşmelerini yayınlamak.

Yasama ve denetim çalışmaları ile bunlara ilişkin faaliyetleri izlemek, bunlarla ilgili programlar hazırlamak ve yayınlar yapmak veya yaptırmak”.

Bu kanunda, TBMM İdari Teşkilatı kapsamında yer alan Basın, Yayın ve Halkla İlişkiler Başkanlığı'na yönelik görevler genel anlamda tanımlanmış; ancak bu görevleri TBMM'nin yayın organı olan TBMM TV aracılığıyla yerine getirdiği vurgulanmamıştır. Ayrıca TBMM TV Arşivi ve TBMM TV'nin diğer birimlerinin yerine getirdiği görevler de bu kanun çerçevesinde ele alınmamıştır.

5.1.1.2. Türkiye Büyük Millet Meclisi Televizyonu Yönetmeliği

TBMM Televizyonu Yönetmeliği, TBMM Başkanlık Divanı'nda alınan karar gereğince 14.05.2008 tarihinde düzenlenmiş, 31.05.2008 tarihinde de Resmi Gazetede yayımlanarak geçerli hale gelmiştir. Bu yönetmelikte, 1994 yılında meclis faaliyetlerini naklen ve banttan yayınlamak amacıyla kurulan TBMM TV'nin görevleri ayrıntılı olarak vurgulanmıştır. Yönetmelikle birlikte TBMM TV'nin üstlendiği çalışma usul ve esasları düzenlenmiş olup, televizyonun ve personelin görevlerine ilişkin tanımlamalar yapılmış, bunlarla ilgili standartlaşma sağlanmıştır. Yönetmelikte ayrıca TBMM TV sorumlularının (başkan, yönetmen, birim sorumluları vb.) görev ve yetkileri detaylandırılmış, TBMM TV'nin seçim döneminde yapılan yayını, yayınların telif hakkı, yayınların kontrolüne ilişkin maddeler düzenlenmiştir.

Türkiye Büyük Millet Meclisi Televizyonu Yönetmeliği'nin (2008) 6. Maddesine göre TBMM TV'nin sunmakla yetkili olduğu görevler şunlardır:

“Genel Kurul çalışmalarını naklen; siyasi parti grup toplantılarını ise Yayın Danışma Kurulu'nun kararına göre naklen veya banttan yayınlamak,

Başkanlığın faaliyetlerini, Başkanlık Divanı toplantılarını, siyasi partilerin grup veya genel başkanlarının, grup başkanvekillerinin, genel sekreterlerinin ve genel başkan yardımcılarını, milletvekillerinin Türkiye Büyük Millet Meclisindeki basın toplantılarını, ihtisas komisyonları, Meclis araştırma ve soruşturma komisyonları, uluslararası grup ve komisyonların çalışmalarını izlemek, yayına hazırlamak, Kurulca gerekli görülmesi halinde canlı yayın yapılmasını sağlamak, Genel Kurul çalışmaları ve siyasi parti grup toplantılarının kısmen veya tamamen diğer televizyon kuruluşlarınca banttan veya canlı olarak yayınlanmasının istenmesi halinde, Televizyon Hizmetleri Ücret Tarifesine göre gerekli yayın ve teknik yardımı sağlamak,

Radyo ve Televizyonların Kuruluş ve Yayınları Hakkında Kanunla belirlenen yayın ilke ve esaslarına uyan Türkiye ve dünyadaki siyasi, ekonomik, sosyal, kültürel ve güncel konuları işleyen açık oturum, yuvarlak masa, haber, panel, sohbet, forum, belgesel, fragman, mülakat, yorum ve spot nitelikli programları hazırlamak, hazırlatmak veya Kurulca karar verilmesi halinde satın alarak yayınlamak,

Televizyon yayınlarının etkinliğinin ölçümü için kamuoyu araştırmaları yaptırmak,

Diğer yayın kuruluşlarının stüdyo, montaj, kamera gibi teknik yayın ve yapım taleplerini Televizyon Hizmetleri Ücret Tarifesine göre yerine getirmek,

TBMM faaliyetlerinin TV yayın arşivini kurmak, arşiv materyallerinin çağdaş ve teknik yöntemlerle saklanmasını sağlamak,

TBMM TV canlı yayın ve arşiv görüntülerini, kamu ve özel yayın kuruluşları ile isteyen milletvekillerine Televizyon Hizmetleri Ücret Tarifesinde belirlenen ücret karşılığı çoğaltmak,

Başkan'ın, Kurul'un ve Başkanlık Divanının vereceği benzer nitelikteki görevleri yapmak”.

Türkiye Büyük Millet Meclisi Televizyonu Yönetmeliği'nin (2008) 8. Maddesine göre TBMM TV sorumlusunun görevleri şu şekilde sıralanmıştır:

“3984 sayılı Radyo ve Televizyonların Kuruluş ve Yayınları Hakkında Kanunda belirlenen yayın ilke ve esaslarına uygun, düzenli, kaliteli, verimli, hedef kitleye yönelik program ve haber yayınlarının yapılmasını sağlamak ve denetlemek.

TBMM TV'nin çalışma yönergelerini hazırlamak, iş bölümü ve iş akışını sağlamak.

Genel ve yıllık yayın planları hazırlamak, Başkana ve Kurula plan ve yayınlarla ilgili bilgi sunmak.

Radyo-televizyon kuruluşları ile milletvekillerine sağlanacak hizmetlerin ücret tarifelerini hazırlamak ve Kurulun onayına sunmak.

TBMM TV'nin teknik altyapısı ve yayın materyallerinin gelişen teknolojiye uygun biçimde geliştirilmesi ve yenilenmesi için gerekli araştırmaları yaparak Kurula önerilerde bulunmak”.

Türkiye Büyük Millet Meclisi Televizyonu Yönetmeliği'nin (2008) 10. Maddesinde ise arşiv başlığı altında, TBMM TV Arşivi'nin görevine ilişkin; *“Genel Kurul çalışmaları, program ve haber yayın bantları arşivlenir. Yayın ve program arşivlerinin saklanma süresine Kurulca karar verilir”* şeklinde tanımlama yapılmıştır.

TBMM TV'de ve TBMM TV Arşivi'nde hizmetler bu yönetmeliğe ve yönetmelikte belirtilen Yayın Danışma Kurulu'nun Kararlarına göre yerine getirilmektedir. Ancak 2008 yılında düzenlenen bu yönetmelik, günümüzde yayın ve

arşiv teknolojisinde yaşanan gelişmeleri kapsamamaktadır. Değişen yayın ve arşiv ortamını yansıtmadığı, arşiv alanında gelişen hizmetler ve teknolojiler bu yönetmelikte yer almadığı için TBMM TV Arşivi'nin görev ve yetki alanı çok sınırlı kalmıştır.

5.1.1.3. Yayın Danışma Kurulu Kararları

TBMM TV'de son karar merci olan Yayın Danışma Kurulu'nun tanımı ve görevleri Türkiye Büyük Millet Meclisi Televizyonu Yönetmeliği'nde ifade edilmiştir. Türkiye Büyük Millet Meclisi Televizyonu Yönetmeliği'nin (2008) 14. Maddesine göre Yayın Danışma Kurulu:

“Yayın Danışma Kurulu; Başkanın başkanlığında, başkanın seçeceği bir başkanvekili, Başkanlık Divanının seçeceği üç kâtip üye ve iki idare amirinden oluşur.

Kurul Başkanlığı, Başkanın katılmadığı toplantılarda Başkanvekili tarafından yürütülür.

Genel Sekreter, Kurulun faaliyetlerinin yürütülmesinde gerekli idari tedbirleri alır.

Kurul ayda bir kez olağan, gerekli görüldüğü hallerde ise olağanüstü toplanır.

Kurulun sekretarya hizmetleri Televizyon Müdürlüğünce yürütülür”.

Türkiye Büyük Millet Meclisi Televizyonu Yönetmeliği'nin (2008) 15. Maddesine göre Yayın Danışma Kurulunun görevleri ise;

“Televizyonun ihtiyaç duyacağı konularda hazırlanan yönetmelik, yönerge ve bu gibi düzenleyici taslakları görüşmek, Başkanlık Divanına sunulacak şekle getirmek.

Yıllık genel yayın plan taslağını görüşmek.

TBMM TV yayın ve hizmetlerinin geliştirilmesini sağlayıcı tedbirleri belirlemek.

Televizyon Müdürlüğünün sorun ve önerilerini görüşmek, yayınları değerlendirmek, geliştirici ve düzenleyici tedbirleri belirlemek.

Yayınla ilgili eleştirileri incelemek, eksiklik ya da yanlışlıkları giderici tedbirler almak, sorumlular hakkında idari işlem yapılmasını Genel Sekreterliğe önermek. TRT ile yapılacak protokolü hazırlamak, müzakere etmek ve Başkanın onayına sunmak.

Yayın ve arşiv materyalinin satış fiyatları ile kiralama ücretlerinin belirlendiği Televizyon Hizmetleri Ücret Tarifesini çıkarmak.

Satın alınacak program ve yayın materyali ile ilgili kararları vermek.

Kamu ve özel kuruluşlar tarafından hazırlanan, hazırlatılan ve yayınlanmasında kamu yararı görülen program ve yayın materyalinin yayınlanmasına karar vermek”

şeklinde sıralanmıştır.

Yayın Danışma Kurulu'nun düzenlediği toplantılarda almış olduğu kararlar doğrultusunda TBMM TV Arşivi tarafından aşağıdakiler uygulanmaktadır:

Genel Kurul, Grup Toplantıları, TBMM Haber'in Internet üzerinden sadece canlı yayını yapılmakta, geriye dönük video görüntüleri yayınlanmamaktadır.

Yasama dönemi içerisinde yer alan milletvekillerinin video görüntü talepleri TBMM TV Görüntü Gönderme Uygulaması tarafından karşılanır.

Milletvekilleri sadece kendilerine ait video görüntüleri talep edebilir.

TBMM TV Arşivi, milletvekilinin kendisine ait olmayan video görüntüleri gönderememektedir.

Milletvekillerinin kendilerine ait talep ettiği görüntülerin geçmiş yasama dönemine ait olması halinde bu talep belirlenen ücrete tabi olarak karşılanmaktadır.

Genel Kurul video görüntüleri süresiz, basın toplantıları 45 gün süreyle arşivlenmektedir.

Televizyon kanalları TBMM TV Genel Kurulunu canlı yayınına izin alarak ve belirlenen ücrete tabi olarak yayınlama hakkına sahiptir.

Bu kararlar TBMM TV Arşivi'nde verilen tüm hizmetlerin, belirlenmesini ve eşit bir şekilde sunulmasını sağlamasının yanında, verilen hizmetlere sınırlılık getirmektedir.

5.1.1.4. 2954 Sayılı Türkiye Radyo Ve Televizyon Kanunu

Türkiye Radyo ve Televizyon Kanunu, radyo, televizyon ve medya araçlarında yapılan yayınlar ve Türkiye Radyo-Televizyon Kurumu'na ilişkin düzenlemeler, esasları içermektedir. Bu kanun 11.11.1983 tarihinde kabul edilmiş, 14.11.1983 tarihinde Resmi Gazetede yayımlanarak geçerlilik kazanmıştır. Zaman içerisinde yaşanan gelişmeler sonucunda bazı maddelerinde değişiklikler yapılmıştır.

Bu kanunda bazı maddelerde geçen TBMM yayınları ile ilgili olarak; özellikle 1994'ten önce tamamen TRT tarafından, 1994'ten sonra TBMM TV'nin kurulmasıyla belirli zamanlarda TRT tarafından gerçekleştirilmesi ele alınmaktadır. Türkiye Radyo ve Televizyon Kanunu'nda (1983) TBMM TV ile ilgili olarak;

20. maddesinde TBMM içerisinde grubu bulunan partilerin grup toplantılarının yayınlanması ile ilgili, *“Türkiye Büyük Millet Meclisinde grubu bulunan siyasi partilerin açıklama ve faaliyetlerinin yayınlanması, bunların haber değeri ve niteliği taşıması şartına bağlıdır”*,

11.06.2008 tarihinde değiştirilmiş 21. maddesinde, TBMM TV ile ilgili “Türkiye Radyo-Televizyon Kurumu, Türkiye Büyük Millet Meclisi Genel Kurul çalışmalarını radyodan dengeli ve tarafsız bir biçimde özetleyen yayın yapar. Kuruma tahsis edilen TV kanallarından biri olan TRT 3’ten TBMM TV aracılığıyla Türkiye Büyük Millet Meclisi faaliyetleri yansıtılır. Türkiye Büyük Millet Meclisi faaliyetlerinin hangi ölçüde yansıtılacağı hususu, Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığı ile Türkiye Radyo-Televizyon Kurumu Genel Müdürlüğüne birlikte hazırlanacak protokolle belirlenir. Bu yayınlardan ücret alınmaz” ibareleri yer almaktadır.

Bu kanunda TBMM TV ile ilgili olarak sadece TRT 3’ten devralınan yayın faaliyetleri ve parti gruplarının yapmış olduğu toplantıların televizyona yansımaları konularına yönelik düzenlemeler yer almakta, TBMM TV’nin yayınları ve TBMM TV Arşivi kanun kapsamında yer almamaktadır.

5.1.2. TBMM TV Arşivi’nde Uygulanan Standartlar

TBMM TV Arşivi’nde analog ortamda bulunan arşiv, videokasetlerin korunabilmesi, uzun yıllar boyunca zarar görmeden saklanabilmesi ve tekrar kullanımını sağlamak için arşiv mekânını TS 13212 Arşiv Mekânlarının Düzenlenmesi standardına uygun olarak oluşturulmuştur. Arşiv malzemelerinin zarar görmesini engelleyen, korunmasını sağlayan çelik kompakt arşiv dolapları, iklimlendirme sistemi, nemölçer, korunaklı bir kapı ve kamera sistemi mevcuttur. Ayrıca arşiv malzemesinin korunabilmesi için videokasetler, videokaset kutuları içinde saklanmaktadır.

TBMM TV Arşivi’nde dijital ortamda video görüntülerin boyutunun küçültülmesi ve kolay paylaşımının olması için daha çok video sıkıştırma standartları uygulanmaktadır.

MXF ve MPEG-2 TBMM TV’de kullanılan standartlar arasındadır. MXF formatı ses, görüntü, meta veri bir arada bulunan bir formattır. Kullanılan bu standartta bütün veri medyanın içine yazılabilmektedir. TBMM TV’de kurgu biriminde, YASAVİZYON uygulamasında, ham halde gelen görüntülerde ve ham halde saklanan işlenmemiş Genel Kurul görüntülerinde MXF kullanılmaktadır. Ham halde ve MXF formatında olan görüntüler üzerinde hiçbir işlem yapılmadığı ve hiçbir sıkıştırma formatı uygulanmadığı için bu görüntülerin boyutu oldukça büyük olmaktadır.

Bu nedenle milletvekillerine video görüntülerin aktarılabilmesi, gönderilen video görüntünün bilgisayarlara yüklenebilmesi, görüntülenebilmesi ve milletvekillerinin sosyal medyada paylaşım yapabilmeleri için EDIUS programında basit kurgusu ve içerik tanımlaması yapılan video görüntülerin MPEG-2 standardına dönüştürülmesi sağlanmaktadır. Böylece arşivlenen görüntünün tanımlanması, boyutunun küçültülmesi ve milletvekilleriyle kolay ve hızlı bir şekilde paylaşımı sağlanmaktadır. H.264 / MPEG-4 telefonlar da dâhil olmak üzere MPEG-2’ye göre daha çok alanda görüntülemeyi ve paylaşımı sağlamaktadır. Ancak MPEG-4 formatında görüntünün boyutunun çok yüksek olması, kaydedilmesi ve tanımlanmasında geçen sürenin uzaması, paylaşımının daha uzun sürmesinden dolayı TBMM TV Arşivi’nde tercih edilmemektedir.

Ayrıca TBMM TV Arşivi’nde EBU tarafından oluşturulan EBUCore standardı kullanılması planlanan meta veri standartlarındandır.

5.1.3. TBMM TV Arşivi’nde Dijital Arşiv Oluşumu

1994 yılında kurulan TBMM TV, 2010 yılının başına kadar videokaset ortamında arşiv oluşumuna devam etmiştir. TBMM TV’de 2010 yılının başından itibaren dijital ortamda, belirli bir dönem sistem dışından manuel olarak LTO kasetlere de yedekleme

yapılmaktayken, yakın zamandan itibaren sadece sunucular üzerine yedeklenerek kayıt yapılmaktadır.

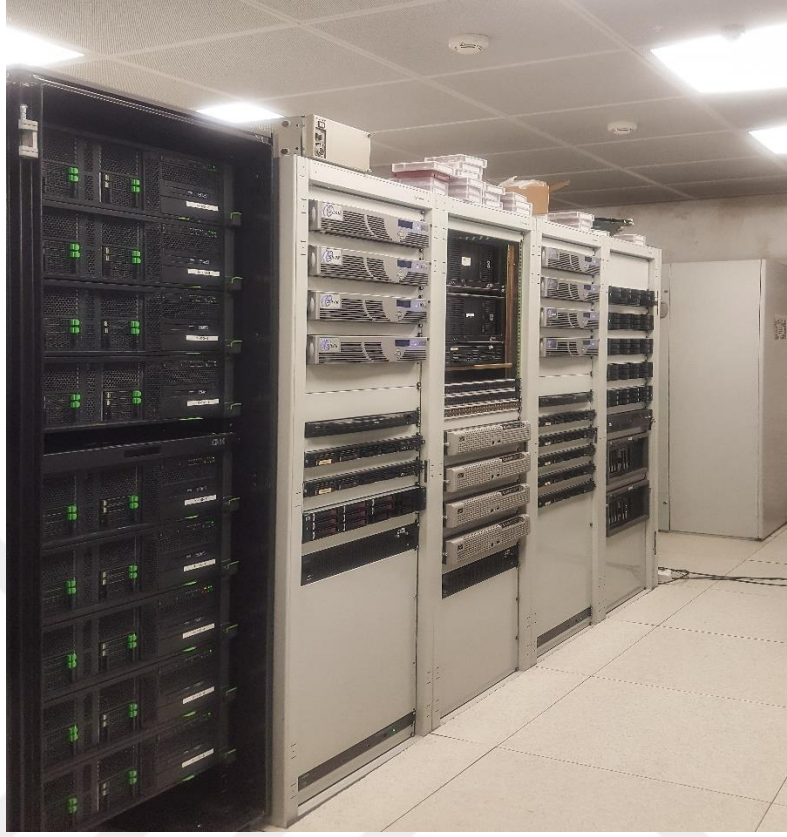
Dijital arşivde ilgili sunucudan ham halde alınan görüntüler, TBMM’de düzenlenen basın toplantıları, Genel Kurul, komisyon toplantıları, grup toplantıları, misafir kabulleri, heyet kabul gibi video görüntü gruplarına ayrılmıştır ve arşivlenmesi için ilgili dosya seçilmektedir. Sunucular üzerinden alınan işlenmemiş bütün halindeki görüntülerin arşivlenmesi;

Video görüntünün türünün belirlenmesi (Genel Kurul, Komisyon Toplantısı, Grup Toplantısı, Basın Toplantısı),
Arşivlenecek ilgili dosyanın seçimi,
Genel Kurul ve basın toplantıları için milletvekilleri bazında video görüntünün EDIUS programında kesilmesi,
Grup toplantıları için parti adının girilmesi,
Komisyon toplantıları için komisyon adının girilmesi,
Genel Kurul için birleşim ve oturum bilgilerinin girilmesi,
Tarih bilgisinin girilmesi,
Milletvekili adının girilmesi,
Uygun sunucuya kaydedilmesi

ile sağlanmaktadır.

Sunucular üzerinde bu arşivlemenin yapılmasının yanında, online ortamda ISOFT yazılım şirketinin TBMM’ye özel hazırladığı veri giriş alanlarıyla YASAVİZYON uygulaması üzerinden arşivleme yapılmaktadır. Burada YASAVİZYON başlığı altında anlatılan meta veriler girilerek görüntü tanımlanmakta, sunucularla bağlantılı bir şekilde

sistemi işlemekte, yüksek ve düşük çözünürlükte olan güncel ve geriye dönük video ve fotoğraf erişimi sağlanmaktadır.

Resim 40: TBMM TV Arşivi Sunucu Odası

TBMM Yayın Danışma Kurulu'nun aldığı karara göre; dijital arşiv oluşumuyla kullanılan uygulamalar sadece Meclis TV'de belirli bir personele ve TBMM TV Arşivi'ndeki personelin erişimine açıktır. YASAVİZYON'u hiçbir milletvekili kullanamamaktadır. Arşivde yer alan video görüntülerden de milletvekilleri sadece kendisine ait olanları talep edebilmektedir.

5.1.4. TBMM TV Arşivi'nde Verilen Hizmetler

TBMM TV Arşivi'nde video görüntülerin içerik tanımlamasının yapılarak arşivlenebilmesi, arşivlendikten sonraysa milletvekilleriyle paylaşımı için hizmetler yerine getirilmektedir. Bu hizmetler;

Video görüntülerin online arşivlenebilmesi için YASAVİZYON uygulamasının kullanımı,

Video görüntülerin milletvekilleriyle paylaşımı için TBMM TV Görüntü Gönderme Uygulamasının kullanımı,

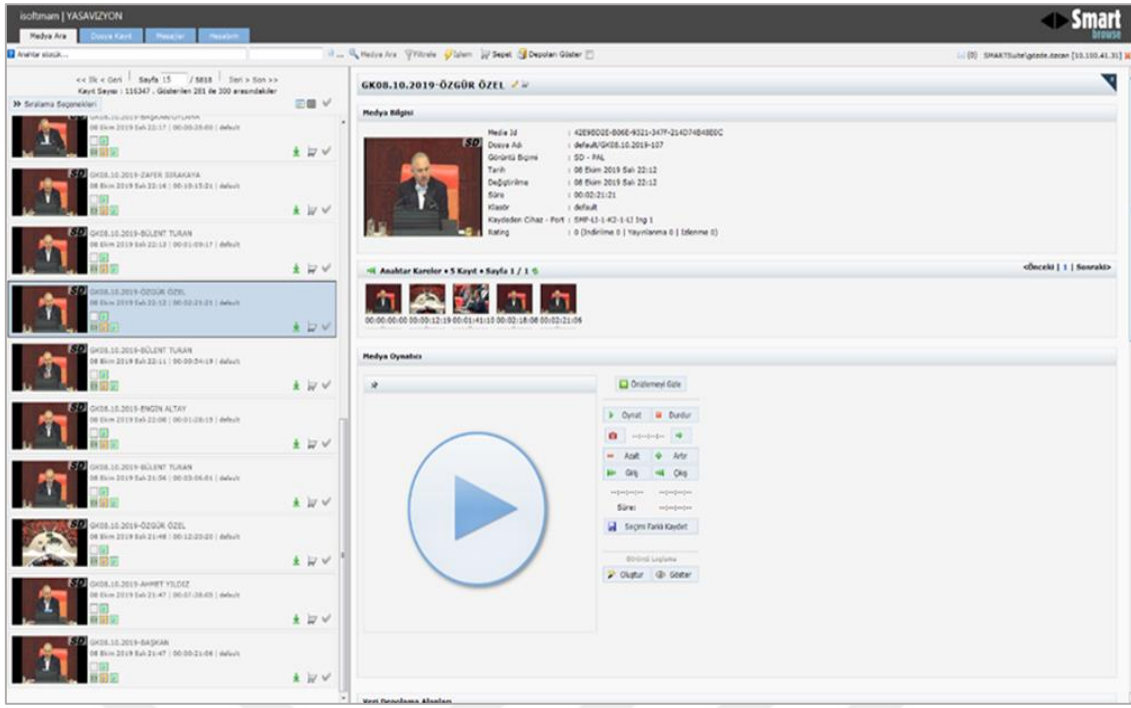
Video görüntülerin basit kurgusunun yapılması, düzenlenmesi, video görüntülerin formatının değiştirilebilmesi için EDIUS programının kullanımı,

TBMM ve yayın kanalları arasında video taleplerin karşılanması için FileZilla uygulamasının kullanımı,

Hem analog hem de dijital ortamda arşiv politikasına göre tasnif, düzenleme, niteleme/kataloglama, erişim ve koruma,

hizmetlerinden oluşmaktadır.

5.1.4.1. YASAVİZYON

Resim 41: YASAVIZYON Görüntü Örneği

YASAVIZYON, ISOFT yazılım şirketinin üretmiş olduğu TBMM TV'nin kayıt, kurgu, yayın, katalog ve arşiv sistemini oluşturmaktadır. TRT'nin bazı kanallarında da ISOFT tarafından kanalın yapısına göre geliştirilmiş veri tabanı kullanılmaktadır. SmartBrowse, kullanıcının GrassValley video sunucularındaki veya SmartSuite veritabanındaki kliplere göz atmasını, görüntülemesini ve kırpmasını sağlayan temel bir web tabanlı tarama aracıdır.

YASAVIZYON TBMM TV'de 2011 yılından beri kullanılmaktadır. Bu yazılımının veri giriş alanları TBMM'nin yapısına, işleyişine ve milletvekillerinin taleplerine uygun olarak ISOFT tarafından oluşturulmuştur. Meta verilerin tanımlanması, arama ve filtreleme seçenekleri TBMM'nin işleyişine ve TBMM TV'de yapılan yayınların, kayda alınan video görüntülerin özelliklerine göre YASAVIZYON uygulamasını hazırlayan şirket tarafından oluşturulmuştur.

YASAVİZYON’da arşivleme işlemi yapılırken şunlar amaçlanmaktadır
(YASAVİZYON Teknik Şartname, t. y.):

*“İçerik çözümlenmesi yapılarak, oluşturulacak üst verilerin yapılandırılması,
Sistemde kayıtlı materyale daha kolay ulaşılması”.*

Burada video görüntüyü tanımlamada kullanılan tüm verilerden arama sonuçları daraltılarak aranan videoya kolay ve hızlı şekilde erişim sağlanabilmektedir.

Filtre

Genel Alanlar

Dosya Adı

Takma Adı

Hazır Sorgular

Tarih Aralığı Seçiniz

Görüntü Biçimi

Depo Depolan doldur

Status

Klasör

Havuz

Kanal

Kaydeden Cihaz

Üst Veri Alanları [Gizle](#)

Kurgu Tarihi Seçiniz

Kurgu Başlangıç Saati

Kurgu Bitiş Saati

Kurgucu

Kameraman

Muhabir

Kısımlı Üst Veri Alanları [Gizle](#)

Resim 42: YASAVİZYON Gelişmiş Arama Veri Alanları 1

Filtre Gizle

Kıymımlı Üst Veri Alanları

▼ Genel Bilgiler

Arşiv No:

LTO No:

Tarih: Seçiniz

▼ Genel Kurul Detayları

Dönem:

Yasama Yılı: Seçiniz

Birleşim:

Oturum:

Oturum Başkanı: Seçiniz

Gündem:

▼ Hatip

Ünvan:

Konumu:

Ad Soyad:

Parti: Seçiniz

Seçim Bölgesi: Seçiniz

Konu:

Oylama Tipi:

Oylama Sonucu:

Açıklama:

▼ Haber Detayları

Haber Adı:

Resim 43: YASAVİZYON Gelişmiş Arama Veri Alanları 2

YASAVİZYON’da TBMM’de yapılan Genel Kurul, basın toplantıları, komisyon toplantılarının haberleri ve grup toplantılarına ait video görüntüler, bu video görüntülerin tanınmasını sağlayan video görüntüden oluşturulan fotoğraflar yer almaktadır. YASAVİZYON üzerinde VTR Birimi tarafından Genel Kurul görüntülerinin bir bütün olarak tamamının yanında, Genel Kurul’da milletvekillerine ve başkana göre kesilmiş hali; Kurgu Birimi tarafından da haber, komisyon toplantısı, basın toplantısı gibi görüntüler kaydedilmektedir.

TBMM TV’de Genel Kurul yayını başladığında Genel Kurul video görüntüleri VTR birimi tarafından, diğer video görüntülere kurgu birimi tarafından video görüntünün oluşturulduğu toplantı türü (basın toplantısı, grup toplantısı vb.) veya

görüntünün hangi amaçla oluşturulduğu (haber, program vb.) verilerinden biri seçildikten sonra, konuşan milletvekilinin veya komisyonun adı girilerek kayıt oluşturulur. Sonrasında video görüntüler YASAVİZYON'a kaydedilir. Kayıt işlemi devam ederken sistem üzerinden sistemi kullanmaya yetkili kullanıcılar tarafından en geç 30 saniye içinde erişimi sağlanmaktadır. Oluşturulan her kayıt için sistemde ID numarası verilmektedir.

isoftmam | YASAVİZYON

Medya Ara Dosya Kayıt Mesajlar Hesabım

Dosya Kayıt

Dosya Seç Klasör Seç İsim değiştirmeye izin ver

Yükleme Alanı : Kurgu

Kanallar : General

Havuzlar : General

Üst Veri Alanları [Gizle](#)

Kurgu Tarihi

Kurgu Başlangıç Saati

Kurgu Bitiş Saati

Kurgucu : Seçiniz

Kameraman : Seçiniz

Muhabir : Seçiniz

Kısımlı Üst Veri Alanları [Gizle](#)

Şablonlar : Seçiniz

- Seçiniz
- Genel Kurul
- Grup Toplantıları
- Haber
- Program
- Toplama Görüntüler

Resim 44: YASAVİZYON Görüntü ve Ses Kaydı Oluşturma Alanı

Kayıt işleminden sonra görüntünün kurgulanma ve kataloglama işlemine geçilmektedir. Bunun için bu görüntülerin YASAVİZYON üzerinde TBMM TV Arşivi

tarafından meta verileri girilmekte, tanımlanmakta, düzenlenmekte böylece basit ve gelişmiş aramada erişilebilir hale getirilerek arşivlenmektedir. Bu işlemlerin tamamlanmasıyla görüntüler, izlenebilir ve aramaya açık hale gelmektedir.

YASAVİZYON'da kataloglama yaparken bir video görüntünün içeriği tanımlanırken video görüntüye ait;

Genel Kurul Görüşmelerinde;

- Kanun teklifleri ve tasarılar
- TBMM'nin Dönemi
- Yasama yılı
- Birleşim sayısı
- Oturum sayısı
- Oturum tarihi
- Başkan adı
- Kanunun başlığı, numarası, içeriği
- Konuşmacı adı
 - Seçim bölgesi / Seçildiği il
 - Şahsı, partisi adına
 - Temsil ettiği parti adı
 - Konuşmasının konusu
 - Kanunun tamamı
 - Kanunun maddesi
 - Gündem dışı
 - Konuşmasını yaptığı yer
 - Kürsü
 - Sıra koltuk
 - Komisyon locası
- Tezkereler
 - Tezkere adı
 - Tarihi
 - Genel Kurula geliş tarihi ve görüşme bitiş tarihi
 - Sonucu
 - İçeriği

Komisyonlar

- Komisyon adı
 - Anayasa Komisyonu
 - Adalet Komisyonu
 - Milli Savunma Komisyonu
 - İçişleri Komisyonu
 - Dışişleri Komisyonu
 - Milli Eğitim, Kültür, Gençlik ve Spor Komisyonu
 - Bayındırlık, İmar, Ulaştırma ve Turizm Komisyonu
 - Çevre Komisyonu
 - Sağlık, Aile, Çalışma ve Sosyal İşler Komisyonu
 - Tarım, Orman ve Köy İşleri Komisyonu
 - Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi Teknolojileri Komisyonu
 - TBMM Hesaplarını İnceleme Komisyonu
 - Dilekçe Komisyonu
 - Plan Bütçe Komisyonu
 - Kamu İktisadi Teşebbüsleri Komisyonu
 - İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu
 - Araştırma Komisyonları
 - Soruşturma Komisyonları
- Tarih
- Genel Kurula geliş ve görüşülme tarihi, görüşme bitiş tarihi
- Sonucu
- İçeriği

TBMM Diğer Etkinlikler

- Kabuller
- Törenler
- Resepsiyonlar
 - Yeri
 - Tarihi
 - Düzenleyen kişi veya kurum
 - Katılan kişiler
 - İçeriği

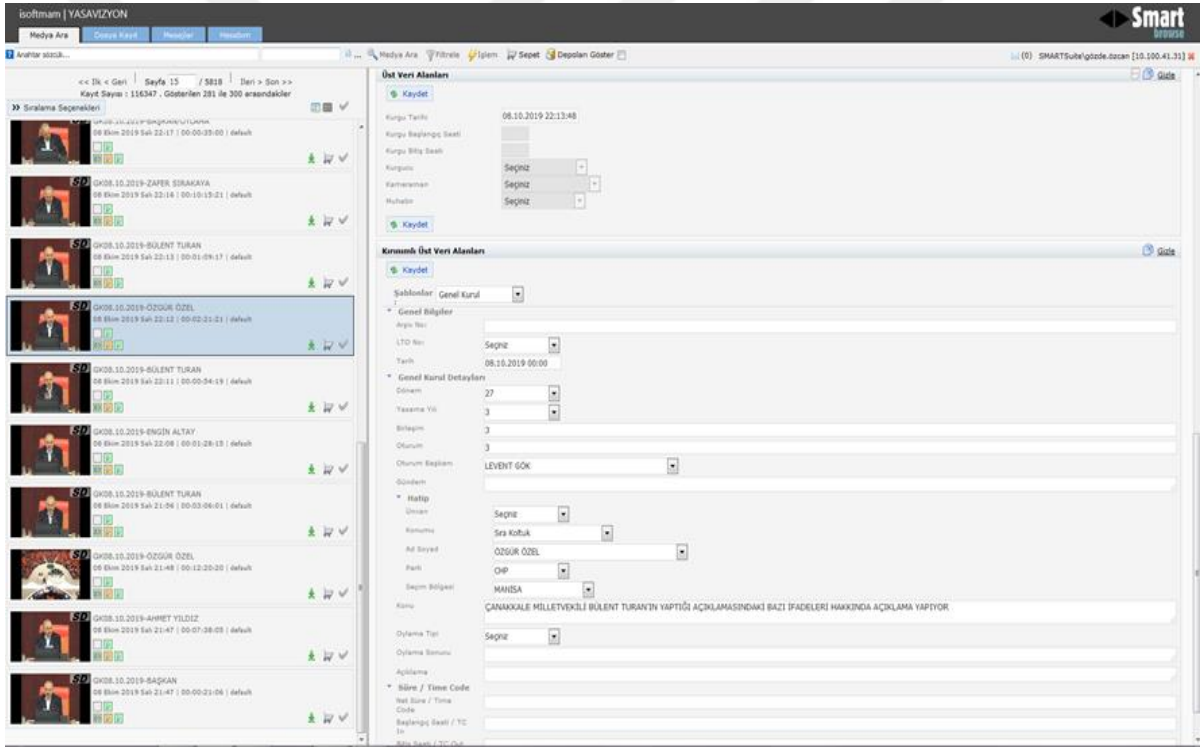
Basın Toplantıları

- Yeri
- Tarihi
- Düzenleyen milletvekili
- Konusu

Yemin Törenleri

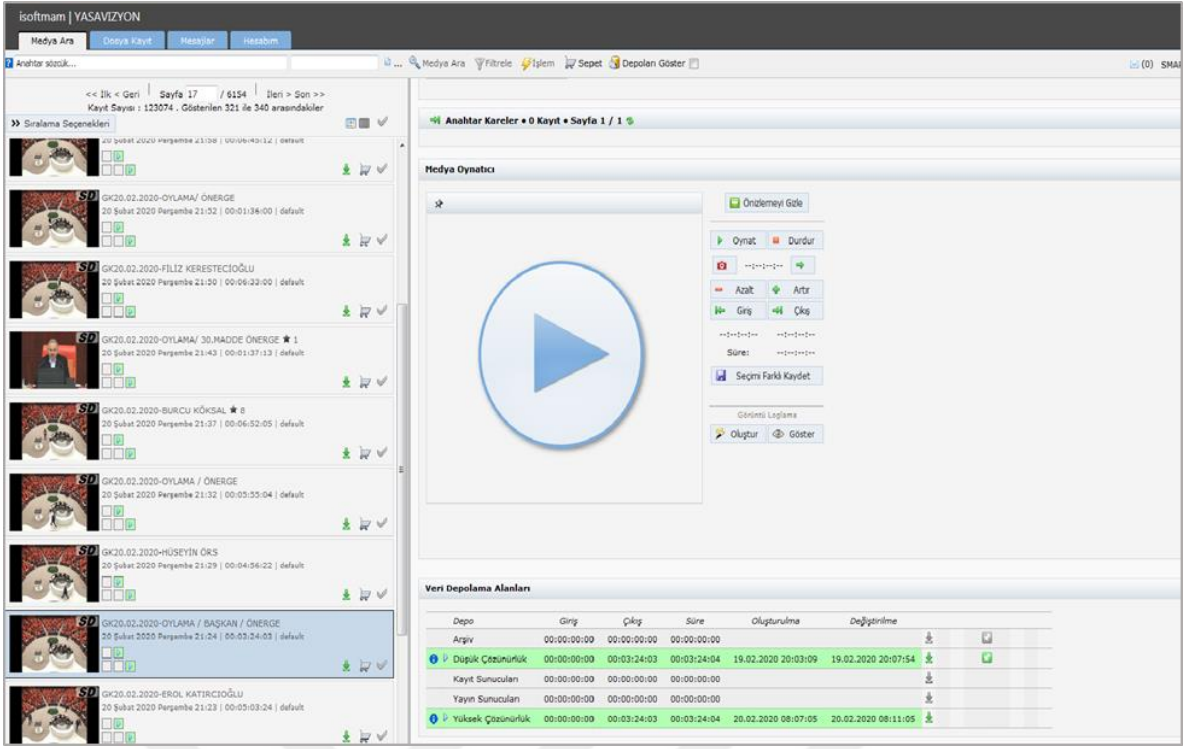
- Cumhurbaşkanı
- Milletvekili

meta verileri girilmektedir. Bu veriler TBMM'nin işleyişine ve yönetim sisteminin değişimine göre sistem yöneticisi tarafından değiştirilebilmekte, yeni veri alanları oluşturulabilmektedir.

Resim 45: YASAVIZYON İçerik Tanımlamada Kullanılan Üst Veri Alanları Örneği

Video görüntünün içeriği hakkında kısa bilgi veren konu bilgisi girilirken video görüntü dışında, TBMM içerisinde ayrı bir hizmet veren, Genel Kurul'da, komisyonlarda milletvekillerinin yaptığı konuşmaların metin haline getirildiği TBMM tutanağından da yararlanılmaktadır.

Resim 46: YASAVİZYON İçerik Tanımlaması Yapılan Görüntünün Video Depolama ve İndirme Alanı

YASAVİZYON sadece TBMM TV’de yetkili personele açık bir uygulamadır. Herhangi bir milletvekili ya da TBMM içerisinde bir kullanıcı bu uygulamadan yararlanamamaktadır. Bu uygulamanın kullanılmasındaki asıl amaç her bir video görüntünün içerik tanımlamasının yapılarak TBMM TV’de düzenli bir arşiv oluşumunu sağlamak, geriye dönük ayrıntılı bir arşiv oluşturmak, talep edilen görüntülere kolaylıkla erişebilmektir. Aynı zamanda bir diğer amaç birden fazla yedekleme yaparak video görüntülerin yok olmasının önüne geçmektir.

YASAVİZYON, üzerinde videolar TBMM TV’de aynı anda sunucular üzerine düşmektedir. YASAVİZYON üzerinde video görüntüler MXF formatında düşük ve yüksek çözünürlükte arşivlenmekte, kullanıcılar tarafından bu formatta indirilebilmektedir. 2011 yılından günümüze kadar TBMM’de yapılan her toplantı ve etkinliğin arşivlenmesi bu yazılım üzerinden yapılmaktadır.

Görüntülerin içerik tanımlaması ve erişiminde, belirli bir alanda yayın yapan TBMM TV için yeterli bir uygulamadır. TBMM TV’de yer alan her görüntü bu uygulama üzerinde de yer almaktadır.

5.1.4.2. TBMM TV Görüntü Gönderme Uygulaması

TBMM TV’de Genel Kurul, milletvekillerinin basın toplantıları, misafir kabulleri, katıldıkları ve düzenledikleri toplantılar, önemli misafir kabulleri, görüşmeler ve buna benzer etkinlikleri kamera ile çekilmekte, TBMM TV Arşivi tarafından görüntü formatı değiştirilip, bilgisi detaylandırılarak kataloglaması yapılmaktadır. Görüntülenmeye hazır videoların, TBMM bünyesinde çalışan personel tarafından geliştirilen TBMM TV Görüntü Gönderme Uygulaması ile milletvekillerinin talebi halinde gönderimi yapılmaktadır.

Milletvekilleri bu uygulamadan, istediği video görüntünün içeriğiyle ilgili;

Türü (Genel Kurul, basın toplantısı, diğer gibi seçenekler bulunmaktadır.)

seçilerek,

Tarihi,

Zamanı,

Açıklama bölümünde de talebi detaylandıran bilgileri

belirterek video görüntü talebinde bulunabilmektedirler.

T.	Ad	Soyad	Dönem	İl	E-ileti	Türü	İstek Günü - Süresi	Açıklama	Oluplurma Günü - Süresi	Durumu	Yap
5777	ENGIN	ÖZKOÇ	Dönem 27	Sakarya	ENGIN.OZKOC@tbmm.gov.tr	Genel Kurul	2019-05-08 00:00:00	Genel Kurul 4. Konuşması	2019-05-08 15:32:22	Sırada	Gönderi Yap
5776	İBRAHİM	YURDUNUSEVEN	Dönem 27	Afyon	ibrahim.yurdunuseven@tbmm.gov.tr	Genel Kurul	2019-05-08 15:45:00	hdp Grup önerisi üzerine yaptığım konuşmam	2019-05-08 15:32:10	Sırada	Gönderi Yap
5775	GÜLÜSTAN KILIÇ	KOÇYİĞİT	Dönem 27	Muş	gulustan.kilicocuyigit@tbmm.gov.tr	Genel Kurul	2019-05-08 15:25:00	Genel Kurul Kürsü konuşması	2019-05-08 15:26:57	Sırada	Gönderi Yap
5772	CAHİT	ÖZKAN	Dönem 27	Denizli	cahit.ozkan@tbmm.gov.tr	Genel Kurul	2019-05-08 14:55:00	Sayın Başkanımızın Genel Kurul'daki konuşmasını rica ediyoruz.	2019-05-08 15:18:55	Sırada	Gönderi Yap
5771	HASAN	SUBAŞI	Dönem 27	Antalya	hasan.subasi@tbmm.gov.tr	Genel Kurul	2019-05-08 15:30:00	Grup önerisi üzerine Genel Kurul Konuşması	2019-05-08 15:18:38	Sırada	Gönderi Yap
5770	ZÜLEYHA	GÜLÜM	Dönem 27	İstanbul	zuleyha.gulum@tbmm.gov.tr	Basın Toplantısı	2019-05-08 12:00:00	HDP Milletvekillerinin 08 Mayıs (bugün) Mecliste yaptığı basın toplantısının video görüntüsünü rica ediyorum.	2019-05-08 15:15:53	Sırada	Gönderi Yap
5769	YUNUS	KILIÇ	Dönem 27	Kars	YUNUS.KILIC@tbmm.gov.tr	Genel Kurul	2019-05-08 12:00:00	grup adına yapılan konuşma	2019-05-08 15:14:38	Sırada	Gönderi Yap
5765	RİDVAN	TURAN	Dönem 27	Mersin	Ridvan.TURAN@tbmm.gov.tr	Basın Toplantısı	2019-05-08 15:00:00		2019-05-08 14:59:30	Sırada	Gönderi Yap
5741	ENGIN	ÖZKOÇ	Dönem 27	Sakarya	ENGIN.OZKOC@tbmm.gov.tr	Basın Toplantısı	2019-05-08 00:00:00	Saat: 13:30 daki basın top.	2019-05-08 13:41:12	İşleniyor	Gönderi Yap

Resim 47: TBMM TV Görüntü Gönderme Uygulamasında Yapılan Talep Örnekleri

Milletvekillerinin Genel Kurul, basın toplantıları görüntüleri, komisyon toplantısı ve misafir kabul görüntüleri sadece kendileri veya temsil ettikleri parti grubu tarafından talep edilebilir. Bu talepler, Yayın Danışma Kurulu Kararına uygun olarak TBMM TV Arşivi tarafından karşılanmaktadır. Yayın Danışma Kurulu Kararına göre milletvekilleri sadece kendi görüntüleri, parti grupları ise kendi partisine mensup tüm milletvekilleri için talepte bulunulabilir.

Görüntüler, erişim bilgileri girilerek arşivlenen dosyadan seçilerek “MPEG-2” formatıyla gönderilmektedir. Her talepte milletvekiline ait bir video gönderildiği için, her video görüntü için ayrı bir talep oluşturulmaktadır. Milletvekilleri gönderilen videoyu bu uygulama üzerinde kendi hesabından indirebilmektedir. İndirme işlemi 10 gün ile sınırlandırılmaktadır.

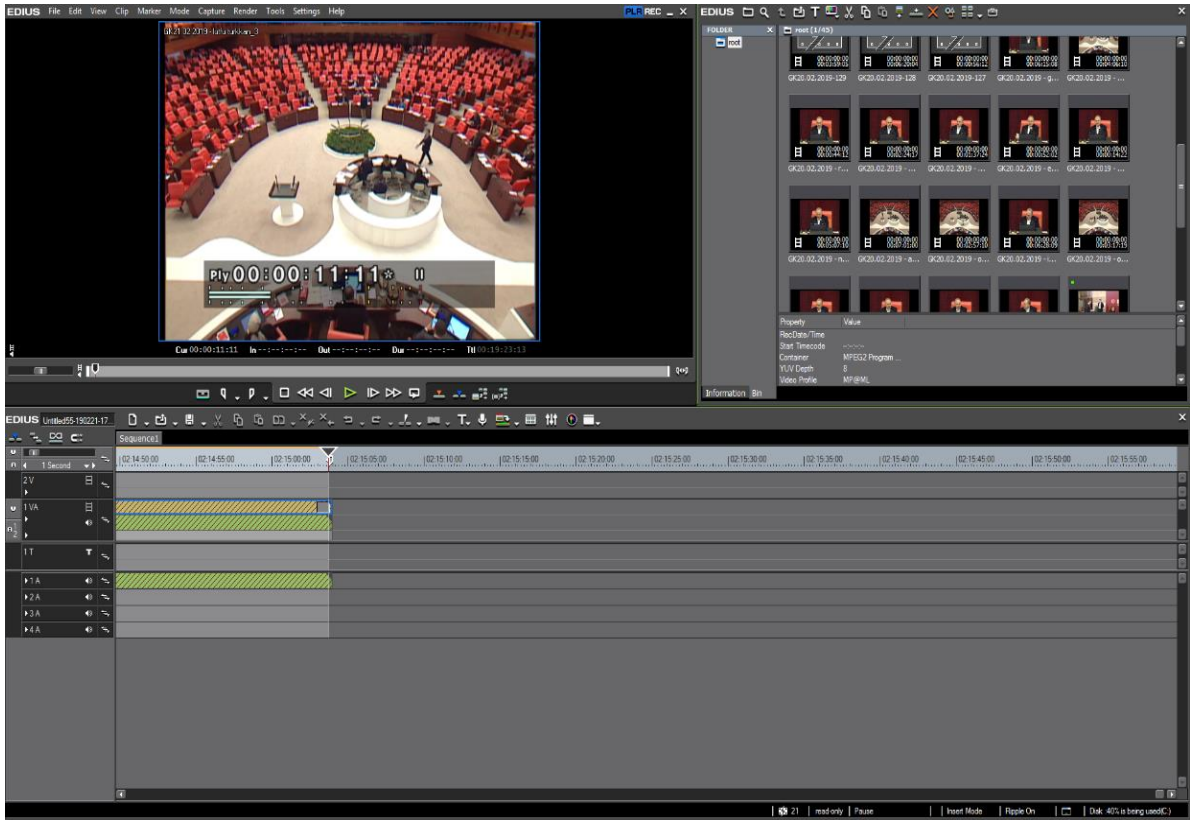
T.	Ad	Soyad	Dönem	İl	E-İleti	Turu	İstek Günü - Süresi	Açıklama	Oluşturma Günü - Süresi	Yapan Yönetici	Yapım Günü - Süresi	Gönderilen Belge
5684	DENİZ	YAVUZYILMAZ	Dönem 27	Zonguldak	deniz.yavuzyilmaz@tbmm.gov.tr	Basın Toplantısı	2019-05-06 14:00:00	SAAT 14.00'DA GERÇEKLEŞTİRDİĞİMİZ TYPFLI ÇALIŞANLAR İLE İLGİLİ BASIN TOPLANTISINI GÖRÜNTÜLERİNİ TALEP EDİYORUZ. KOLAY GELSİN	2019-05-06 14:30:10	ISMAIL KESKİNER	2019-05-06 14:46:35	H06.05.2019-deniz.yavuzyilmaz.mpg
5683	HAKKI SARUHAN	OLUÇ	Dönem 27	İstanbul	saruhanoluc@tbmm.gov.tr	Basın Toplantısı	2019-05-06 11:00:00	HDP Grup Başkanvekili Saruhan Oluç'un basın toplantısı	2019-05-06 11:09:44	ISMAIL KESKİNER	2019-05-06 11:31:49	H06.05.2019-hakki.saruhan.oluc.mpg
5682	ALI	ŞAHİN	Dönem 27	Gaziantep	ali.sahin@tbmm.gov.tr	Diğer	2019-05-03 12:00:00	Saat 11:30 da 4. kat 8 nolu słaondaki Keşmir Heyeti kabulü videosu	2019-05-03 16:25:14	BAKİ TAŞ	2019-05-03 16:33:05	H03.05.2019-ALI ŞAHİN - PAKİSTAN n
5681	DENİZ	YAVUZYILMAZ	Dönem 27	Zonguldak	deniz.yavuzyilmaz@tbmm.gov.tr	Basın Toplantısı	2019-05-03 14:00:00	saat 14.00'da gerçekleştirdiğimiz basın toplantısının görüntülerini talep ederiz. iyi çalışmalar...	2019-05-03 14:17:27	BAKİ TAŞ	2019-05-03 15:07:37	H03.05.2019 - deniz.yavuzyilmaz.mpg
5680	SEFER	AYCAN	Dönem 27	Adana	Sefer.AYCAN@tbmm.gov.tr	Basın Toplantısı	2019-05-03 12:00:00	basın toplantısı	2019-05-03 10:45:46	GÖZDE ÖZCAN	2019-05-03 14:02:52	H03.05.2019 - sefer.aycan.mpg
5679	ÖMER FARUK	GERGERLİOĞLU	Dönem 27	Kocaeli	omerfaruk.gergerlioglu@tbmm.gov.tr	Basın Toplantısı	2019-05-02 13:00:00	46 dakikalık video 1 saat 28 dakika olarak geldi. düzenlenerek tam haliyle gönderilmesini rica ederiz	2019-05-02 18:13:21	GÖZDE ÖZCAN	2019-05-03 10:44:29	H02.05.2019- omer faruk gergerlioglu
5678	ENGİN	ALTAY	Dönem 27	İstanbul	Engin.ALTAY@tbmm.gov.tr	Basın Toplantısı	2019-05-02 13:00:00	basın toplantısı	2019-05-02 14:28:27	ISMAIL KESKİNER	2019-05-02 15:12:19	H02.05.2019-engin.altay.mpg
5677	ÖMER FARUK	GERGERLİOĞLU	Dönem 27	Kocaeli	omerfaruk.gergerlioglu@tbmm.gov.tr	Basın Toplantısı	2019-05-02 13:00:00	Basın Toplantısı	2019-05-02 14:07:41	BAKİ TAŞ	2019-05-02 16:28:37	H02.05.2019- omer faruk gergerlioglu
5676	UTKU	ÇAKIROZER	Dönem 27	Eskişehir	utku.cakirozer@tbmm.gov.tr	Basın Toplantısı	2019-05-02 12:00:00	Basın Toplantısı	2019-05-02 10:23:47	ISMAIL KESKİNER	2019-05-02 10:59:34	H02.05.2019-utku.cakirozer.mpg
5675	MALİYE	TANIR	Dönem 27	İstanbul	malie.tanir@tbmm.gov.tr	Genel	2019-04-30	Genel Kurul'da 4	2019-04-30	FATMA	2019-04-30	H02.04.2019-malije.tanir.mpg

Resim 48: TBMM TV Görüntü Gönderme Uygulamasında Gönderilen Talep Örnekleri

Önceden elektronik ortamdan gönderilmesine rağmen önceden telefonla yapılması gereken taleplerin yerine, bu uygulama ile elektronik ortamdan aynı uygulama üzerinden kullanıcıların gerekli bilgileri girerek talepte bulunması ve TBMM TV Arşivi tarafından taleplerinin karşılanması sistemi getirilmiştir. Hem personel hem de talepte bulunan milletvekilleri için doğru video talebi oluşturmalarını, taleplerin TBMM TV Arşivi personeli tarafından hızlı bir şekilde karşılanarak erişim açısından kolaylık ve zaman tasarrufu sağlamaktadır. Aynı zamanda geriye dönük karşılanan taleplerin incelenmesini sağlayan bir dizin mevcut olup, talep edilen görüntülerin personel tarafından kontrolünü mümkün kılmakta, yapılan işle ilgili bir delil sunmaktadır.

5.1.4.3. EDIUS Programının Kullanımı

EDIUS Grass Valley firması tarafından geliştirilmiş, videoları düzenleyen yazılım ve donanımlardır. EDIUS ile videoların kurgusunun, düzenlenmesinin, render işleminin yapılmasını ve görüntü formatının değiştirilebilmesini sağlamaktadır. EDIUS televizyon, sinema gibi alanlarda kurgu yapılmasında yaygın olarak kullanılır. Bu amaçla TBMM TV’de de EDIUS 7 ve EDIUS 8 kullanılmaktadır. Son olarak EDIUS’un EDIUS 9.40 sürümü üretilmiştir.

Resim 49: EDIUS Programı Üzerinde Görüntü Kesme Örneği

TBMM TV’de EDIUS programı, videokasetten dijital ortama geçilmesiyle kullanılmaya başlanmıştır. TBMM TV Arşivi’nde kameraların SD kartlarından alınan, ham görüntü halinde bulunan tüm basın toplantılarının, haberlerin, belgesel görüntülerinin ve robot kameralar aracılığıyla çekilip aktarılan Genel Kurul görüntülerinin gerek kurgusunun yapılmasında, gerek görüntünün kesilmesinde ya da

render (ham görüntünün işlenmesi işlemi olarak tanımlanmaktadır) edilmesinde kullanılmaktadır. Bunun yanında videoların formatının değiştirilmesinde ve bilgisayar ortamındaki arşive aktarılırken ilgili dosyanın seçilip, verilerin girilmesinde ara yüz olarak EDIUS programı tercih edilmektedir. Ayrıca video görüntünün istenmeyen alanlarının silinmesi, görüntünün yakınlaştırılması/uzaklaştırılması gibi video görüntüyü düzenlemek için de kullanılmaktadır.

EDIUS programı kullanılarak video görüntüler TBMM TV'nin kullanım alanına göre genellikle "MXF" formatından "MPEG-2" formatına dönüştürülse de, MPEG-2 dışında MPG, H.264 / MPEG-4, M2P, Audio Video Interleave (AVI), F4V, MOV, MP4, WAV gibi formatlara dönüştürmek de mümkündür.

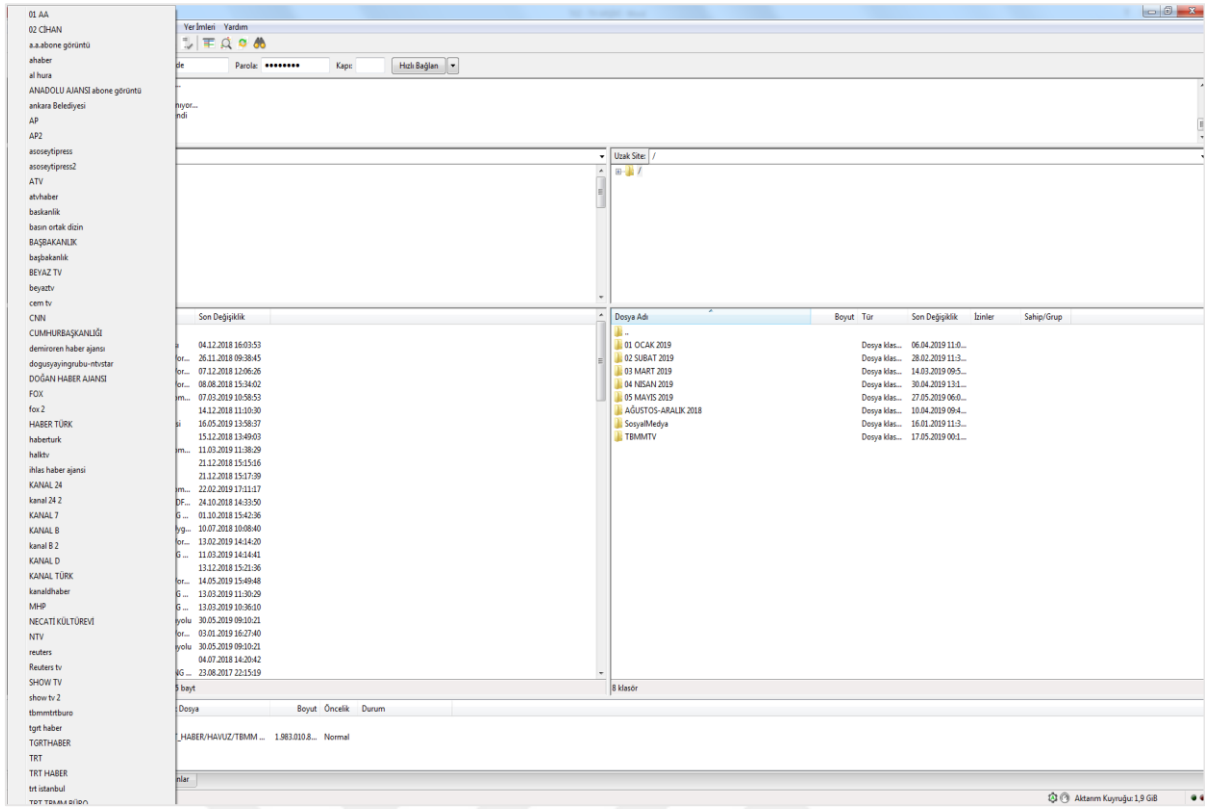
TBMM TV'nin ilk kurulmasıyla oluşum gösteren videokaset ortamındaki arşivin dijital ortama aktarılmasında da EDIUS kullanılmaktadır. EDIUS üzerinde, videokasetlerin hem bütün olarak hem de milletvekilleri bazında kesilerek dijital ortama aktarılmasını sağlamaktadır.

5.1.4.4. TBMM Dışından Görüntü Çekme Ve Gönderme Uygulaması (FileZilla)

FileZilla, kullandığımız bilgisayarla diğer sunucular arasında dosya aktarımını sağlayan File Transfer Protocol (FTP – Dosya Transfer Protokolü) araçlarından biridir. Bu program ile ücretsiz olarak Internet bağlantısı sağlanarak program üzerinden izin verilen FTP bağlantılarına kısa sürede ve kolaylıkla erişim sağlanabilmektedir. Dosya aktarımını oldukça kolaylaştırmaktadır.

FileZilla'e Internet bağlantısı sağlandıktan sonra sunucu kodu, kullanıcı adı, şifre girilerek bağlanılmaktadır. Bilgisayar üzerinde bulunan dosyaların ya da diğer sunucu üzerinden dosyaların paylaşımı bu program üzerinden sağlanabilmektedir.

TBMM TV Arşivi'nde dışarıdan Anadolu Ajansı, İhlas Haber Ajansı, TRT, Fox TV, NTV gibi yayın organları veya Cumhurbaşkanlığı gibi resmi yönetim organlarından gönderilecek bir görüntünün alınabilmesi ya da TBMM TV Arşivi'nde düzenlenmiş bir şekilde yer alan görüntünün gönderilebilmesi için FileZilla kullanılmaktadır. Böylelikle TBMM TV Arşivi'nde bulunan kaynakların gönderimi veya başka yayın organlarından arşive eklenecek görüntünün kanallar arasında paylaşımı kolay ve hızlı şekilde sağlanabilmektedir.

Resim 51: FTP ile Kurumlara, Ajanslara ve Kanallara Görüntü Gönderme Uygulaması

5.1.4.5. TBMM TV Arşivi'nde Arşiv Politikası

TBMM TV Arşivi, TBMM TV yayın hayatına başladığından beri faaliyetlerini belirli bir arşiv politikası üzerinden devam ettirmektedir. Bu kapsamda tasnif ve düzen, nitelendirme / kataloglama, koruma, erişim konuları incelenmiştir. TBMM TV Arşivi iki farklı ortam üzerinden hizmet verdiği için bu politikalar videokaset ortamı ve dijital ortam üzerinden ayrı ayrı ele alınmıştır.

5.1.4.5.1. Videokasetlerin Arşivlenmesi

TBMM TV 1994 yılında kurulmuş ve kendi içerisinde yayına başlamıştır. Bundan önce bu görevi tamamen TRT yerine getirmekteydi. TBMM TV kurulmadan önce Genel Kurul görüntüleri videokasetler halinde TRT Arşivi'nde bulunmaktadır. 1994'ten 2010

yılıının sonuna kadar başta Genel Kurul olmak üzere, TBMM’de düzenlenen tüm toplantıların kayıtları TBMM TV Arşivi’nde videokaset ortamında yer almaktadır. Videokasetler, TBMM TV Arşivi tarafından arşiv politikasına uygun bir şekilde arşivlenmekte; bu politikaya uygun olarak tasnifi, düzeni, nitelemesi, koruması ve erişimi sağlanmaktadır.

5.1.4.5.1.1. Tasnif ve Düzen

TBMM TV’de 1994 yılından 2010 yılına kadar Betacam SP videokaset kullanılarak video kayıtlar oluşturulmuştur. Bu süre içerisinde TBMM TV Arşivi’nde analog ortamda olan arşivin tasnifi, TBMM’nin işleyişine ve TBMM’de yapılan faaliyetlere göre bir tasnif sistemi uygulanmıştır.

TBMM TV Arşivi’nde videokasetler kendi içinde;

Genel Kurul videokasetleri,

TBMM Haberlerinin bulunduğu videokasetleri,

Grup Toplantıları’nın videokasetleri,

TBMM başkanlarına ait görüntülerin bulunduğu videokasetler,

Milletvekillerinin misafir kabul görüntüleri, törenler, TBMM ile ilgili hazırlanmış belgesellerin bulunduğu gibi toplama görüntülerin bulunduğu videokasetler olarak tasnif edilmiştir.

Resim 52: Analog Ortamda Bulunan TBMM TV Arşivi'nde Genel Kurul Videokasetlerinin Tasnif ve Düzeni

TBMM’de düzenlenen toplantı ve etkinliklere göre tasnifi yapılan videokasetlerin düzenlenmesinde ise tarihsel sıralama ön planda tutulmuştur. TBMM’nin işleyişine göre videonun çekildiği tarih videokasetlere verilmiş, düzenlemesi de tarihe göre eskiden yeniye doğru yapılmıştır. Aynı tarihe ait birden fazla kaset mevcut ise, görüntülemenin başladığı zamandan sonuna kadar numaralandırma yapılarak düzenlenmiştir. Toplantı ve etkinlik türüne göre tasnifi yapılan tüm videokasetlerin TBMM TV Arşivi’nde düzenlemesi bu şekilde yapılmış, standart bir düzen izlenmiştir.

TBMM TV Arşivi’ne gelen taleplere göre videokasetlerde yer alan video görüntülere, TBMM TV Arşivi tarafından yapılmış tasnif ve düzenlemeyle kolay ve hızlı bir şekilde erişim sağlanmakta ve talepler karşılanmaktadır.

5.1.4.5.1.2. Niteleme / Kataloqlama

TBMM TV Arşivi'nde bulunan her videokasetlerin her birini, üzerinde bulunan etiketlere;

Video görüntü türünün adı (genel kurul, basın toplantısı, haber vb.),

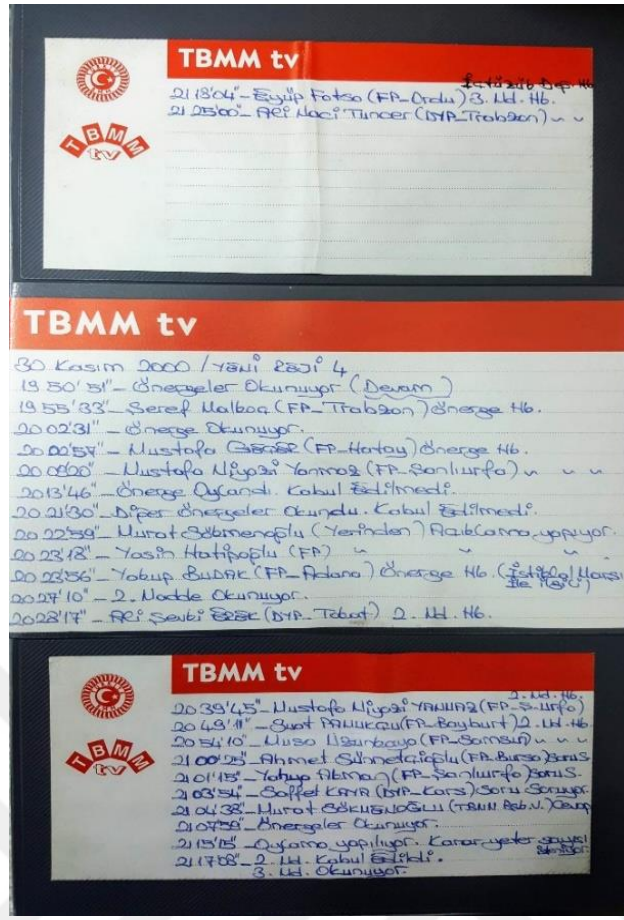
Tarihi,

Videokasette yer alan kişilerin isimleri,

Milletvekilinin;

- Dâhil olduğu parti adı ya da unvanı (üye olduğu ya da başkanlık ettiği komisyon, idare amiri, katip üye),
- Konuşmayı yaptığı zaman (saat diliminden saniyesine kadar bu bilgi girilmiştir),
- Kısaca konuştuğu konu adı

gibi bilgiler yazılmıştır. Böylelikle herhangi bir talepte aranan video görüntüye kolay ve doğru bir şekilde erişim sağlanabilmektedir.

Resim 53: Videokaset Niteleme Alanı Örneği

Videokasetlerin bulunduğu arşivdeki tüm videokasetlere ait bilgiler elektronik ortama da kaydedilmiştir. Aranılan bir video görüntüye bu şekilde daha hızlı erişim sağlanabilmektedir. Bu arşivde oluşturulan kataloglarda tüm videokasetler birbiriyle uyumlu olarak, aynı şekilde kataloglaması yapılmaktadır. Fakat bu kataloglama yapılırken mesleki anlamda bir standart haline gelmiş “Anglo Amerikan Kataloglama Kurulları” gibi bir standart takip edilmemektedir.

5.1.4.5.1.3. Koruma

TBMM TV Arşivi’nde bulunan videokasetlerin arşivlenmesi için bir oda ayrılmıştır. Arşiv malzemeleri arşiv sistemine uygun, raylı kilitleme özelliği bulunan raf

sisteminde, videokasetlerin bantlarının birbirine yapışmaması için havalandırma ve iklimlendirme sisteminin bulunduğu ve mevsimlere uygun sıcaklık derecesine sahip odada bulunmaktadır.

Resim 54: TBMM TV Arşivi Analog Ortam 1

Videokasetler, darbe, toz, böcek vb. unsurlara karşı zarar görmemesi için sert plastik materyalden oluşan kapalı bir kaset kutusu içerisinde saklanmaktadır. Kasetlerin üzerinde doğru videoya kolay ve kısa sürede erişim sağlamak için videokasetler birleşim ve oturum bilgileri, konuşan milletvekilinin adı, partisi, seçildiği il, saat kaçta konuşmaya başladığı, konuşmanın konusu gibi katalog bilgilerinin girildiği şekilde saklanmaktadır.

Ayrıca TBMM TV Arşivi'nde 2010'da tamamen dijital ortama geçilmesiyle, dijital kayıtların yedeklemesinin yapılarak koruma altına alındığı LTO kasetleri de saklanmaktadır.

Resim 55: TBMM TV Arşivi Analog Ortam 2

Analog ortam arşivinde bulunan videokasetlerin güncel ortamlarda saklanması ve yedeklenmesi için ileriye dönük olarak dijital ortama aktarma işlemi henüz yapılmamıştır. Sadece 1994-2010 yılları arasında görüntü talep edildiği zaman, görüntünün dijital ortama aktarımı gerçekleştirilmektedir. Bu işlemler tamamen TBMM TV Arşivi personeli tarafından gerçekleştirilmektedir. Bu videokasetlere sadece TBMM TV Arşivi personeli erişim sağlayabilmekte, arşiv odasına da sadece TBMM TV Arşivi personeli girebilmektedir.

5.1.4.5.1.4. Erişim

TBMM TV Arşivi sadece TBMM TV personelinin erişimine açıktır. Onun dışında kullanıcıların ve milletvekilinin erişimi ise TBMM TV Arşivi personeli tarafından talep edilen video görüntünün ilgili kasetten sadece talep edilen bölümünün kurgusu yapıldıktan sonra, arşiv personelinin izniyle çeşitli kayıt cihazlarına (CD, DVD, flash bellek, hard disk) aktarımı yapılarak sağlanmaktadır.

Videokasetlere kolay erişimin sağlanabilmesi için dijital ortamda katalog oluşturulmuştur. Bu katalogdan arama yaparak aranan videokasete erişim sağlanabilmektedir.

Videokasetler için oluşturulan bu katalogdan;

Milletvekilinin başta soyadı, sonra adı,

İstenen videokasetlerin tarih aralığı,

Bant numarası,

Konusu,

gibi veriler girilerek gelişmiş arama yapılabilmektedir.

Arama		Talep Girişi		Süre Ve Ücret			
Tarih aralığı	01.01.1994		25.02.2020	Ara	Rapor		
Drag a column header here to group by that column							
Soyadı Adı	Tarih	Bant No	Sıra	Yeri	Süre	Konu	Kimde
KELEŞ İRFAN	02.05.1999		2		00:01:02	YEMİN TÖRENİ	
KELEŞ İRFAN	23.12.1999		5		00:00:47	BAYINDIRLIK BAKANINAN SORU SORUYOR	
KELEŞ İRFAN	25.12.1999		2		00:09:01	KÜYTÜR BAKANLIĞININ BÜTÇESİ HAKKINDA	
KELEŞ İRFAN	21.06.2000		4		00:18:47	ÖĞRENCİ AFFI KANUN TEKLİFİ GEÇİCİ 46.MADDE HK.	
KELEŞ İRFAN	16.12.2000		2		00:04:55	KÜLTÜR BAKANLIĞI BÜTÇESİ HK.	
KELEŞ İRFAN	10.01.2001		2		00:00:00	YÖK KANUNUNDA DEĞİŞİKLİK HAKKINDA(BEŞİNCİ MADDE)	
KELEŞ İRFAN	16.01.2001		2		00:06:29	YÖK TEŞKİLATININ KAN. TAS. DEĞİŞİKLİK YAPILMASINA DAIR KAN. TAS. HK.	
KELEŞ İRFAN	13.06.2001		2		00:10:45	EMEKLİ SANDIĞI KANUN TAS. DEĞ. HK.	
KELEŞ İRFAN	05.12.2001		4		00:09:20	VAKIFLAR GENEL MÜDÜRLÜĞÜ BÜTÇESİ HK.	
KELEŞ İRFAN	02.08.2002		3		00:09:09	AVRUPA BİRLİĞİ UYUM YASALARI 4.MADDE HK.	

Resim 56: Videokaset Katalogundan Arama Sonucu Örneği

Aranan video görüntüleri içeren videokasetlerin bilgisine katalogdan erişildikten sonra ilgili videokasetlere arşiv odasından, arşiv malzemelerine yapılan tasnif ve düzenleme sonucunda kolaylıkla erişim sağlanmaktadır.

Bunun dışında videokasetlerde bulunan görüntülerin erişimi, milletvekillerine ya da parti gruplarına videokaset ortamında bulunan görüntünün, bilgisayar ortamına aktarımı gerçekleştirildikten sonra, görüntü boyutunun kapladığı DVD adedi kadar ücretin milletvekili tarafından karşılanması ile talep edilen kayıt cihazlarına kaydedilmesiyle sağlanmaktadır.

Çeşitli yerel ve uluslararası kanalların videokaset ortamında görüntü talep etmesi durumunda dakika bazında bir ücretlendirme yapılarak, görüntünün ücreti karşılandığında erişimi sağlanmaktadır. Son dönem ve önceki dönem milletvekilleri, TBMM TV personeli, parti grupları ya da yayın kanalları dışındaki kullanıcı grupları için TBMM TV Arşivi erişime açık değildir. Bu kullanıcıların arşive erişim sağlayabilmeleri için TBMM Basın, Yayın ve Halkla İlişkiler Başkanlığı'ndan izin alması gereklidir.

5.1.4.5.2. Dijital Ortamdaki Görüntülerin Arşivlenmesi

TBMM'de düzenlenen Genel Kurul, basın toplantıları, TBMM Başkanlarının kabul ve ziyaretleri, komisyon görüntüleri, grup toplantılarının video görüntüleri TBMM TV Arşivi'nde arşivlenmektedir.

TBMM TV'de arşivleme sistemi 2010 yılında değişikliğe uğramış, 2010 yılından itibaren TBMM TV videoları videokaset yerine hafıza kartlarına çekilmeye başlanmış, dolayısıyla arşivleme sistemi de değişikliğe uğramış, video görüntüler dijital ortamda

bulunan yüksek kapasiteli depolama alanlarında kaydedilmeye ve arşivlenmeye başlamıştır.

TBMM TV’de SD yayın yapıldığı için görüntüler HD yayına göre daha düşük kapasiteli SD formatında arşivlenmektedir. Sunucularda arşiv için yeterli alan sağlanamadığı ve HD yayının saklama boyutu büyük olduğu için henüz TBMM TV’de HD yayına geçilmemiştir.

Yayın Danışma Kurulu tarafından belirlenen süreye göre; kaydedilen Genel Kurul Görüntüleri süresiz olarak, Genel Kurul haricindeki görüntülerin ham hali (kurgusu yapılmamış ve formatı MXF’den MPEG-2’ye dönüştürülmemiş) ise 45 gün süre ile dijital ortamda arşivlenmektedir.

Arşivleme işlemi YASAVİZYON uygulaması ve MPEG-2 formatına dönüştürülerek sunucular üzerindeki görüntülerin tanımlanarak ilgili klasör üzerinde sunucularda yedeklenmesiyle yapılmaktadır.

5.1.4.5.2.1. Tasnif ve Düzenleme

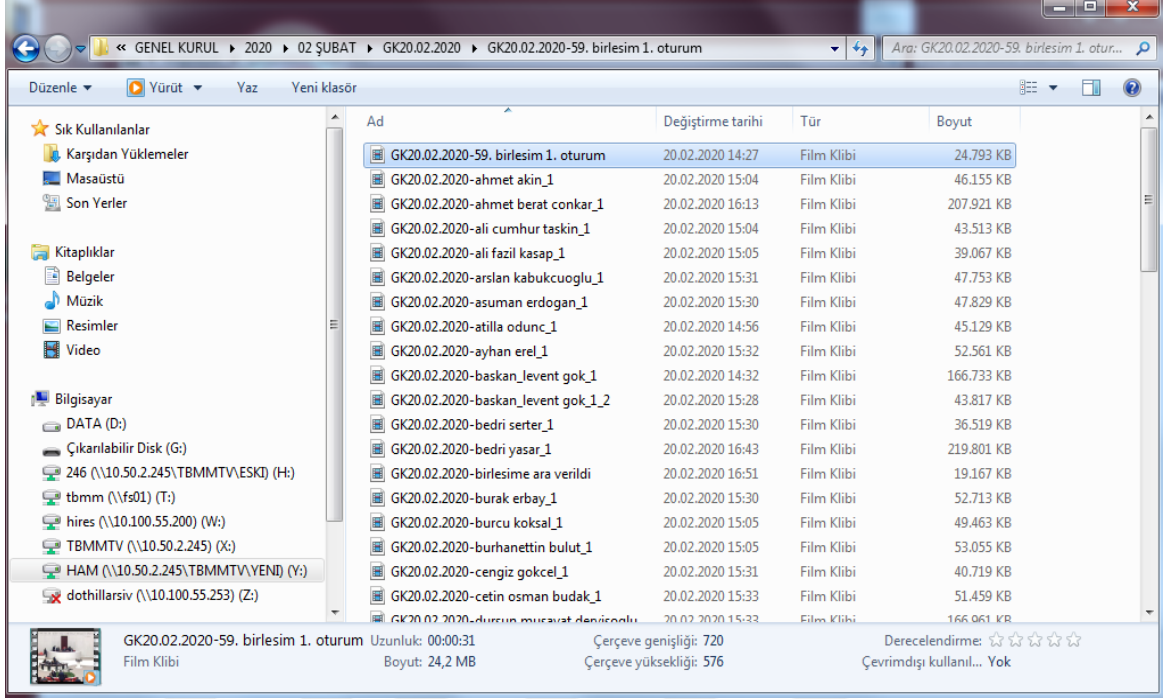
Dijital ortamda sistemde sunucu üzerinden hiçbir veri girilmemiş ve düzenlenmemiş ham halde alınan görüntüler, videokaset ortamına benzer şekilde TBMM’nin işleyişine göre yapılan Genel Kurul, komisyon toplantısı, Grup Toplantısı, basın toplantısı, haber, heyet kabul, başkanlık divanı gibi video görüntü türlerine ayrılarak tasnif edilmektedir. Her görüntü türü için ilgili alana kaydedilecek görüntüde Genel Kurul için GK, haber için H, toplama görüntüler için T kısaltması gibi ayrı bir kısaltma kullanılmaktadır.

Her tasnif türü için öncelikle yıl, yılın içinde ay, ayın içinde gün olarak bir düzenleme yapılmaktadır. Video görüntü için uygun olan tasnif türü seçildikten sonra, video görüntünün ait olduğu tarih seçilmekte, görüntü tanımlanırken görüntü türünün kısaltması en başa yazılıp, ardından tarih, konuşan kişi adı, Genel Kurul görüntülerinde konuştuğu oturum sayısı ve aynı oturumda yaptığı kaçınıcı konuşma olduğuna dair veriler girilmektedir. Sistemde otomatik olarak alfabetik ve sayısal bir düzen oluşmaktadır.

Dijital ortamda bulunan görüntüler için tasnif ve düzenleme yapılması çok önemlidir. Daha fazla ve daha büyük boyutta görüntüler, küçük görüntü parçalarına ayrılarak kaydedileceği için tasnif ve düzenlemesi yapılmadığında kayıplara yol açmaktadır. Bu nedenle TBMM TV Arşivi'nde arşivleme işlemi görüntünün reji bölümünden düşmesiyle birlikte yapılmakta, ilgili dosyaya bilgileri tanımlanarak kaydedilmektedir.

5.1.4.5.2.2. Niteleme / Kataloqlama

Tasnifi ve düzenlemesi yapılan video görüntünün, kolaylıkla erişilebilmesi için niteleyici ya da tanımlayıcı bilgilerinin video görüntü kaydedilirken girilmesi gereklidir. TBMM TV Arşivi'nde video görüntüye ait görüntü türü ve tarihi seçildikten, ilgili görüntü türü kodlaması ve tarih bilgisi girildikten sonra, o videoyu tanımlayan kişi ve oturum bilgileri girilmektedir.

Resim 57: Dijital Ortamda Yapılmış Arşivleme Örneği

TBMM TV’de kullanılan YASAVİZYON uygulaması ile niteleme ve kataloglama video görüntüyü tanımlayan niteleyici bilgiler meta veri alanlarına girilerek daha ayrıntılı bir şekilde yapılmaktadır.

5.1.4.5.2.3. Koruma

Dijital ortamda oluşan arşivlerde arşiv malzemelerinin yok olma riski analog ortama göre fazladır, bunun için bu arşivleri korumak çok önemlidir. Sistemin herhangi bir şekilde çökmesi, dışarıdaki sistemlerden etkilenecek virüs bulaşması, elektronik malzemelerin hasara uğraması gibi sebeplerden dolayı arşiv sisteminin zarar görmemesi için korunması gerekmektedir.

TBMM TV Arşivi'nde arşiv sistemi yaklaşık 10 yıldır dijital arşiv ortamındadır. Sunucular üzerinde depolanan arşivin belirli bir süre LTO kasetleri üzerinde yedeklemesi yapılmıştır. Böylece arşiv malzemelerinin uzun süreli olarak korunması amaçlanmıştır.

Arşivleme işlemi YASAVİZYON uygulaması, bilgisayar üzerinden sunucularda saklanacak şekilde dijital ortama kayıt oluşturarak yapılmaktadır. Bunlara erişimin kesilmemesi, sunucuda meydana gelen herhangi bir aksaklığın TBMM TV Arşivi'nin işleyişinde bir engel oluşturmaması için yedek sunucu kullanılmaktadır. Aynı zamanda sisteme kesintisiz güç kaynağı sağlanmaktadır. Bu sisteme giriş ve çıkış, kataloglama, arama ve sorgulama, veri girme işlemleri sistem yöneticisi tarafından yetkilendirilen kullanıcılara verilen izin ile yapılmaktadır.

Arşivi risklere karşı korumak için bilgisayar ağından gelebilecek virüslere, kötü niyetli ağ saldırılarına karşı koruyucu programlar kullanılmaktadır.

Bunun dışında sunuculara kurum içinden ve kurum dışından gelebilecek zararlara karşı da koşullu ve sınırlı erişim uygulanmaktadır. TBMM Bilgi İşlem Başkanlığı tarafından sadece ağ üzerinde yetkilendirilen kişiler belirli sunuculara erişim sağlayabilmektedir. Sunucuların bulunduğu odaların güvenliği ise sadece yetkilendirilen kişilerin girmesine izin verilen şifreli ve çelik kapılarla sağlanmaktadır.

Resim 58: Sunucuların Bulunduğu Odanın Kapısı ve Güvenlik Sistemi

5.1.4.5.2.4. Erişim

2010 yılından itibaren, videokaset yerine dijital ortamda kayıt yapmaya başlayan TBMM TV'nin arşivi dijital ortamda oluşmaya başlamıştır. İlk dijital ortama geçildiğinde bilgisayarlar ve LTO' kasetleri üzerinde arşivleme ve yedekleme işlemleri yapılmıştır. Bu süreçte arşivden sadece TBMM TV'de görevli personel yararlanabilmiş, milletvekilleri ise sadece kendi videolarını talep etmeleri ile CD, DVD, hafıza kartı gibi araçlarla erişim sağlayabilmişlerdir. Geriye dönük arşive erişim ise sunucularda ve LTO'lara yapılan kayıtlar üzerinden yapılan arama ile karşılanmıştır.

Yakın bir zamandan itibaren TBMM TV’de arşivleme sunucu üzerinden yapılmaktadır. Hem YASAVİZYON üzerinde hem de bilgisayar ortamında yapılan arşiv düzenlemesiyle sunucular üzerinde yedeklenerek arşivleme işlemi yapılmaktadır. Sunucular üzerinde oluşturulan bu arşiv sisteminin erişimi, TBMM TV’de çalışan yetkili personele açıktır. YASAVİZYON’un erişimi ise YASAVİZYON’a veri girmekle görevli TBMM TV’de çalışan belirli personele açıktır. Sunucular üzerinde yetkilendirme ve erişim izni TBMM Bilgi İşlem Başkanlığı tarafından sağlanmaktadır.

Sistemde iş akışının ve sisteme erişimin kesintisiz sağlanabilmesi için sunuculara kesintisiz güç kaynağı sağlanmaktadır.

Milletvekilleri, TBMM TV Görüntü Gönderme Uygulaması’nı kullanarak arşivden faydalanabilmektedir. Burada sadece kendi videolarını talep edebilmektedir. Anadolu Ajansı, TRT gibi resmi yayın organları dışında özel kanalların arşive erişimi belirli bir ücrete tabidir. Talep ettikleri videoya, videonun süresine ve video üzerinde yapılacak kurgu gibi işlemlere göre bu ücretlendirme değişmektedir. Bunların dışında resmi bir belge ile talep edildiğinde, mahkeme davalarında birinci dereceden bilgi kaynağı sunan TBMM TV Arşivi erişime açılmaktadır.

5.1.5. TBMM TV Arşivi’nden Yararlanma

TBMM TV Arşivi, TBMM TV’de yapılan yayının arşivini kurmak, video görüntülerin arşivlemesini yapmak, geçmişte ve güncel videolardan yetkili kişilerin, kanalların, milletvekillerinin yararlanmasını sağlamak amacıyla oluşturulmuştur. TBMM TV Arşivi TBMM TV kurulduğundan beri hizmet vermektedir.

TBMM TV Arşivi'nde son dönem meclis video görüntülerinin yanında, TBMM TV kurulduğu günden bugüne kadar, Genel Kurul kayıtları, basın toplantıları, haberler vb. videolar bulunmaktadır.

TBMM TV Arşivi genel olarak TBMM Komisyonları, milletvekilleri, TBMM Başkanlığı, TBMM Genel Sekreterliği, yabancı ve ulusal televizyonların ya da ajansların yararlanmasına açıktır. Genel olarak TBMM Yayın Danışma Kurulu'nun aldığı kararla, TBMM TV Arşivi'nden mahkemeden gelen talepler dışında başka hiç kimse ya da kendisine ait olan video görüntü dışında hiçbir milletvekili bir talepte bulunamamaktadır.

Son yasama döneminde yer alan milletvekilleri ya da milletvekili olduğu partinin grubu tarafından, kendilerine ait Genel Kurul, Grup Toplantısı, kabul, basın toplantısı vb. görüntüleri talep etmeleri halinde, bu görüntüler elektronik ortamda bulunan "TBMM TV Görüntü Gönderme Uygulaması" üzerinden talepte bulduklarında ücretsiz olarak TBMM TV Arşivi tarafından karşılanmaktadır.

Milletvekilleri, çalıştıkları Meclis dönemine (Örneğin; 27. Dönem Milletvekili) ait görüntü talep ediyorsa bu TBMM TV Arşivi'nden ücretsiz olarak karşılanmaktadır; ancak geçmiş dönemlere ait gerek videokaset ortamında gerek dijital ortamda bulunan video görüntülerin talebinde, arşivden alınan video görüntünün sığabildiği DVD adedi kadar ücret alınmaktadır. TBMM'de yetkili kişilerin video talebi ise ücretsiz karşılanmaktadır.

Bunun dışında yabancı kuruluşlar, ajanslar ya da ulusal kanallardan istenen görüntüler için dakika başına ücretlendirme yapılmakta, kurgusu yapılacak görüntüler için ayrı bir ücretlendirme tarifesi uygulanarak talepler karşılanmaktadır.

TBMM TV Arşivi her kullanıcıya açık değildir. Sadece milletvekilleri, TBMM'de yetkili kişiler, TBMM TV personeli ve yayın kanalları yararlanabilmekte ve kullanıcıları

bu kişilerden oluşmaktadır. Bunun dışında talep eden şahıslar ya da kuruluşlar TBMM Basın, Yayın ve Halkla İlişkiler Başkanlığı'ndan izin alarak TBMM TV Arşivi'nden yararlanabilmektedir.

SONUÇ

Günümüzde teknolojide yaşanan gelişmeler televizyon dünyasını oldukça etkilemektedir. Televizyonculuk alanında kullanılan cihazlar, yayın yolları zamanla değişmiştir. Arşiv ortamına da yansıyan bu değişim önceleri videobant, videokaset gibi analog ortamdaki zamanla dijital ortama geçişle kendini göstermiştir. CD, DVD, SD kart, hard disk gibi kayıt ortamlarından alınan video görüntü, ses, fotoğraf içeren görsel ve işitsel malzemeler önceleri sadece bilgisayar ortamında oluşturulan arşivde depolanmaktaydı. Yakın zamanda malzemelerin boyutunun büyümesi, yeni teknolojik gelişmelerin yaşanması sonucunda sunucular, LTO kasetleri, bulut depolama olmak üzere gelişen ve günümüzde sıklıkla kullanılan depolama alanları kullanılmaya başlanmıştır.

Bu gelişmelere paralel olarak video görüntü, ses düzenleme, kurgu görevlerini yerine getirmeye yardımcı yazılımlar üretilmeye başlamıştır. Bu yazılımlara zamanla medya alanında arşiv yönetimi yazılımları eklenmiş, bu yazılımlar ile hem görüntülerin en küçük parçaya ayrılana kadar teker teker arşivlenmesi hem de yazılım üzerinde erişimi en hızlı şekilde sağlayacak ve görüntüyü tanımlayan meta verilerin girildiği alanların oluşumu sağlanmıştır. Böylelikle televizyon kanallarında üretilen görsel ve işitsel arşiv malzemelerinin medya arşiv yazılımları ve depolama araçları kullanılarak arşivlenmeye başlamıştır.

Görsel ve işitsel arşivlerin oluşumuyla bu alandaki arşivlerin varlığını gösterebilmesi ve sürdürebilmesi, teknolojinin gelişmesiyle yeni teknolojide ürünlerin kullanımının yanında, kanalların elindeki arşiv malzemelerini yok olmadan koruyabilmesi ve kullanıcılara sunabilmesi için uluslararası varlık gösteren, FIAF, FIAT / IFTA, IASA, CCAAA, IPTC gibi kuruluşlar ortaya çıkmıştır. Bu kuruluşlar, film ve televizyon alanında kuruluşların üye olarak, medya alanında bütünleşmeyi, gelişmeyi, görsel ve işitsel arşiv alanında tüm dünyada standartlar oluşturmayı hedeflemiştir.

Ülkemizde televizyonculuk alanında ve televizyon arşivciliği alanında önde olan kuruluşların başında TRT gelmektedir. Televizyon arşivciliği oluşumu 1980'lerde görülmeye başlamıştır. TRT'de 2000'de Arşiv Dairesi Başkanlığı'nın kurulmasıyla Sayısal Arşiv Sistemi Projesi başlatılmış, analog ortamda bulunan her videokaset tanımlama ve arşivleme işlemi yapılarak dijital ortama aktarılmıştır. Arşivinde online, nearline ve offline olarak arşivleme ve yapan sistem oluşturulmuştur. Bunun için arşiv yazılımı, sunucular ve LTO / Teyp kasetten oluşan birlikte çalışan bir sistem oluşturulmuştur.

Tez kapsamında dünyada gelişmiş dört batı ülkesinden İngiltere, A.B.D. Fransa ve Almanya'nın meclis televizyonlarının Internet üzerinden resmi adreslerinde sunduğu televizyon ve arşiv hizmetleri incelenmiştir. Bu ülkelere bakıldığında yönetim şekilleri ve meclis oluşumları, üstlendikleri görevler farklı olsa da meclis televizyonu alanında yayıncılık ve televizyon arşivciliği açısından benzer hizmetler sunduğu görülmektedir. Amerika, Fransa, İngiltere ve Almanya'da meclis televizyonlarında hem canlı yayın hem de arşiv hizmeti Internet üzerinden, meclis televizyonu ile aynı ortamdan sağlanmaktadır.

İngiltere'nin "Parliament.tv", Fransa'nın Ulusal Meclis Televizyonu video görüntüyü Internet ortamında arşivde görüntüleyebilme imkânının yanında, kullanıcılara indirebilme imkânı da sunmaktadır. Video yayınının dışında milletvekillerinin veya yetkililerin yaptığı konuşmanın bir başka delili niteliğine sahip meclis tutanakları ise A.B.D. Senatosu, A.B.D. Temsilciler Meclisi ve Almanya Federal Meclisi tarafından video görüntülerin yanında kullanıcılara arşiv hizmetiyle bir arada sunulmaktadır. İncelenen bu dört ülkede televizyon arşivinden kolaylıkla erişim sağlanabilmesi için basit aramanın yanında, aramayı daha da daraltmak için gelişmiş şekilde arama yapılabilen arama motorları oluşturulmuştur. Böylece kullanıcılar televizyon arşivlerinden kolay ve hızlı bir şekilde erişim sağlamaktadır.

Televizyon arşivleri alanında tezin ana örneğini oluşturan TBMM TV'ye gelindiğindeyse; TBMM TV, TBMM bünyesinde 1994'te kurulmuş, TBMM'nin görsel ve işitsel yayın organı haline gelmiştir. TBMM TV Arşivi de TBMM TV'yle aynı zamanda hizmete başlamıştır. Günümüzde de faaliyetleri devam etmektedir.

TBMM TV Arşivi'nde genel anlamda televizyon arşiv hizmetleri şu ortamlardan yerine getirilmektedir;

TBMM TV kurulduğu andan itibaren oluşturulan analog ortamdaki videokaset arşivi,

Dijital otama geçişin sağlanmasıyla görüntü formatı değiştirilen görüntülerin sunucular üzerinde açılan dosyalar üzerinde oluşturulan video arşivi,

YASAVİZYON uygulaması üzerinde oluşturulan arşiv,

Belirli bir dönem LTO kasetleri üzerinde yedekleme yapılarak oluşturulan arşiv.

TBMM TV Arşivi'nde kalite yönetim standartlarına uygun bir şekilde bulunan videokasetlerin yer aldığı analog ortamdaki arşivde, videokasetler iyi bir şekilde korunmakta, erişimi hızlı ve kolay olmakta, meta verileri videokasetler üzerindeki etiketlere manuel yöntemle girilmiş halde bulunmaktadır. Ancak bu ortamda bulunan arşiv malzemesinin yok olma tehlikesine karşı ileriye dönük saklanıp, erişime açılabilmesi ve gelişen teknolojiye ayak uydurabilmesi için bu videokasetlerin sayısallaştırılmasına yönelik bir proje başlatılmamıştır.

TBMM TV'nin yapısına ve işleyişine özgü oluşturulmuş YASAVİZYON uygulaması, TBMM TV Arşivi için yeterli bir veri tabanı ortamını sağlamaktadır. TBMM TV tematik bir televizyon kanalı olduğu için sadece TBMM yayını yapmaktadır. Bu nedenle tek tip yayın hizmeti verildiği için YASAVİZYON'da tek tip yayınların bulunduğu televizyon arşivi oluşumu görülmektedir. YASAVİZYON'da arşivlemede

TBMM'nin işleyişine göre yeterli meta veri alanları oluşturulmuştur. Bu meta veri alanlarının TBMM'de meydana gelen yapısal ve dönemsel değişikliklere (dönem sayısı, yasama yılı, meclis başkanları, başkanvekilleri, milletvekilleri değişiklikleri) göre güncellemesi de yapılmaktadır.

TBMM sunucusunda TBMM TV için ayrılan alan oldukça azdır. Bu da sunucuda ham (kurgusu yapılmamış, formatı değiştirilmemiş görüntü) halde bulunan videoların zamanla silinmesine neden olmaktadır. Ham haldeki videolar silindiği için gerektiğinde erişim sağlanamamakta, tekrar yararlanmak mümkün olmamaktadır. TBMM TV Arşivi'nde yaşanan sıkıntılardan biri de dijital ortamdaki yedeklemenin sadece sunucular üzerinde yapılmış olmasıdır. Belirli bir dönem sunucuların dışında, sisteme dâhil edilmeden manuel olarak LTO üzerinde de yedekleme yapılmıştır. Ancak bu kısa bir dönemi kapsamakta ve LTO üzerinde yedekleme işlemi devam etmemektedir.

TBMM TV ve TBMM TV Arşivi'nde oluşturulan sistem tamamen kurumun yapısına göre zamanla geliştirilmiş bir sistemdir. Bu sistem oluşturulurken sadece TRT öncü kurum olmuştur. TBMM TV'de, TRT'de televizyonculuk ve televizyon arşivciliği alanında düzenlenen uygulamalar örnek alınmaktadır. Ancak TBMM TV Arşivi uluslararası medya arşivciliği alanında önemli olan ve yenilikler üreten IPTC, FIAT / IFTA, IASA gibi uluslararası kuruluşlara herhangi bir üyeliği ve takibi bulunmamaktadır.

TBMM TV Arşivi'nde sayısal ortamda görüntü sıkıştırma standartlarından olan milletvekilleri ve yayın kuruluşlarıyla paylaşımın kolay olması için MPEG-2 kullanılmaktadır. MPEG-4 çoklu ortamda görüntülenebilmesine rağmen boyutunun büyük olması, arşivlenirken çok yer kaplaması gibi nedenlerden dolayı tercih edilmemektedir. Bunun dışında video görüntülerin ve ses dosyalarının YASAVİZYON üzerinde online ortamda ve sunucularda dosya arşivleme yapılarak arşivlenirken TBMM'nin yapısına, milletvekillerinin taleplerine göre şekillenen, tüm videolarda aynı

şekilde uygulanan bir tanımlama yapılmaktadır. İçerik tanımlamada aynı meta veriler kullanılmasına rağmen, bu meta verilerin tanımlanmasında herhangi bir EBUCore, Dublin Core, MARC gibi meta veri standardı uygulanmamaktadır. Bu standartların uygulanmamasının en büyük nedenleri arasında sunucularda TBMM TV için ayrılan alanın çok az olmasıdır.

TBMM TV Arşivi'nde televizyon arşivlerinin politikası açısından hem analog ortamda hem de dijital ortamda yeterli hizmet verilmektedir. Analog ortamda bulunan videokasetlerin tasnifi, düzenlemesi, kataloglaması yapılmış, koruma ve erişim sistemi oluşturulmuştur. TBMM TV Arşivi yakın zamanda kurulan bir arşiv olduğu ve videokasetlerde herhangi bir bozulma olmadığı için restorasyon işlemi yapılmamaktadır. Dijital ortamda bulunan arşiv için de günlük olarak tasnif, düzenleme, kataloglama yapılmaktadır. Yapılan bu işlemlerle kolaylıkla erişim sağlanmakta, milletvekillerine yönelik verilen hizmetler oldukça hızlı ve kolay şekilde yerine getirilmektedir. TBMM kampüsü içerisinde TBMM'de devam eden yasama döneminde yer alan milletvekilleri için erişime ve talebe açık olan TBMM TV Görüntü Gönderme Uygulaması üzerinden talep ettikleri ve Yayın Danışma Kurulu Kararı'na uygun olan her video görüntünün gönderimi sağlanmaktadır.

Türkiye'nin yasama organını oluşturan TBMM, tüm Türkiye Cumhuriyeti vatandaşlarını ilgilendiren yasaların düzenlendiği kurumdur. Bu yasalar vatandaşlar tarafından seçilen ve vatandaşları mecliste temsil eden milletvekillerince düzenlenmektedir. Tez kapsamında seçilen dört batı ülkesinin meclis televizyonlarına bakıldığında, bu alanda Türkiye'nin tek örneği olan TBMM TV'de İnternet üzerinden sadece canlı yayınlanan Genel Kurul ve Grup Toplantılarının dışında TBMM ile ilgili belgeleri yayınlanmakta, şeffaf bir şekilde arşiv hizmetinin sunulmadığı görülmektedir. TBMM TV'nin İnternet adresinden sunduğu hizmetlere bakıldığında canlı

yayın dışında İngiltere, A.B.D., Fransa ve Almanya meclis televizyonlarına benzeyen bir özelliğine rastlanamamaktadır. Bu hizmetlerin uygulanamamasına Yayın Danışma Kurulu'nda alınan kararlar neden olmaktadır.

ÖNERİLER

TBMM TV Arşivi'nde belirli bir düzen içinde işleyen bir sistem mevcut olmasına rağmen daha iyi, sistemde aksaklıklar olmadan ve hızlı bir şekilde hizmet verilebilmesi için bu sistemin geliştirilmesi gereklidir. Bunun için şu önerilerde bulunulabilir:

TBMM TV tarafından basın yayın alanında yenilikleri takip eden ve bu alanda meta data standartları geliştiren IPTC, televizyon arşivciliğine yönelik koruma ve arşivleme sistemlerinin geliştirildiği, standartların oluşturulmasının amaçlandığı FIAT / IFTA'yı takip etmelidir. Bu kuruluşları takip etmek TBMM TV Arşivi'nin gelişmesini ve güncel gelişmeleri takip etmesini sağlayacaktır.

TBMM TV Arşivi'nde, IPTC tarafından geliştirilen Video Metadata Hub'ın kullanımı, EBU tarafından oluşturulan EBUCore meta veri standartları ya da MPEG-7 standardının kullanımı meta veri tanımlamasında, özellikle medya alanında geliştirilen, bir standart iyi olacaktır. Böylece TBMM TV Arşivi'nde görüntülerin içeriğiyle birlikte aktarımı sağlanacak, uluslararası alanda standart bir oluşum izlenecektir.

Yedeklemede ve arşivlemede Metus MAM, Archiware P5, Avid Interplay medya yönetim yazılımlarının Bulut depolama, LTO ve sular üzerinde geliştirdiği sistemler örnek alınarak TBMM TV için daha gelişmiş bir arşiv sistemi oluşturulabilir. Bu yöntemler kullanılarak tüm video arşiv kaynaklarını koruma ve devamlı erişim sağlanabilir.

İngiltere, A.B.D., Fransa ve Almanya meclis televizyonlarına benzer şekilde, TBMM TV'nin <http://tv.tbmm.gov.tr/> adresinden, İnternet ortamında televizyon arşivi hizmeti verilmeli ve TBMM TV Arşivi milletvekilleriyle TBMM dışına da hizmet verebilir hale getirilmeli, vatandaşların erişimine açılmalıdır. Burada geriye dönük Genel Kurul yayınlarının milletvekili bazında düzenlenmiş, içerik tanımlaması yapılmış ve meta verileri girilmiş videolar halinde, tutanak

hizmetleriyle bir arada, kullanıcıların videoları arayabilmesine, görüntülenmesine ve tutanak metinlerine de görüntünün yanında erişebileceği bir arşiv sistemi oluşturulmalıdır. Böylelikle TBMM ve TBMM TV'nin şeffaflığı ve daha demokratik hale gelmesi yönünde bir adım atılmış olacaktır.

Bunun için TBMM TV'nin yayın ve arşiv hizmetlerinde sınırlama getiren ve bu hizmetlerin yerine getirilmesini sağlayan Yayın Danışma Kurulu Kararları ve TBMM TV Arşivi'ni ilgilendiren mevzuat düzenlemeleri yeniden gözden geçirilerek düzenlenmeli, bu düzenlemeler son teknolojik gelişmeleri kapsayacak hale getirilmeli, verilen hizmetleri şeffaf hale getirmelidir.

TBMM TV Arşivi'nde video görüntülerin yok olmasına karşı önleyici tedbirler alınmalı ve sistemi geliştirmeye yönelik adımlar atılmalıdır. Bunun için;

- Öncelikle 1994-2010 yılları arasında analog ortamda bulunan videokaset arşivinin, TRT Arşivi'nde SAS örneğinde olduğu gibi dijital ortama aktarılmalıdır. Kullanımının, erişimin hızlı ve kolay olması için aktarılan görüntülerin gerekli üst verileri girilerek içerik çözümlemesi yapılarak, YASAVİZYON'da arşivlemesi yapılmalıdır. Bu aktarımın yapılabilmesi için belirli bir zamanı kapsayan projelendirme yapılmalı, yeterli donanım, yazılım, bütçe ve personel desteği sağlanmalıdır.
- Sunucular üzerinde arşiv sisteminin hızlanması ve arşivlemede yer sıkıntısı oluşmaması için TBMM TV için ayrılan alan genişletilmelidir. LTO ve Bulut Depolama arşivleme ve yedekleme sistemi TBMM TV'nin sistemine dâhil edilmelidir. Böylece online ve sunucular üzerinden (nearline) çalışan sisteme arka planda yedekleme yapan (offline) sistem de eklenmiş olacaktır.

- Sunuculara sık sık teknik bakım yapılmalıdır. Yapılan teknik bakımlar, zaman zaman YASAVİZYON uygulaması ve TBMM TV sunucularında meydana gelen erişim aksaklıklarının yaşanmasını önleyecektir.
- TBMM TV’de kullanılan cihazların son teknolojik gelişmelere uygun olmaması, hala SD yayın yapılması, yeterli depolama alanının bulunmamasından dolayı MXF formatında saklanamaması ve düşük çözünürlükte saklanmasına, bu da ileriye dönük arşivlenen görüntülerin kalitesinin düşük olmasına neden olmaktadır. Bunların iyileştirilmesi ve teknolojik gelişmelerin TBMM TV’ye ve TBMM TV Arşivi’ne yansıtılması, dolayısıyla daha iyi bir televizyon ve arşiv hizmeti verilebilmesi için öncelikle yeterli bir bütçe sağlanmalı ve cihazlar yenilemelidir.

KAYNAKÇA

ABD Temsilciler Meclisi (2019). Erişim adresi:

https://tr.wikipedia.org/wiki/Amerika_Birle%C5%9Fik_Devletleri_Temsilciler_Meclisi

ABD Temsilciler Meclisi Televizyonu (2019). Erişim adresi: <https://live.house.gov/>

ABD Senatosu (2019). Erişim adresi:

https://tr.wikipedia.org/wiki/Amerika_Birle%C5%9Fik_Devletleri_Senatosu

ABD Senatosu Televizyonu (2019). Erişim adresi:

https://www.senate.gov/legislative/floor_activity_pail.htm

A Glossary of Archival and Records Terminology (2005). Hazırlayan Richard Pearce-Moses. Chicago: The Society of American Archivists.

Aksel, H. (2003). **Tematik Yayıncılık Örneği Olarak Televizyon Haber Kanalları** (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Marmara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Alman Federal Konseyi Mediathek (2019). Erişim adresi:

<https://www.bundesrat.de/DE/service/mediathek/mediathek-node.html>

Alman Federal Meclisi Mediathek (2019). Erişim adresi:

<https://www.bundestag.de/mediathek>

Archivable (2019). Erişim adresi: <https://p5.archiware.com/desktop-lto-edition>

Archivable P5 Archive (2019). Erişim adresi: <https://p5.archiware.com/products/p5-archive>

Archivable Video Archive (2020). Erişim adresi:

<https://p5.archiware.com/solutions/video-archive>

Aslan, C. (2002). “Türkiye Ses Bankası ve Taş Plaklar”. **Türk Kütüphaneciliği**. Sayı 1, s.83–86.

Atabek, Ü. (2001). **İletişim ve Teknoloji**. Ankara: Seçkin Yayıncılık.

Ataman, B. K. (1995). **Arşivcilik Terimleri Sözlüğü**. İstanbul: Librairie de Pera

Avid Interplay (2020). Erişim adresi: <https://www.avid.com/products/interplay-production>

Avid Interplay Archive (2020). Erişim adresi: <https://www.avid.com/products/interplay-archive>

Belge Yönetimi ve Arşiv Terimleri Sözlüğü (2009). Hazırlayanlar H. Sekine Karakaş, Fatih Rukancı ve Hakan Anameriç. Ankara: T.C. Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü.

Bizans Anıtları Fotoğraf Arşivi (2019). Erişim adresi: <https://librarydigitalcollections.ku.edu.tr/en/>

Bulut Depolama (2020). Bulut depolama nedir?. Erişim adresi: <https://www.bulut-depolama.com/>

CCAAA Hakkında (2019). Erişim adresi: <https://www.ccaaa.org/pages/who-we-are/introduction.html>

Çelikcan, P. (2001) **Tematik Yayıncılık ve Reklam**. Antalya: Akdeniz Üniversitesi İletişim Fakültesi Yayını.

Dışişleri Bakanlığı Almanya Federal Cumhuriyeti (2019). Erişim adresi: <http://www.mfa.gov.tr/almanya-siyasi-gorunumu.tr.mfa>

Ebu Core Metadata Set (2019). Erişim adresi:

<https://tech.ebu.ch/docs/tech/tech3293.pdf>

EBU Hakkında (2020). Erişim adresi: <https://www.ebu.ch/about>

Eren, E. (2012). **Sinema Kültür Mirasının Korunması Ve Dijital Teknolojik**

Gelişmelerin Film Arşivciliğine Etkileri (Sanatta yeterlik tezi). Mimar Sinan

Güzel Sanatlar Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü. Erişim adresi:

<https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/>

Erol, G. (2002). “Türkiye’nin Haber Kanalları NTV ve CNN Türk’ün Karşılaştırmalı

İncelenmesi”. **İstanbul Üniversitesi İletişim Fakültesi Dergisi**, 2 (12), s. 857-

871.

FIAF’ın Misyonu (2019). Erişim adresi:

<https://www.fiafnet.org/pages/Community/Mission-FIAF.html>

FIAT’ın Misyonu (2020). Erişim adresi: <http://fiatifta.org/index.php/about/mission/>

FIAT’ın Tarihi (2019). Erişim adresi: [http://fiatifta.org/index.php/about/historical-](http://fiatifta.org/index.php/about/historical-milestones/)

[milestones/](http://fiatifta.org/index.php/about/historical-milestones/)

Film (2019). Erişim adresi: [http://www.anfok.com/fotograf-terimleri-ansiklopedik-](http://www.anfok.com/fotograf-terimleri-ansiklopedik-sozlugu.html)

[sozlugu.html](http://www.anfok.com/fotograf-terimleri-ansiklopedik-sozlugu.html)

Fransa Ulusal Meclisi (2019). Erişim adresi:

[https://tr.wikipedia.org/wiki/Ulusal_Meclis_\(Fransa\)](https://tr.wikipedia.org/wiki/Ulusal_Meclis_(Fransa))

Fransa Ulusal Meclisi Televizyonu (2019). Erişim adresi: [http://videos.assemblee-](http://videos.assemblee-nationale.fr/direct.php)

[nationale.fr/direct.php](http://videos.assemblee-nationale.fr/direct.php)

Edmondson, R. (2004). **Audiovisual Archiving: Philosophy and Principles**. Paris: United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization.

Görsel Büyük Genel Kültür Ansiklopedisi (1987) 1. Cilt. İstanbul: Görsel Yayınları.

Harrison, H.W (1997). **The Special Problems of Cataloguing Moving Images in Archives; “Audiovisual Archives: a Practical ReaderGeneral Information Programme and UNISIST**. Paris: Unesco.

İnceoğlu, M. Ç. (2008). “Görsel – İşitsel Arşivcilik, Kültür Mirası Ve Film Arşivleri”. **Journal of Yaşar University**, 3(11), 1463 – 1485.

İTÜ Plak Arşivi (2020). Erişim adresi: <http://www.radyo.itu.edu.tr/arsiv/plak-arsivi>

IASA Hakkında (2019). Erişim adresi: <https://www.iasa-web.org/about-iasa>

IPTC Hakkında (2020). Erişim adresi: <https://iptc.org/about-iptc/>

IPTC Photo Metadata Standardı (2020). Erişim adresi: <https://iptc.org/standards/photo-metadata/iptc-standard/>

IPTC Standartları (2020). Erişim adresi: <https://iptc.org/standards/>

IPTC Video Metadata Hub (2020). Erişim adresi: <https://iptc.org/standards/video-metadata-hub/>

John Logie Baird (2019). Erişim adresi:

<https://www.thenational.scot/news/14855779.john-logie-baird-treasure-trove-tells-a-thrilling-story-of-the-race-to-take-tv-transatlantic/>

Kaset (2020). Erişim adresi: <https://tr.wikipedia.org/wiki/Kaset>

Khosrow-Pour, M. (2007). **Dictionary of Information Science and Technology**. İdea Group Reference.

Kula, s. (1983). **The Archival Appraisal of Moving Images: A RAMP Study with Guidelines, General Information Programme and UNISIST**. Paris: Unesco.

METUS Hakkında (2019). Erişim adresi: <http://www.metus.com/about/>

METUS MAM (2019). Erişim Adresi: <http://www.metus.com/metus-mam/>

METUS MAM Türkçe El Kitabı (t. y.). Erişim adresi: <https://docplayer.biz.tr/1496809-Bolum-1-kurulum-1-1-licence-manager-kurulumu-4-1-2-microsoft-sql-server-kurulumu-5-1-2-2-microsoft-sql-server-2005-kurulumu.html>

METUS INGEST (2019). Erişim adresi: <http://www.metus.com/metus-ingest/>

METUS INGEST Introduction (2019). Erişim adresi:

<https://metuskb.atlassian.net/wiki/spaces/INGEST/pages/2490374/INTRODUCTION>

Mikroform (2019). Erişim adresi: <https://en.wikipedia.org/wiki/Microform>

Mikrofilm (2020). Erişim adresi: <https://en.wikipedia.org/wiki/Microform#Microfilm>

Morgül, A. (2011). **Sayısal Televizyon Tekniği**. İstanbul: Papatya Yayıncılık.

MPEG (2019). Erişim adresi: <https://mpeg.chiariglione.org/>

MPEG Hakkında (2019). Erişim adresi: <https://mpeg.chiariglione.org/who-we-are>

MPEG-1 (2019). Erişim adresi: <https://mpeg.chiariglione.org/standards/mpeg-1>

MPEG-2 (2019). Erişim adresi: <https://mpeg.chiariglione.org/standards/mpeg-2>

MPEG-4 (2019). Erişim adresi: <https://mpeg.chiariglione.org/standards/mpeg-4>

Özön, N. (2000). **Sinema, Televizyon, Video, Bilgisayarlı Sinema Sözlüğü**. İstanbul: Kabalci Yayınevi.

P5 Referance Manual (t. y.). Erişim adresi:

https://p5.archiware.com/sites/p5/files/atoms/files/P5Manual_EN_1.pdf

Parliament Tv (2019). Erişim adresi: <https://www.parliamentlive.tv/Commons>

Parliament TV Search (2019). Erişim adresi: <https://www.parliamentlive.tv/Search>

Plak (2020). Erişim adresi: <https://tr.wikipedia.org/wiki/Plak>

Radyo ve Televizyonların Kuruluş ve Yayın Hizmetleri Hakkında Kanun (2011, 03

Mart). **Resmi Gazete** (Sayı: 27863). Erişim adresi:

<https://www.mevzuat.gov.tr/Metin.Aspx?MevzuatKod=1.5.6112&MevzuatIliski=0&sourceXmlSearch=>

Sinema ve Televizyon Terimleri Sözlüğü (1981). Hazırlayan Nejat Özön. Ankara: Türk Dil Kurumu.

Sural, R. (2010). **MPEG nedir? Görüntü sıkıştırma teknikleri ve tv yayını.** (2019)

Erişim adresi: <https://ramazansural.blogspot.com/2010/02/skstrlmams-bir-standart-definition-sd.html>

Şentürk, B. (2013). “Arşiv Materyali Olarak Fotoğraflar”. **Türk Kütüphaneciliği**, 27(4), 619-632.

Taşkın, D. ve diğeri (2007). “Mpeg Akımında Başlık Şifreleme”. **Akademik Bilişim Konferansı 31 Ocak 2007 – 2 Şubat 2007**. Kütahya: Dumlupınar Üniversitesi.

Taşkın, D. ve Suçsuz, N. (t. y.). **Sıkıştırılmış Ortamda Çerçeve Tipine Dayalı Gerçek**

Zamanlı Sahne Değişimi Belirleme. (2019) Erişim adresi: <https://www.mcu-turkey.com/wp-content/uploads/2011/11/dosya1.pdf>

TBMM Basın, Yayın ve Halkla İlişkiler Daire Başkanlığı (2005). **TBMM hakkında özet bilgiler (Tanıtım Kitapları Serisi: 4).** Erişim adresi: <https://acikerisim.tbmm.gov.tr/xmlui/bitstream/handle/11543/2327/200606591.pdf?sequence=1&isAllowed=y>

TBMM TV Hakkında (2019). Erişim adresi: <https://www.tbmm.gov.tr/tv/hakkimizda.htm>

TBMM TV İnternet Sayfası (2019). Erişim adresi: <http://tv.tbmm.gov.tr/>

TBMM TV'nin Görevleri (2019). Erişim adresi:

<https://www.tbmm.gov.tr/tv/gorevler.htm>

TRT Arşiv Dairesi Başkanlığı (2019). Erişim adresi:

<https://www.trt.net.tr/Kurumsal/KurumsalYapiDetay.aspx?id=54732bb94fa7cc0a6887f770>

TRT Tarihçe (2019). Erişim adresi: <https://www.trt.net.tr/Kurumsal/Tarihce.aspx>

Türkçe Sözlük (2018). Hazırlayan Mehmet Kurukahveci. Ankara: Dil Derneği Yayınları.

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığı İdari Teşkilatı Kanunu (2011, 18 Aralık).

Resmi Gazete (Sayı: 28146). Erişim adresi: <https://www.mevzuat.gov.tr/Metin.Aspx?MevzuatKod=1.5.6253&MevzuatIliski=0&sourceXmlSearch=>

Türkiye Büyük Millet Meclisi Televizyonu Yönetmeliği (2008, 31 Mayıs). Resmi Gazete (Sayı: 26892). Erişim adresi: <https://www.tbmm.gov.tr/genser/m28.html>

Türkiye Radyo ve Televizyon Kanunu (1983, 14 Kasım). Resmi Gazete (Sayı: 18221).

Erişim adresi: <https://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.2954.pdf>

Videobant (2020). Erişim adresi: <https://tr.wiktionary.org/wiki/videobant>

Videoteyp (2020). Erişim adresi: <https://tr.wiktionary.org/wiki/videoteyp>

YASAVİZYON Teknik Şartnamesi (2019). Erişim adresi:

<https://www.tbmm.gov.tr/ihale/118410ts.pdf>

Yıldırım, A., Şimşek, H. (2008). **Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri.**

Ankara: Seçkin Yayıncılık

ÖZET

Yazının bulunmasıyla başlayan bilgi kayıt süreci, arşivlerin oluşumunu sağlamıştır. Dünyada yaşanan teknolojik gelişmeler arşiv alanına da yansımıştır. Teknolojik gelişmelerle görsel ve işitsel medya ortaya çıkmış, sonrasında görsel ve işitsel arşivler oluşmuştur. Görsel ve işitsel arşiv türlerinden biri televizyonun ortaya çıkışıyla oluşan, önceleri analog ortamda günümüzdeyse dijital ortamda bulunan, televizyon arşivleridir. Televizyon arşivleri teknolojik gelişmelerden en hızlı etkilenen arşiv türlerinden birini oluşturmaktadır. Televizyon alanında kullanılan materyallere göre arşiv politikaları değişiklik göstermektedir.

Bu çalışmada; televizyon arşivleri ve politikaları, televizyon arşivleri alanında geliştirilen standartlar yazılımlar incelenmiştir. Bu kapsamda, televizyon arşivciliği “TBMM TV Örneği” üzerinde incelenmiştir. Öncelikle tez kapsamında seçilen İngiltere, A.B.D, Fransa ve Almanya olmak üzere dünyada meclis televizyonları örnekleri üzerinde durulmuştur. Sonrasında TBMM TV’nin işleyişi, TBMM TV Arşivi’ni ilgilendiren yasal düzenlemeler, TBMM TV ve TBMM TV Arşivi’nde kullanıcılara verilen arşiv hizmetleri, analog ve dijital ortamda uygulanan arşiv politikaları, uygulanan standartlar, arşivin durumu ortaya koyulmuş ve değerlendirilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Görsel ve İşitsel Arşivler, Televizyon Arşivleri, Meclis Televizyonları, TBMM TV, TBMM TV Arşivi.

SUMMARY

The information recording process that started with the discovery of the article enabled the formation of the archives. Technological developments in the world are also reflected in the archive area. Audiovisual media emerged with technological developments, and then audiovisual archives were created. One of the types of audiovisual archives is television archives, which were formed with the emergence of television, previously in analogue medium and today in digital medium. Television archives are one of the archive types that are most rapidly affected by technological developments. Archive policies vary according to the materials used in the field of television.

In this study; television archives and policies, standards and software developed in the field of television archives were examined. In this context, television archiving has been analyzed on “TBMM TV Example”. First of all, the examples of parliamentary televisions in the world, including Britain, USA, France and Germany, which are selected within the scope of the thesis, are emphasized. After that, the operation of TBMM TV, legal regulations concerning the TBMM TV Archive, archive services provided to users in TBMM TV and TBMM TV Archive, archive policies applied in analog and digital environment, standards applied, and the status of the archive were revealed and evaluated.

Keywords: Audiovisual Archives, Television Archives, Assembly Televisions, TBMM TV, TBMM TV Archive.